

NASMIJATI PSA

OLJA SAVIČEVIĆ IVANČEVIĆ

SADRŽAJ

Moglo bi se reći da je ovo priča	1
Djetinjstvo režisera filmova ceste	7
Cesta, paviljon	12
Jedno popodne s Lucijom Barbarić	17
Ukočene krafne	21
Vreli snjegovi kolovoza	24
Rob	28
Lijepa glad	33
Vilma Gjerek, mučena strastima, priziva ljubav i očekuje smrt <i>priča noir</i>	39
Matineja	44
Žuta konzerva	49
Pederi	53
Heroj	57
Profesionalni Cyrano	61
Amerikandrim	67
Kanari	70
Zapanjujuća Kristina <i>mirakul</i>	73
Z-majka u epizodi: fantomska gospođa Ukurcija	

<i>strip-priča</i>	78
Poslovni put u Tamburu	82
Muha	85
Iggy Pop	90
Nasmijati psa	96
Zabava za dokone kćeri	103
O autorici	106
Impresum	107

MOGLO BI SE REĆI DA JE OVO PRIČA

Postoji ta priča o kojoj već danima razmišljam. Zapravo, razmišljam o njoj već dvadeset godina, ali tek sam prije nekoga vremena zapazila da je riječ o priči. Zove se *More iza nebodera*, a problem s njom je što može stati u samo jednu rečenicu:

Godine osamdesetšeste moji su se roditelji rastavljali i ja sam to ljeto provela kod bake u većem gradu, a more sam mogla vidjeti samo s vrha nebodera.

Zapravo, toliko me opsjela da sam odlučila što prije posjetiti baku koja i dalje stanuje na devetom katu istog nebodera. Baka je sad već prilično stara, ali i dalje svakodnevno ide kod frizera na ladnu trajnu i s teta-Micikom radi torte koje ukrašavaju šarenim mrvicama i cvijećem od marcipana, pa prodaju za rođendane i ostale prigode.

– Da si rekla da dolaziš, učinila bi ti zeca s njokima – uzmuvala se po kužini. – Ma, isto ćeš ostati na obidu?! A ča me nisi ranije nazvala, u smokve!

Godine osamdesetšeste moji su se roditelji rastavljali i ja sam to ljeto provela kod bake u većem gradu, a more sam mogla vidjeti samo s vrha nebodera.

Provodile smo ljeto, baka i ja, u odlascima na tržnicu i kod frizera, gdje je bilo puno žena koje su sjedile ispod hauba. Baka mi je ponekad spremala omiljeno jelo: zeca u crnom šugu s njokima. A popodne bi odlazile kod tete-Micike praviti rođendanske torte koje su se posipale šarenim mrvicama...

– ... A ti si me lagala da čitaš lektiru, a zaprav si bižala gori na teracu od nebodera igrati se s onim tvojim vragom Zaneton Donkovin.

Zane Donkov uči za popravni u maloj garsonjeri u kojoj s ocem živi na vrhu nebodera. Puši. On je sedmaš, a možda i postane osmaš, sve ovisi. Ja se ne družim s takvima koji puše i idu na popravni.

... Jednog popodneva, odlučila sam se liftom popeti na četrnaesti kat, pa onda uz onih šest uskih skalica, što tiše otvoriti crvena metalna vrata... S terase se mora vidjeti more. Provlačim se kroz rublje, šumu čarapa, polja lancuna. Na kraju mog puta – na ogradi sjedi dječak. Klati noge na početku ponora i u nebo upuhuje kružice duhanskog dima. Leđa su mu bakrenosmeđa i gola, ima na sebi samo havajske bermude, stopala bosa, palac krvav, razbijen. Opasno levitirajući na toj ogradi ispod koje su automobili na cesti izgledali kao Burragovi autići, Zane Dankov u znak upoznavanja visoko podiže svoju nogu i pod nos mi stavlja rascvali palac:

– Bes flastera.

– Aha – kimnem glavom ne baš zadivljena.

Zane ima kosu žutu i kovrčavu. Zna mnogo stvari koje dječak njegovih godina ne bi smio znati. Svaki dan kad baka ode kod teta-Micike, ja ostavljam svoju lektiru i žurim, žurim na četrnaesti kat. Tamo je on Sawyer, Kvržica. Ja sam ponekad Pipi, ali uglavnom Alisa u Zemlji čuda. On me zove balavica, meni ne smeta. Kad nemamo pametnijeg posla, hodamo po ogradi iznad grada. Dolje, kao na slikovnici, iza zgrada, parkova, trgova i ulica, vidi se plaža i luka u daljini i neko malo more, vrlo modro, s barkama od papira...

Baka prostire stolnjak, pomažem joj namjestiti stol za ručak. Još je uspravna i vitka. Redovito boji kosu. Kad se osmijehne, a smije se kao i ja, široko, vide joj se zlatna petica i šestica, gore lijevo. Pita me da li da zamijeni te zube za porculanske, takva je onda bila moda, zlatni zubi. Kažem joj da je ovako lijepa, da su joj zubi upravo krasni i da današnje pop-zvijezde stavljaju dijamante u zub, a to ti je sve slično. Zadovoljna je, dodaje da su svi ostali zubi, osim ta dva, njezini. Čini se vrlo ponosna na tu činjenicu. Šalša miriše iz zdjele, al prvo moram pojesti juhu.

Najjače zube na svijetu imao je Zane Donkov. Taj dječak je zubima otvarao boce, mogao je pregristi bilo što. Tvrdio je da je jednom odgrizao glavu golubu koji je stalno dolazio srati po rublju. Bio je strašan taj Zane Donkov.

Jednoga lijenog, pasje vrućeg poslijepodneva, ležali smo ispod rastegnutih lancuna i ženskih

gaća koji su visjeli sa sušila.

– Jedanput san odavde ukra ženske gaće, al otac me pribija, pa ih sad samo malo uzmem dok nikog nema i odma ih vratim nazad.

– Šta će tebi ženske gaćice?

– A balavice, balavice. Hahaha, a šta će mi? Pa moš svašta, možeš ih mirisat...

– Bljaaak.

– Al to je bolje kad su šporke.

– Odvratan si i lažljivi lažovčina!

– Misliš?! A dokazat ću ti da nisan. Aj, šta si se pripala, nemoj mi još početi plakat. Hehe, koja si ti balavica. Sigurno nisi nikad uživo vidila голу osobu?

– Nije baš istina, svako jutro vidim babi guzicu kad svlači spavaćicu!

– Da babinu guzicu. Ts, pa to se uopće ne računa, ja ću s tobom popizdit!

Nalakti se i važno zatrese svojom lijepom glavom, pa onda izvadi zadnji duvan iz kutije. Ja povučem prva dva dima. Stišćem suze u očima i kašalj u grlu:

– Dosta mi je, nisam od volje danas – jedva ispustim.

On odbija dimove kroz nos i priča:

– Ja sam bija i mlađi od tebe kad san vidija guzice skoro svim ženskima u školi. Uša bi u ženski vece, popea se na školjku i ćirija priko zidića u susjedni. Dok jedan dan učiteljica od akavaca nije dobila proliv i uletila u učenički zahod. Ajme smrduše, izletija san ka grom i tu su me snimili da izlazim iz ženskog zahoda, neke su se lapače potužile da su me sinjale i da ih beren dok piške i ukorilo me nastavničko vijeće. Al, to su mi sad stvarno već dičja posla... Znaš ti Vanesu sa sedmog?

Znala sam Vanesu, ona će ove godine u prvi srednje, živi preko puta teta-Micike.

– E, ona mi je dala da je, ono, zapravo... poševin. Već tri puta.

Pogleda me u oči i čvrkne ugašeni čik do ruba terase. Osjećala sam kako mi lice gori.

– Oš vidit kako?! Evo ovako!

Prevrne se preko mene, pa se zakotrljamo kao dva šteneta, a onda me pritisne pod sebe i utisne cjelov na usne. Mmmmm... ne mogu maknuti lice, niti iskopati ruke ispod njegovih... sve što mogu je... pa da – ugristi ga za nos! I tako držati.

– Aaaaaa. Pusti! Sabo sab se šalija, ej balavice. Pa ti si moja bala prija. Jel se ljutiš šta sab te cboknija? Eej, puštaj ženo! Neću nikad više bajke bi bile.

U sekundi sam bila nekoliko katova niže. Crvena paprika, ali i ne baš tako jako ljuta.

Vadi mi već drugi pijat manistre, žuti parmezan posipa po crvenom umaku.

U starom dvoglavom kasetofonu uvijek se vrti ista kaset: A-strana – Tereza Kesovija, B-strana – preko Olivera presnimljena strana top-lista, mojih ruku djelo, počinjeno, kao što voditelj akustički dokumentirano veli: prve subote u kolovozu *godine osamdesetšeste. Moji su se roditelji rastavljali i ja sam to ljeto provela kod bake u većem gradu, a more sam mogla vidjeti samo s vrha nebodera.*

Mislim na tu svoju priču-rečenicu. Sve što bih dalje mogla dodati čini mi se suvišno. Sav dramski naboj, atmosfera, zaplet, vrhunac i rasplet tog ljeta stanu u jednu rečenicu. Ja mogu dalje pripovijedati, tražiti izgubljeno vrijeme, lamentirati na trideset i dvije stranice držeći kvaku na ulaznim vratima bakina stana; umjela bih pripovijedati i lagati znam, ali, ako ćemo iskreno – tu je priči kraj. Već na početku. Ako želim napisati priču o tom ljetu, najvažnijem u mom djetinjstvu, nakon kojega ništa više nije bilo isto, hoću li je morati nanovo napisati?

– Ma, ne bi ja tebe ostavljala samu... al kad si se bila zacopala u Micikinog Robija, pa nisi o srama tila s menon odit u nje. Oli misliš da ja ne znam?! Onako smišan, plav, ricast, a divjak samo taki, uvijek ukori, uvijek na popravnon, jadni roditelji. Biž, biž i boje da se nisi š njim igrala!

– Daj bako, nisam bila zacopana u tog Robija, jedva ga se sjećam. Znaš da sam bila zaljubljena u Zanu Donkova.

– Huhuhu, ma ča neću čut! Čerce moja, pa ka da ja ne znam da si ti Zanu Donkova izmislila,

oklen si ga samo izvukla... iz lektire? Ni danas ne razumim ča si koga vraga tražila gori na neboderu. Osin tiramola, gori ništa nima. Znan da ti je bilo dosadno sa staron babon i sve to ča je bilo s materon i ocen, biće te pogodilo, a normalno. Bilo, pa prošlo! Fala bogu, je li?! E. Nego sićaš li se one male Vanese, vizavi Micike. E nju ti je Robi oženija, spandali su se još u osnovnoj školi, al jema bit da se sad razvode.

– Griješiš, baba, postoji Zane.

Napisala sam mu pismo u kojem mu sve opraštam i, ja i on, opet možemo bit stari prijatelji, al mi više nikad ne smije ljubiti usta, bar dok ne napunim dvanaest ili mu ne kažem sama.

Prišuljala sam se do prozora garsonijere, otvorena stakla s treskom su se zatvarala i rastvarala na popodnevnom maeštralu. Pomislim da možda nije tu, da me danas ne čeka, da se razljutio što sam ga onako ugrizla za nos. A onda začujem nešto... ovako je išlo:

– A-a-a-aaa. A-a-a-aaa. A-a-a-aaa...

Vanesa je ležala na kauču sasvim nepomična, gledala u plafon i ispuštala taj ravnomjeran zvuk. Na njoj je ležao Zane, crven u faci, baš ružan, havajke su mu bile spuštene do gležnjeva, a glatka gola guzica se ubrzano micala gori-doli, gori-doli.

Nikad se više nisam popela na terasu.

Prekosutra je došla mama i odvela me u naš gradić bez nebodera, gdje se, kad su južne večeri, može jasno čuti kako more udara o kraj, tako je blizu. Sve je bilo isto, samo što tatine papuče više nisu čekale na njega u predsoblju. Nije ga više čekala ni moja mama. Samo ja, svakoga drugog petka popodne.

Često sam odlazila kod bake, ali više nikad nisam srela Zanu Donkova. U sedmom razredu sam se zaljubila u jednog dugokosog metalca koji me naučio kako se ljubi filmski, s jezikom. Trudila sam se zavoļjeti i metal, ali nije mi išlo.

Na izlazu ljubim bakine obraze, a u liftu umjesto prizemlje stišćem botun broj četrnaest.

Šest skalica, metalna crvena vrata, baš kao i prije dvadeset godina i tiramol s rubljem punim vjetra. Jedri bakin neboder, nekad najviši u gradu, možda se i primaknuo koji metar bliže moru.

Zapravo, na vrhu nebodera nema one male nadograđene garsonijere, nema je više ili je nikad nije ni bilo, što je potpuno svejedno.

Tom i Kvržica i Zane Donkov imaju zauvijek trinaest. Kako bi Zane mogao biti teta-Micikin Robi od trideset tri?!

Što je bilo stvarno, što li sam izmislila, ne znam odvojiti. Mislim da ni onda nisam znala. Kako ću istinito ispričati svoju priču, baš onako kako je bilo, ako je ponovo ne izmislim.

I priznajem, ni moje babe već odavno nema gore na devetom katu, umrla je prije nekoliko godina, kao i teta-Micika s kojom je nekad pravila torte ukrašene cvijećem od marcipana i posute šarenim mrvicama.

Ali prilično pouzdano bi se moglo reći da bi baš sve bilo baš ovako kako sam napisala.

DJETINJSTVO REŽISERA FILMOVA CESTE

– To su ti najbolje godine, dvanajst, trinajst – tvrdi Franci – s dvadeset već si star.

Sjede na parkiralištu iza osnovne škole. Marijica, Tanja i on. Početak je ljetnih praznika. Blato se pretvorilo u vruću prašinu, u koju je Franci zakopao tabane. Uspio je neopazice ugurati glavu u Tanjino krilo, ona se malko trznula, ali nije ga odgurnula. Sretan je.

Blještavo sunce pali ga po čelu i obrazima, on govori i govori, a curice slušaju. Kako je samo sretan!

Sestre su nešto zabrljale doma, pa za kaznu ne smiju dalje od zgrade. Komad neba između nebodera prelijeću galebovi i to je sve, osim njihovih krikova ni zvuka. A svi ostali već su na plaži. Bacaju se s velikog mula u plićak, hitaju kacamarine na žene koje vrište. Svakoga ljeta isto, šapće Franci u sebi da ništa ne propušta. Dobro mu je tu gdje jest.

Na podnevnom suncu blistaju karoserije automobila, metalna glatka koža snažnih grla.

Marijica liže sladoled na štapiću, čokolada se topi i upija u prašinu. I ništa se ne miče osim crvenih mrava podno zidića na kojem sjede njih troje. Franci čuje svoje srce u sljepoočnici koja pritišće Tanjino smeđe koljeno. Tanja gleda Francija.

– Bilo je o tome nešto i u novinama, ali ne puno. Taj momak od trinajst godina, Johnny, ukra je jaguara. Znaš jaguara, najjači auto?! Crnog, metalik – prava pantera, ludilo. To je bilo u Australiji, nedavno. I zamisli! S njim su bile dvi cure, baš kao vas dvi, vaših godina: jedna dvanajst, druga, skroz mala, osam. I njih su troje, ne znam kako, al kuiš, uspili ukrast taj auto, jurili su kroz onu pustinju priko dvista na sat. Znaš ti šta je australijska pustinja?! Zamisli, ovo sad, ova temperatura u nas, to ti je njima skoro usrid zime; gume od vrućine pucaju na asfaltu, nigdi nikoga, ni vode, ni vitra. Samo mrtvi klokani. Zamisli, Tanja. A oni, njih troje, pesto kilometara bižali policiji. Spavali u motelu u nekoj pripizdini, auto su pokrili ceradom da ga pandurija ne snimi. U motel došla lokalna banda. Oni su tili silovat te cure, ali ih je momak Johnny privarija, pobigli su im. Posli su ih prepoznali na pumpi, dojurija je tamo neki ka njihov šerif i svi ostali s džipovima. Bila je jurnjava kroz pustinju. Jaguar je bia cili crven od zemlje. I džipovi za njim, policajski. Tu im je nestalo goriva, nešto tako, i onda su ih odveli doma.

– Pa di su oni išli? – pita Marijica, oči su joj velike, usta čokoladna.

– Al je bitno di su išli!? – Franci okrzne pogledom Tanju, da provjeri učinak svojih riječi.

– Vožnja je važna po sebi, to je sloboda. Još si mala pa ne razumiš.

A da mi imamo neku pustinju, ja bi isto tako ka taj Johnny... mi smo geografski onemogućeni, razumi. Nas bi troje policajci uvatili prije Neorića.

Tanja se smije. To ga plaši i to mu daje hrabrost. Gleda je u oči, kaže:

– Ali to ćemo učinit u sljedećih nekoliko godina. Poslin je već kasno. Ne da ti se, ostariš.

Iste je večeri Marijica izvukla svog električnog bobija iz drvarnice, a negdje pred zoru veselo je brundala kroz cestice predgrađa prema izlazu iz grada.

Malo je trubila mačkama koje su pretrčavale cestu, otpjevala je sve refrene kojih se mogla sjetiti, a ondaje parkirala uz rub asfalta i pojela sendvič sa sirom, popila sok.

Ulična svjetla, počela su se gasiti, nebo se zabijelilo, prošla su i dva automobila. Jedan vozač je spustio prozorsko staklo:

– Ej, curica, što radiš?

– Putujen u daljine.

– Je li?! A gdje ti je kuća? Ne bi smjela biti daleko od kuće...

– Ma tu mi je kuća, evo je! – snađe se mala i pokaže prstom neku kuću preko puta, oko koje je rastao plavi kupus.

Vozač se nasmije, malo zavrti glavom i nastavi put.

Na raskrižju odluči voziti prečicom, kroz maslinike i vinograde, tu neće biti velikih auta...

Sunce je već postalo žarko, pa nabije šeširić na glavu, a zatim, da se zabavi, ponovo zapjeva na sav glas. Crveni bobi malo zaronda, pa potom stane. Uzalud je pritiskala papučicu gasa. Ni makac.

– Što bi učinio hrabri Johnny? – pomisli Marijica, protrlja nos, razmaže suze, uzdahne dva-tri

puta, izvuče vezice iz cipela, pa ih čvrsto veže jednu za drugu, a potom za autić. Povuč ga nekoliko metara, pa stane. Još nekoliko metara, pa opet stane i konačno klone na tlo uz svoj bolid.

Tu je cestica prestajala. Uvirala je u brdo. A s desne strane, ograđena žicom, prostirala se vruća rumena zemlja s pokojim čičkom i grmom divlje ruže.

Posljednje što je djevojčica vidjela kroz omaglicu bile su čudne velike koke koje su trčale po crvenoj prašini pustinje držeći uspravno sitne glavice na dugom, dugom vratu. Na obješenoj šperploči malim je slovima pisalo: farma, a ispod toga, velikim: AUSTRALIA. Veselo se nasmijala, zavukla ošamućenu glavu pod autić i tako, donekle skrivena od zvizdana, zaspala.

Podnevno sunce podvuklo se pod zatvorene očne kapke, netko je podigao bobija i u blistavu svjetlu iznad sebe Marijica je ugledala lice nepoznata momka u kariranoj košulji i dvije-tri zblenute okate ptičje glave na dugim vratovima.

– Šta ti ofte radilo, litl surisa?

– Maj nejm iz Marijica. Aj du maj slip. Pižolot.

Djevojčica se neočekivano brzo osovi na noge i pomakne malo dalje od ptičurina:

– Kakva van je to lunga čikn?

– To je noj. Ofo je farma ot noj. A ja san barba Metju, Ma-te iz Sidni, Ostraliija.

– Ali noj živi u Australiji?

– U Oustraliji šivi emu, tica emu je slično na noj – rekao je momak u kariranoj košulji, prije nego što ju je poveo u hladovinu i dao joj da pije.

Gutala je vodu zajedno sa zrakom, požudno da su je boljele vilice i grlo.

– Oće li sad džipovi doć po mene?

– Aa? Šta reklo?

– Džip, džip od polis, nina-nina...

– Ajme ti litl surisa, bogati, koja polis... Ajde nazvalo ti svoja matera da dojde, evo ti maj mobitel...

Marijica se smrkne, ali odmah se dosjeti... Objesi bradu, napući donju usnicu, a oči joj se u trenu pretvore u jezera tuge:

– Aaaa, ja ne, ne, ne zna-a-aan b-b-bro-o-oj... ja neee zna-a-aan b-b-b...

Nakon nepunih dvadeset minuta pred farmu nojeva Metjua Šegote parkirao je službeni džip inspektor Đirlić. Prilazio im je u omaglici podnevne omare, poput fatamorgane, a džip jest bio crven od prašine.

– Du ju spik ingliš, sr? – pitala ga je ozbiljno Marijica.

* * *

Već sutradan Marijica i Tanja sjedile su na zatvorenoj trafici kraj parkirališta. U kazni. Opet zabrana kupanja zbog jučerašnje avanture. I Tanji, za svaki slučaj.

Franci je prošao u japankama i kupaćim s ručnikom preko ramena, sav zgodan. Zviždukao je, gledao ravno, prošao brzo, promrsio pozdrav.

– Ej Franci! – vikala je s trafike lijepa Tanja, smeđa kao čokolada.

– Jesi li čuo?! Marijica je vozila do Australije, vidila je crvenu pustinju! I tice emu! I mrtvog klokana! – doda za svaki slučaj.

– Aha, skoro sam umrila u pustinji! A onda me spasija mister Metju i džipovi su došli po mene, policijski... Ako oš, mogu ti pokazat jaje od tice emu! – doviknula je Marijica važno, ližući sladoled.

Franci mahnu rukom:

– Žurim! – ubrza korak.

Čuo je on tu priču, svi su govorili samo o tome. A uopće i nije prava Australija, gluposti.

Iza ugla stisne šake iz sve snage, pa požuri još žustrije vukući šlape po vrelom asfaltu, gazeći bez milosti crvene mrave.

CESTA, PAVILJON

Bilo je rano jutro kad se spustio s autoceste na magistralu, a onda iza zavoja ugledao djevojku s podignutim palcem. Stajala je pred krčmom, uz cestu, koja je nudila janjetinu, parking i prenoćište, ali trenutno nije bila otvorena. Čekala se sezona, tek je sredina travnja. Plastični stolci bili su vezani pod trijemom, prekriveni prozirnom ceradom punom kišnice i sagnjila cvijeća.

Djevojka podiže torbu ispod prašnjavog oleandra i prilazi spuštrenom prozoru automobila. Jutra su još svježja, naježila joj se koža na vratu. Ima vrlo kratku kosu i vrlo duge šiške, nosi jaknicu od tanke kože i prugastu suknju do koljena. Suknja leprša. I pramenovi kose lijepe joj se za lice dok govori. Ima velika usta.

– Paviljon ispod hotela Borak, na kupalištu?

– Objasnit ćeš mi, uđi, smrzla si se.

Makne s prednjega sjedala neke papire, dopola pojeđen sendvič Montana i limenke Red Bulla koje su se kotrljale po podu.

– Sorry, auto je u neredu. Dugo putujem.

– Pa, mogu i ja voziti, ako ti nije glupo. Ne, bez zafrkancije, ako si jako umoran. Meni nije problem, majke mi, jedanput sam vozila kombi do Brna bez stajanja, osim dva puta kada sam morala piškit, možda je bilo i tri, zapravo. Ej, jel te zamaram, a? Kako se zoveš?

Spustio je sjedalo i leškario, panoramsko razgledavanje obale – zamijenili su mjesta. Ona je vozila, vrtjela stanice na radiju, pjevala i pričala, pričala... Bože, kako je ta žena pričala, i koliko. Da nije bila lijepa, mislio bi da je luda.

Rekla je da se zove Zrinka, objasnila je i zašto, po nekoj teti koja je bila gotovo svetica, a umrla je mlada, ali ona nije svetica, haha, ni u ludilu, iako je u biti dobra cura, a i ne misli umrijeti mlada, nije joj ni nakraj pameti, želi se zaljubiti u domu umirovljenika, negdje u šumici uz more, to bi bio okej kraj.

Treba završiti fakultet, prekinula je pravo na prvoj godini, ne pitaj, rimsko pravo je dotuklo,

pa sociologija i ruski, to joj baš i nije ležalo, sad je na drugoj godini povijesti umjetnosti, voli renesansu, Kokoschku i Otona Glihu, zna da nema puno veze jedno s drugim, ali tako joj se sviđa, ona je iskrena, možda i previše, ljudi to ne cijene. Možda će imati malu galeriju ili će biti konceptualna umjetnica, ima već neke zanimljive ideje, daj reci mi kako ti se čini...

Ruke su joj malene, zglobovi na prstima čvornati, ima neki prsten koji mijenja boju ovisno o raspoloženju, kaže, sad je ljubičast, jer je nemirna i strepi. Taj paviljon zapravo je od mamina polubrata, on je bio nekakav kipar, ali tu više nitko ne dolazi, prije su bile izložbe, derneći, ona tu ljeti spava, ima pomoćni ležaj i vreću, mogao bi i ti prespavati, ako ti se ne žuri... zapravo, bolje ne, nekoga čeka... imaš li još koji Red Bull, pripali mi cigaretu. Ej, baš si zgodan, imaš lijepe obraze, koliko si visok?

Vozi u čarapama, goleme okrugle šlape gurnula je pod sjedalo. Kako hoda u tome? Ponekad u vožnji spusti sjenilo i pogleda se u zamrljano ogledalce. Kad iz sjenila ispadnu autokarte, ona se ne uzrujava. Uhvati rubove usana palcem i kažiprstom i razvuče ih prema dolje, pa se široko nakesi, prema gore.

Jedan joj je stomatolog, znanac inače, jučer pobrusio očnjake, bila je ponosna na svoje očnjake, koji su ujedno i dvojke, a to se inače zove, kako se ono zove – hipodoncija gornjih latelarnih sjekutića, da, bezveze, a slatko je bilo, kao vampirica. To ima jedna od sestra Arquette. Budala, zubar... A čime se ti baviš u životu i kamo putuješ? U, fak, jesi vidio kako mi je ovaj debil u bemveu uletio u škare, isusati! Čovječe. Ti samo kunjaš, razvedri se! Vjeruješ li u sudbinu?

Zrinka vjeruje u sudbinu, nije ga začudilo. Jedna žuta dokoljenka je spala i otkrila lijepi list na nozi. Je li zapazila da je promatra? Crne obrve, nos malo povijen, paperje u onoj udubini na zatiljku... Uskoro će skrenuti prema hotelu Borak, pa onda može i pješke do kupališta, prema paviljonu. Zato je vrlo važno da mu sad, dok još može, ispriča tu priču o sudbini. Takve ti priče, ne budi skeptičan, mogu promijeniti život.

Radi se o njoj i tom tipu Darillu, Englezu. On joj je ošišao kosu. Bila je dovde, siječe kažiprstom leđa ispod lopatice. Naučio je skakati na glavu, važno je osloboditi se, nemoj misliti, skoči, što se više bojiš, lakše ćeš se ozlijediti. Važno je osloboditi se. Budi hrabra! Ja sam Darillov proizvod, tvrdi Zrinka, ovakva kakva sam sad, slobodno bi na meni moglo pisati

Darill's kao neka marka, brand, razumiješ!? Naučio je razne stvari, o onim stvarima razne stvari. Ona se smije, bljeskaju potkresani očnjaci. O my goodness... Skreće kraj velike ploče s natpisom Hotel Borak i zaustavlja automobil. Mora mu to ispričati, jer, vidiš, suvremena tehnologija omogućava ti da utječeš na budućnost, svoju, izravno. Da točno odrediš svoju sudbinu!

Evo, ona je pretprošloga ljeta, kad se ludo zaljubila u Darilla, poslala sebi mail u budućnost, znaš za taj sajt? A ne!? Di ti živiš?! Pa uglavnom, odredili su današnji datum, 16. travnja 2006, tad je njegov rođendan.

Ona je napisala i klikom na send poslala današnjoj Zrinki:

Draga Zrinka,

**ne zaboravi da se danas trebaš naći s Darillom u paviljonu i čestitati mu rođendan!
Ponesi dar!**

Tadašnji Darill sebi je napisao i odaslao u budućnost mail, šesnaestotravanjskom, dvijetisućešestaškom Darillu:

Darill,

Your love is waiting for you in the pavilion, hurry up, she's got a present for you!

– Vidi, tu je dar – okreće se i izvlači iz torbe zamotuljak sa sjajnom vrpcom.

– Pa jesi li ga barem nazvala?

– Ma neee, ne razumiješ, ja nemam njegov broj, e-mail, adresu...

Takav je bio dogovor. On je morao raščistiti neke stvari u životu i tako. I ja sam sad ipak zrelija nego prije dvije godine. Od danas ćemo biti skupa, dugo, mislim... zašto ne zauvijek!? Zauvijek je okej.

Dolje, ispod hotela, pružala se šetnica uz staro kupalište. Jugo je izbacilo alge i kamenje na obalu. Neki je čovjek bespomoćno gledao gajetu, vjerojatnu svoju, kako se koprca u valovima, na korpo mortu. Pomisli kako ljudi iz unutrašnjosti ne znaju ništa o životu uz more. O toj strašnoj sporoj tuzi, koja ostaje iza čvrsto spuštenih zasuna ljeta. Odjednom se zatvara i odjednom se otvara život koji čuči iza blindiranih vrata, iza zastora pozornice. A potom: opereta.

Zamislio je Darilla koji je jutros, u svom posh stanu, možda kući, semi-detached, kao u čitanci iz engleskog jezika, podigao rolete prema backyardu, ustanovio da je dan opet oblačan i da bi trebalo posijati novu travicu i oplijeviti ruže, a potom uz kavu ili čaj, bolje čaj, koji mu je skuhala žena (siguran je da Darill ima ženu koja mu se često obraća s darling), u kućnom ogrtaču s izvezenim monogramom na prsima, otvorio laptop i pročitao pristiglu poštu. Potom se darling Darill odmaknuo od stola, otpio gutljaj čaja i blago nasmiješio. Bio je čitav dan pomalo rastresen, možda je čak u jednom trenutku razmišljao da taksistu kaže da ga vozi na Heatrow, na avion, ali onda su ga nazvali s posla da već kasni s tim projektom i on je uzdahnio i povukao zauvijek zasun na onom ljetu kad je umalo, eh umalo, izgubio glavu.

Zrinka još naklapa o sudbini, o ljubavi, povlači čarapu do koljena, a grane na vjetru, vani, rogobore cinično: ta luckasta djevojka šetat će sama ovim kupalištem u novoj prugastoj suknji i ući će u napuštenost prašnjavog paviljona puna uginulih kukaca i dugonogih pauka. Zaući će se u vreću iz koje će viriti samo kratko ošišana glava i, možda, umrijeti od straha. Ako se boji pauka. Ili samoće. A možda će samo kratko posjediti na klupici na kojoj joj je Darill nekoć grickao uho i šaptao kako je važno, iznimno važno, osloboditi se, biti hrabra... Potom će opet izaći na cestu, s druge strane magistrale, i podići palac.

– Idem ja sada. Bio si dobar dečko! Vozi polako! – poljubi ga u gornju usnu, prebaci torbu preko ramena, pa niz stazicu niže hotela u onim glomaznim šlapetinama.

– Pa zbogom... – pomisli on – inače ja sam Ivan, visok sam 180 cm, ne bavim se ničim važnim, ne putujem nikamo posebno. Možda bi mi mogla praviti društvo...

Suknja i kožna jaknica i torba i svijetlo paperje u onoj udubini na zatiljku zamaknuli su za borove prema paviljonu.

Ivan zavrne ključ i u rikverc se popne prema magistrali.

Vozio je iza nekog kamiona s građevinskim materijalom. Na radiju su spikeri neumorno pričali kao da nikomu nije do pjesme. Kad je napokon pretekao taj dosadni kamion, sa stražnjeg sjedala na pod je pao, omotan sjajnom vrpcom, dar za Darilla.

JEDNO POPODNE S LUCIJOM BARBARIĆ

Groblje je visoko, na proplanku od sive krede. Nema tu čempresa, ni mahovine između mramornih ploča, samo sprženo tlo, kamenjar i naliveni beton, malo žilave osušene trave i zelenoga stakla od boca koje su radnici rabili za zidanje ograde oko groblja i crkve. Dok koračamo prema crkvi, mekano kamenje krcka pod tankim potpeticama sandala. Bablje je ljeto, pa kolonu prati zujanje kukaca i cvrčci iz požutjele makije.

Došlo nas je samo dvanaest iz razreda na Lucijin sprovod. Nitko od profesora i nitko od dječaka.

Crkvice je kamena, zvono, preslica, sve što već ide, tri bora teška od češera nad njom i malo pometeno dvorište pokapano smolom. Unutra ulaze Lucijini: mama, otac i sestre, još neki ljudi, obitelj valjda. Nas dvanaest bivših gimnazijskih kolegica, sve u ljetnim haljinama, s tamnim sunčanim naočalama, sve nedavno napunile dvadeset i osam, poredale smo se jedna do druge uz onaj nedovršeni zidić, u jedinu hladovinu kilometrima naokolo. Glas svećenika slabo dopire do nas. Pokušavam promeškajiti nožne prste tako da bez saginjanja izbacim borovu iglicu iz sandale. Stojim na vrlo tankim potpeticama na koje nisam navikla i koje me već sad muče. Ali prekrasne su, od crvene kože s dugim tankim remenčićem koji se dvostruko ovija oko gležnja i samo jednom jednostavnom trakicom naprijed...

– Savičević, opet ne paziš!

Marijana je mučki, s leđa, do kraja nategnula laštik mog grudnjaka i otpustila ga. Stari školski trik za razbijanje monotonije. Kao i bacanje jedne cipele s trećeg kata prozora učionice, primjerice, dolje na cestu.

Išle smo u očajno napornu školu s bezbroj predmeta, sa očigledno zbrkanim i prekranim nastavnim planom i programom, koja nam nije ostavljala previše od bezbrižnosti djetinjstva. Uostalom, bile smo ratna generacija.

Kakva šteta što tada nismo bile malo zločestije – mislim to i danas i znam da bi i one najtiše, najmarljivije među nama potvrdile isto. A možda ipak ne bi? Bi li Lucija to potvrdila? Najtiša, najmarljivija. Nas nekoliko glasnih, koje smo mislile da nama pripada i taj razred i čitav svijet, mi smo krale slobodu, u školskom WC-u, s cigaretom među namazanim usnama, ljubeći nekog maturanta oštrem bradi između dva pisoara ili iza školske zgrade. Pušeći te loše

cigarete skrivećke, jednu za drugom dok ti ne pozli, žvaleći se beskrajno dugo, dok ti ne oteknu usne, kako se već jeftino nadomješta sloboda i seks u srednjoj školi. Odrastanje je prepuno stigmi i grižnje. Nikada ne bih željela opet imati petnaest ili sedamnaest.

Sad su i one skromne djevojčice, među koje nikad nisam pripadala, napokon uspjele svući pulovere i veste iz mamine kućne radionice, pepeljaste kose postale su vatrenocrvene ili medene, naočale debelih okvira odbačene su s ostalim štreberskim stereotipima, zasjale su novim sjajem – lijepe mlade žene. Nisam ih vidjela od pete godišnjice mature... Neke ni tada. Čudno, ne mogu se nikako sjetiti da li je Lucija Barbarić bila tamo, na proslavi pete godišnjice? Lucija Barbarić koja je prekjučer, kažu njezini roditelji, pala s balkona. Mobitel je sutradan zvonio svako malo i ja sam čula davno izgubljene glasove koji mi već dugo ne nedostaju, ali osjećam da mi još trebaju, da će me vjerojatno podsjetiti, ako ikad zaboravim tko sam. One me pamte u sličicama koje vade iz zaboravljenog djevojačkog dnevnika, uvijek iste, moje glupe šale koje sam ja zaboravila, ali one nisu. Jesu li onda njihove kad ih već one pamte? Pamtim li i ja njih? I kako?

Posve se jasno sjećam Lucijina lica i glasa, tamnih očiju i toga da sam jednom od nje precrtala kompletnu zadaću iz trigonometrije... ili to nije bilo od nje, nego...

– Sjećaš li se ti ičega u vezi s Lucom? Je li ona bila na pet godina mature? – čita mi misli Marijana. – Ja se zapravo slabo sićan ikoga iz onog reda do vrata.

– Možda se ni one nas ne sjećaju... red do vrata.

– Vraga, draga moja, mi smo se i previše trudile da nas se sjećaju. Mi smo bile red iz hodnika.

Dobro sjećam jednoga proljetnog popodneva s Lucijom Barbarić. Jednoga jedinoga koje sam provela s njom u te četiri godine. Imam neki suvenir iz njezina života, nešto po čemu ću je pamtiti, osim po smrti. Pokušavam ga oživiti, razvijajući sličicu po sličicu taj film, vrata stana na devetom katu, Stanko Barbarić, piše, široko lice njezine majke, pa milje na stolu, ručni rad i mnogo sobnoga bilja i bijelih zastora na povjetarcu, toplo je, njezin smireni i uporni glas objašnjava mi repove kemijskih jednadžbi, a kosa joj pada na bilježnicu i moj odsutan pogled kroz prozor, u proljeće koje divlja na ulicama. Ona me povlači za ruku: komu ja govorim... i smije se.

Netko me potegne za nadlakticu. Vrijeme je. Groblje je odmah tu, iza crkve. Samo betonska ploča i gore na mramoru sličice i imena djeda i bake Barbarić i bijeli uklesani križ. Luce je tu u sanduku, nose je, spustit će je u grobnicu i to mi je čudno. Kao da sve gledam na televiziji. Mnoštvo ljudi koji plaču. Vrlo tiho.

Jesi li takvi sprovodi samoubojica? Utišani. Živimo u takvu podneblju gdje se uske granice postavljane za života katkad protegnu i do smrti i dalje. Postoje stvari o kojima se šuti, iako svi znaju sve. Postoji i običaj da se mrtvac fotografira, a kamera snima žalostan događaj. Ali ovo nije takav sprovod, za kamere.

– Jesi li zaljubljena?

– Ma nisam. Nisam.

– O jesi, jesi, ahaha, pocrvenila si, Luce. Svi su zaljubljeni, kako netko može biti nezaljubljen!?

Bijeli zastori, tamno zelenilo sobnog bilja, moja izgrizena olovka, bilježnica puna kemijskih jednadžbi, daj mi izvedi jednadžbu ljubavi, spajanje feromona i hormona...

Dolje, pod njezinim prozorom mnogo je dječaka na vespama. Nikad poslije u životu dječaci nisu bili tako vitki i lijepi. To bi netko trebao reći srednjoškolcima, zašto im to tajiti; ljubite ih sad, ljubite ih što više, što nježnije, još malo, i imat ćete neke druge oči, a ne te zanesene. Zanosite se do besvijesti, pod svaku cijenu, to je sve što vrijedi i nikad poslije, ništa što dolazi poslije, neće to moći zamijeniti. To je ono za čim tragamo, ponoviti taj osjećaj, izazvati ga, to je ono što nam do kraja nedostaje. Strahovita zaljubljenost u život, platonska i strastvena, životu usprkos.

Poslije smo jele kolače s mnogo kreme i pile sok u kuhinji s narančastim visećim kredencom, kakvu sam doma imala i ja, kakve su uostalom bile u mnogim kuhinjama preostalim iz socijalizma. Nedaleko od nas valjao se rat i prema našem gradu, uskoro će skratiti nastavu i bit će zamračenja, ali mi smo imale šesnaest i nismo tada čule taj tutanj ni poklič ni udarac tijela o tlo. Možda su ptice bile preglasne. Možda je to bila posljednja godina djetinjstva. Daj mi izvedi kemijsku jednadžbu spajanja baruta i srca šesnaestogodišnjakinje? Reci mi što se dogodi kad se sudare molekule krvi i žvakaće gume?

Reci mi, zašto je toliko godina poslije Lucija Barbarić, mlada profesorica biologije i kemije, prekoračila ogradu balkona na devetom katu i bacila se u duboku ljetnu noć, bosa, u tankoj spavaćici? Je li tko čuo kad je rekla: gadi mi se vaš svijet, boli me vaš svijet i zapravo, ja ga uopće ne želim. Tko je skupio njeno tijelo sa asfalta i kada je sve to počelo?

Betonska ploča se zatvara. Ljudi se pomalo razilaze i kreću prema automobilima. I nas čeka put do grada. Marijana, jako crvenih očiju, uzima me pod ruku, kaže:

– Čudno, kako te smrt nekad zbliži s ljudima više nego život.

Gazimo kamenje, šutke. Pazim da ne izvrnem gležanj u ovim sandalama ili ne ugazim u draču. Zlatne bube, cvrčak u spaljenoj travi.

– Znaš, sjećam se jednog popodneva kad mi je Lucija pokazivala kemiju...

Stišćem u sebi taj suvenir, nudim svoju sličicu Marijani i ona je željno prihvaća, gotovo zahvalna zbog toga, gotovo sretna.

UKOČENE KRAFNE

Trajekt je pristao u prazni bijeli grad: sišla je prva, tamna i vitka sa slamnatim šeširom na glavi. Da je bilo koga da je pita kako se zove, ona bi lagala. Roditelji su joj dali čudno ime koje je uvijek morala ponavljati. Kako, kako? Pitao bi je pitalac, s grimasom. Tako. Rekla bi ona i uvukla usne u usta. A pitalac se pravio da je pohvatao sve glasove egzotične fonologije: aha – tako.

Hodala je brzo, spuštenu pogleda. Gledala je u svoje ljubičaste nokte i plave japanke. Sunce je spržilo slinu, naftu i pasja govna, ali je tlo bilo preblizu stopalima. Kad skine japanke, na petama će joj biti iscrtane crne kružnice. Znoj i prašina. More je ljeti tako daleko od gradske luke.

Tuširala se hladnom vodom, na brzinu. Stan je bio visoko, ugodan i tih, a vani su ptice kričale radujući se nebu. Otvorila je širom prozore. Onda je otvorila sobe, pa ormare, pa hladnjak. U hladnjaku su uredno posložene na porculanskom tanjuru već mjesec dana stajale krafne. Zaboravila je na njih. Uzela je najbližu. Bila je hladna i tvrda kao kamen. Bila je malo smežurana, ali okrugla i čvrsta kao dojka.

Dok je bio mali dječak, Pave je volio miris pekare. Volio ga je više i od mirisa patine za postole, od mirisa grilla iz ljetnih restorana, pa i od mirisa mamine spavaćice. Kad je porastao, Pave je pomagao u maminoj pekari. Dok ne završi školu. Ali to sa školom se oduljilo, a momku se od vonja topla kruha i vrućih kolača dizao želudac.

Jedino što je u pekari uvijek mogao pojesti bila je krafna s marmeladom i jogurt. Na početku karijere prodavača peciva nije uopće uspijevaao odoljeti vrućim krafnama. Treći dan pojeo je cijelu dozu prije nego što je nova bila ispečena.

Stara susjeda Ruskinja došla je po kruh svoj svagdašnji: tri kfarta soja-lan, dfi krraffne!

Pave je, ne dižući pogleda s pulta, rezao smeđu štrucu. A kad je s komadom masnog papira u ruci krenuo prema pladnju s jučerašnjim, ali lukavo svježe ošećerenim krafnicama, ledeni ga je pogled stare gospođe sasjekao:

– Krraffne su fam ukočene! – grmnula je iz dubine Sibira, a Č zvučno i tvrdo kao udarac čekića skucalo je Pavu posred čela. Stajao je i bez glasa piljio u njezine masno nacrtane obrve i uzrujane brčice ponad tankih usnica.

– Krraffne su fam ukočene! – ponovila je Ruskinja, uzela vrećicu s kruhom i uvrijeđeno išetala iz dućana.

Jerie Mavar se zaljubila. Bilo je to prošloga ljeta kad su ih posjetili kapo s očeva broda i njegova obitelj: plava punija žena na igličastim potpeticama i krupni bjelokosi sin modrih očiju i pjegava nosa. Kapo je imao crnu kosu i sijedu bradu, velike šake i ugodan bariton. Jerie je prvih pola sata bila zaljubljena u njega. Sjedila je tamna i tiha iznad tanjura s punjenom paprikom i krumpir-pireom i buljila u kapa, puštajući da joj gola ruka visi niz stolac. Drugom je rukom vilicom nezainteresirano skidala zelenu kožu paprike s mljevenog mesa.

Plavooki sin koji je sjedio do nje nagnuo se prema onoj obješenoj ruci tako da ju je njegova oštra bijela kosa škakljala po otkrivenom ramenu.

– Kad će ti više narast sise? – prišapnuo je, a pjege na njegovu nosu veselo su poskočile.

Djevojčica se ukipjela. U oči su joj navrle bijesne suze.

– A ti nam Jerie ništa ne pričaš! Kako je u gimnaziji? – pitao je blago ugodni bariton.

– Jerie?

Sad su joj obje ruke visjele sa strana.

– Ne može govorit, zatreskala se – objasnio je krupni deran do nje – krraffne su joj se ukočile!

Vlažnim rupčićem obrisala je tamni otisak stopala s plavih japanki. Ljubičasti noktići ljupko su je gledili spremni za večernju šetnju. I mala haljina imala je sitne ljubičaste cvjetove. I sjajilo za usne bilo je blago ljubičasto. Grudnjak je bio mamin, svijetloplavih naramenica i dobro popunjen.

Bila je ljepša od svoje mladosti. Procvjetala je, rekli su. Postala je prava djevojka, pisala je majka ocu. Hoće li deran to opaziti? Nije se više ljutila na njega, pa doputovala je s otoka samo da bi ga dočekala.

Pave je stajao pred vratima s bijelim pramenom nad modrim očima i s gondolom u ruci. Kad bi je navio, gondola bi počela svirati, a mala balerina na njoj vrtjela se u vječnoj pirueti.

Bio je tako crven da mu se ni pjege nisu vidjele.

Jerie mu je istrgnula gondolu iz ruke:

– Baš ti hvala, takvu je imala i moja teta Meri, ali ja sam joj iščupala balerinu!

Pave se samo nacerio. Nije znao kamo bi smjestio ruke. Tražio je neki džep, što dublji. Onda ih je prekrižio na prsima.

– Čekaj me tu! – rekla je i zalupila mu vrata pred nosom.

Otvorila je hladnjak i vratila u njega dvije krafne koje su već malo omekšale. Grudnjak je objesila za kvaku.

Dok su se spuštali dizalom u toplu ljetnu noć, osjećala je kako joj se bradavice lijepe za tanku tkaninu haljinice. To je iscurilo malo marmelade od marelica.

VRELI SNJEGOVI KOLOVOZA

Kao djevojčici, u san mi je često dolazila tuđa smrt. Imala je ugodan glas radijske voditeljice, blag i pun, okrugao. Glas koji me ljuljuškao, omamljivao. Moj bi se strah povlačio, prekriven, balzamiran svijetlom glazbom pamučnih samoglasnika i svilenih suglasnika, prevaren.

Iznenada (uvijek iznenada), prepala bi me do ludila. Arlauknula bi, a ploča njezina glasa počela bi pokvareno zavijati jednu te istu rečenicu, dubokim izobličenim tonom: koja je tvoja smrt? Koja je tvoja smrt? Koja je?

I tako dok ne bih skočila iz postelje i upalila svjetlo.

Nisam saznala čija je to smrt bila i zašto mi je zaposjedala san. Nakon nekoga vremena prestala je šaptati pod mojom posteljom.

Inače, djetinjstvo je bilo mirno: bijela stranica dosade i ugone koja se uvijek ispisivala sličnim riječima, istim obiteljskim imenima. Bilo je to jako dugo djetinjstvo među šutljivim ljudima. Bez traume i euforije. Kao da sam se dugo kretala po jednom te istom zamrznutom kadru ljetnoga podneva u kojemu za kuhinjskim stolom sjedimo otac, mama, Goran i ja.

Čulo se samo kuckanje žlica po porculanskim tanjurima. Gluhoća koja je sipila kroz prozor u kuhinju bila je vruća i gusta. Spokojni i ravnodušni, sebično smo uživali u tromu trajanju života, u nepomičnosti trenutka, zameteni vrelom tišinom beskrajnog ljetnog popodneva.

Vjetar lagano razmiče lancune na sušilu, te zastave svačijeg djetinjstva, i to je jedina kretnja u prozoru. Večer neće doći i neće doći jesen.

Druga djeca, bučna i brza, slabo su se uklapala u Goranovo i moje kraljevstvo. Protrčala bi, poremetivši malo raspored lišća i ptica na slici dana, a nas bismo dvoje ostali sjediti na grani u dvorištu i gledati za njima bez čežnje.

Kao da nikud nismo išli i kao da nitko nije došao k nama.

* * *

Jednoga sam jutra, prije dvije godine, napipala malu tvrdi kvržicu na lijevoj dojci pod bradavicom. To je bilo moje pušćano zrno koje mi je netko nevidljiv upućao u grudi dok sam spavala.

Ništa se, zapravo, nije promijenilo: jutro je ostalo svijetloplavo, majka je iznosila debele jastuke u vrt na sunce, kuhala za doručak kavu i jaja u velikom loncu. Otac je ličio ogradu uz živicu i trčkarao između stabala postavljajući patuljke na idealne strateške pozicije. Njihove su crvene kapice virkale iza grmova kamilice i odavale vesele keramičke voajere, vrtno tajnike.

Iz Goranove sobe čula se glazba; negdje je tekla voda, pištao lončić za kavu. Podigla sam ga sa štednjaka i izlila mirisnu tekućinu u šalicu. Uživala sam u tome. Ne trebam misliti na ružne stvari, dobro mi je. Da, jest.

Tako je svanuo moj trideseti rođendan. I počelo je odbrojanje. Tajno.

Samo mali oštri srh straha koji počiva blizu srca i ponekad me podsjeti.

Možda sam trebala s nekim razgovarati, otići k liječniku.

Vjerojatno sam trebala. Ali to bi sve pokvarilo, znam. Strah bi izašao iz grudice začete u meni i kao lavina zatrpao kuću.

Na mjestu istisnutog spokoja ušančila bi se panika.

Nisam se bojala neizvjesnosti, pa ni bolesti, toliko, plašila sam se majčine žalosti, očeve bespomoćnosti, bratova očaja. Bojala sam se da me neće moći gledati u oči, pa ću postati jedna i bijesna. Njihov strah mi je bio mnogo strašniji od moga.

Ovako: vrijeme je i dalje stajalo nepomično, glumeći vječnost. Ja sam znala da je ta nepomičnost zapravo čekanje.

Nešto će se dogoditi izvan mene, izvan mog tijela ili u njemu. Do tada, jutro će ostati plavo, bradati patuljci virit će iz grmlja, a jastuci će se sunčati.

Za početak popit ću kavu, a onda pospremiti porculan koji se suši na sudoperu, umutiti šećer i maslac za tortu, rastopiti tamnu čokoladu za glazuru i nastojati ne misliti. U kuhinju će potom ući mama s novom frizurom, pa otac i brat, namirisani i lijepo odjeveni.

Sutra ću već pomalo zaboraviti. Prekosutra sasvim.

Donijet ću tortu na stol, puhnut ću u svijeće i zaželjati da se ugase.

* * *

Sinoć sam sanjala vrole snjegove kolovoza koji padaju i tope se i nestaju u širokim potocima. Sočno ljepljivo ljeto i goli mladići, čvrstih bedara i uspravni, kupaju se u potocima. Lopatice su im tetovirane, a stražnjice posute sitnim zlatnim dlačicama. I oni se rastapaju u potocima, a ja ulazim i tražim ih. Ronim za njima. Najednom se stvore oko mene, vodenim prstima dodiruju mi tijelo i to je ugodno. Ljube mi usne i uši. Igraju se i ja prihvaćam taj izazov. Ples dlanova i struka, pa jezika i prstiju. Meki mulj pod stopalima i dublje. U utrobi. Smijem se, vrlo glasno, a rastopljeni snijeg ulazi mi u grlo i nosnice, a to ima okus po šećernoj vuni. Mladići poniru s potocima, pa se pojavljuju ponovo i sad me grle čvršće, kao da više nisu od vode, prebacuju me iz ruke u ruku, a ja se ne opirem. Uživam.

Jedan od njih, visok i bijelih očiju, prima u ruku moju dojku, drži je na dlanu kao ubranu, pa je prinosi usnama ili usne prinosi njoj... i snažno zagriže.

Pojurila sam iz kreveta kroz vrata sobe, kroz hodnik. Bol je bila jaka, postala je prisutna. Najavila se bolest. Dotapkao je strah. U hodniku, zapalila sam jednu cigaretu, pa drugu. Rublje je bilo skupljeno pred kišu, vidjela sam u prozoru; grmovi su prerasli patuljke, morat ću upozoriti tatu.

Boljeti je počelo prije nekoliko dana, jučer sam otišla liječniku.

U kupaonici je šišala vruća voda iz slavine – Goran se brije. U bijeloj gustoj kremi njegova su usta jako crvena. Obraz je napeo jezikom i prelazi preko njega brijačem.

Stojim na dovratku u spavaćici i pušim:

– Gorane, moram ti nešto kazati. Jučer sam bila kod liječnika.

On me gleda iz zamagljena zrcala. Ostavlja glatku stazicu na vratu.

– Znaš, imam rak, daju mi još najviše godinu dana, dvije...

Prvo šuti, pa me gleda malo zbunjeno, malo ljutito. Rubom dlana žustro briše zrcalo. Čekam.

– I još nisi prestala pušiti?!

Nasmijem se i bacim cigaretu u školjku. Osjećam da me gleda, ali ne podižem oči. Dobro znam, kad dignem glavu, više neće biti isto.

ROB

Danijela, čovjeka koji je poslije postao moj rob, upoznala sam jedne večeri u supermarketu. Žurila sam s posla da stignem prije zatvaranja dućana.

Trebala sam kupiti vino i mozzarelu za večeru i sladoled od lješnjaka. Nisam očekivala nikoga, planirala sam večerati sama na terasi i pogledati film, poslije.

Trgovina je bila prazna, blagajnica je zaključala iznutra nakon mog ulaska.

Čučao je na dnu hodnika, između polica s alkoholnim pićima s jedne i ukiseljenim povrćem s druge strane. Nije me odmah vidio, bio je prezauzet pokušajem da u ruksak utrpa litru votke i veliku staklenku paprike.

– Molim vas, požurite, već je prošlo devet! Ne mislimo cijelu noć ostati?! – protestirala je mala šiljata blagajnica.

Tad me opazio i ostao ukopan. Ja sam se nasmijala.

– Pođite sa mnom! – kazala sam. I on je krenuo iza mene prema blagajni. Ja sam platila: votku, paprike. Nije bila večera kakvu sam predviđjela, ali imala sam društvo.

Kad sam bila mlađa, zamišljala sam moguće ishode situacija u kojima žena ovako odlazi s neznancem. Ona ne odlazi radi seksa, ona odlazi vidjeti što će se dalje dogoditi. U stvarnosti – žena gotovo nikad ne odlazi s neznancem koji je poziva u svoj auto, stan, ured, na piće u bar.

Jednom sam, prije nekoliko godina, ispred Sveučilišne knjižnice zamolila nepoznatoga muškarca da mi pripali cigaretu. Na njegovu je upaljaču pisalo da je dobar jebač, vidjela sam. Potom me „dobar jebač“ upitao jesam li pročitala što piše na njegovu upaljaču. U tom trenutku promislila sam na scenarij koji se možda odigrava u njegovoj glavi: idemo to provjeriti, kažem, odlazimo k njemu u stan i pada ševa. Ne, ne vjerujem da se tomu nada. Ipak, zamišljam kako govorim: mmm, idemo to provjeriti, kao u porniću. On je u nevjerici, smješka se zbunjeno, ali brzo se odmrzava, hvata zalet, prihvaća vlastitu ponudu ili nešto izmišlja, zbunjen je, nema gdje baš sada – što je manje vjerojatna, ali moguća varijanta

razvoja događaja. U stvarnosti kažem: da, da, pročitala sam; vraćam upaljač, okrećem se i ulazim u predvorje knjižnice. Ne mislim da je lud ili manijak. Nisam preplašena, uvrijeđena, pomalo mi je smiješno. I jest smiješno. Normalno, sve je to normalno. Posve normalan kreten.

Radim dobro plaćen posao u firmi koja se bavi uvozom i ima lanac poznatih trgovina. Ponekad radim cijeli dan, šefovi me cijene i brzo napredujem.

Danijel nikad nije radio, uglavnom je doma, rijetko izlazi, najčešće do trgovine po namirnice za ručak. Kuha, čisti, pegla, hrani mačke, uređuje vrt. Kupujem mu travu i cigarete, dva puta godišnje odjeću. Prvih mjeseci nisam željela da jede sa mnom, obično se hranio sendvičima ili ostacima moga ručka. Poslije sam ga, najviše iz dosade, pozvala za stol.

Imao je obitelj negdje na moru, ukrao im je nekakvu ušteđevinu, dripac; jasno da ga ne žele vidjeti. Ukratko, kod mene mu je bilo najbolje.

Srijedom, a ponekad i vikendom, dolazim u njegovu sobicu, zajašem ga i, nakon igre, odlazim u svoju sobu na spavanje.

Rijetko sam dovodila druge muškarce, sve dok nisam upoznala Igija. No, ni to nije predugo trajalo. Nisam tip za duge veze. Evo kako je puklo.

Toga sam dana oko pet poslijepodne nazvala Danijela s posla i rekla mu što da pripremi za večeru:

- Imamo posebnoga gosta.
- Želite reći da imamo posebnoga gosta?
- To se tebe ne tiče. Ohladi vino i promijeni mi posteljinu.

Oko deset, Igor i ja smo utrčali u stan.

Danijel je zgrčena lica i s krpom u ruci stajao nasred trpezarije:

- Sve se ohladilo.

- Nema veze, mi smo već jeli. I pili! – povukla sam Igija za ruku put spavaće sobe.
- Osušeni nije dobre volje. Pa kako si danas, Osušeni?! – moj dečko pripito se cerio gledajući u Danijela.
- Odjebi, šminkeru! – promrsio je Danijel.

Pljusnula sam ga iz sve snage po ustima. Pljunuo je krv i odmah je počeo brisati s pločica.

Igor se primaknuo vratima:

- Jebote, ovo je bolesno, taj tvoj rob, riješi se toga...
- Što je Igore? Tamo su ti vrata, ako ti se ne sviđa – slobodan si čovjek, ćao!
- Ćao?!
- Još si tu?! Danijele, kad obrišeš pod, isprati gosta, a onda donesi ono vino u moju sobu!

Danijel je moje vlasništvo. Ne može se svakako postupati s Danijelom. Tko vrijeda njega, uvrijedi i mene. Mi smo kao nekakav čudan bračni par. Danijel mi je kao supruga.

Kad se htio zaposliti u kafiću, ja sam mu rekla:

- Danijel, bejbe, to nama nije potrebno. Ako baš hoćeš nešto raditi, možeš mi pomagati oko papira od firme ili upiši tečaj stranog jezika.

Osim toga, neću trpjeti da smrdiš na dim i pivo i da se oko tebe kupe balavice.

Nismo to više spominjali.

Ponekad sam zamišljala da Danijelu neka balavica pripaljuje cigaretu, a na upaljaču joj piše: fantastično pušim. Zatim, njišući ramenima, pita Danijela je li pročitao što piše na njenom upaljaču. Zamišljam ishode takve situacije i mogu zamisliti dva. U jednom mu puši ona i tu je mogući početak kraja njegova ropstva. U drugom slučaju mu pušim ja, nakon što mi on ispriča epizodu u kojoj je odbio tu curu. Pušim mu žalosno, da ga zadržim. Plaćam ga i tu također počinje kraj našeg sretnog robovlasničkog odnosa.

U zbilji se balavice s takvim natpisom na upaljaču podjednako rijetke kao i žene koje odlaze s neznancima koji pripaljuju uz slogan „dobar jebač“. Teoretska mogućnost da se takvo što dogodi ipak postoji i apsolutno je izvan moje moći. Zato sam zabranila Danijelu da izlazi iz stana bez mene. Ne baš izričito, prešutno sam mu dala do znanja da mi se to ni najmanje ne sviđa. Bilo je dovoljno.

U ovih šest godina počeo je sličiti mojoj majci; prije je bio suhonjav, moglo bi se reći čak i zgodan, sad se nekako loše udebljao, otromboljio, bokovi su mu se zaoblili, kosa prorijedila, trbuh iscurio preko ruba hlača, a nožice ostale tanke, prošarane venama od stajanja.

Hvatale su ga depresije. Prije tri dana zatekla sam ga pred televizorom kako šmrca.

– Daj, što cmizdriš. Hajde, malo se pokreni, uredi se, obrij, vodim te van.

– Ma ne mogu. Pogledajte kako izgledam!

– Ok, kako hoćeš, nemoj mi se poslije žaliti da te nikamo ne vodim!

Sređivala sam papire koje sam donijela iz ureda u svojoj sobi, a onda pošla na spavanje, relativno rano. Čula sam Danijela kako klapa suđem u kuhinji, ali nisam mu imala snage reći da se stiša, bila sam vrlo umorna.

Negdje oko jedan ujutro pokucala su mi na vrata dva policajca; doveli su ga pijana i napušena. Stajao je između njih dvojice kao učenik u prijestupu. Zbunjen.

Iskrao se iz stana i pio do fajronta u kvartovskom kafiću.

– Jel ovo vaš? – pitao je visoki policajac.

– Da, moj je – promrmljala sam iznenađeno.

– Drugi put ga ne puštajte bez novaca! – našalio se drugi, niži, rumeni momak u plavom.

Danijel je stajao pokunjeno, jakna mu je visjela niz lijevu ruku, a desnom je pridržavao kosu iznad čela, ne usuđujući se pogledati me u oči.

– Oprostite – procijedio je kroz zube nakon što sam zatvorila vrata.

– Danijele, ja zbilja više ne znam što ću s tobom – uzdahnula sam pomirljivo i uzela ga za

ruku.

Ali znam, ja uvijek razmišljam što će zadržati Danijela. Kad već ne zna što bi sa sobom, ako treba, rodit ću mu dijete. Bilo bi dobro imati jedno slatko djetešce. To bi nas svakako osvježilo.

– Danije, dođi u sobu! Odmah!

LIJEPA GLAD

As your bony fingers close around me...

Sve je počelo u ponedjeljak. Nedjelja je moj vodeni dan, tada ne jedem. A u ponedjeljak sam pojela: pola jabuke, pola tanjura tjestenine bez umaka, zelenu salatu s puno, puno kvasine i jogurt. I, nažalost, ono što nisam smjela pojesti, a što mi je podmjestila ona pička Karmen. Jedva čekam da ode! Uzrujava me, tuljanica; njezini ljubičasti nokti, žalobni pogled, male nabubrene noge u salonkama. I ta opsjednutost hranjenjem, cvrčanjem masti, kuhinjom, žderanjem. Sve te zaprške, sarme, špekovi, gulaši, tripe... Ona i otac, kao dva hrčka, koja su čitav dan kunjala u piljevini, odjednom ožive u vrtnji oko stola, s kesama punim krvavog mesa, telećih mozgova, svinjskih ušiju, kokošnjih pluća. Toliko vedrog sklada i bratske sloge u rasprskavanju zečjih kralješnica! Riblje su oči u sudoperu i žuta debela kora krutne u hladnom loncu mlijeka.

Pa užasi zajedničkih objeda, njihova sićušna brza usta koja, kao računalne životinjice, odvojene od ostatka tijela, eliminiraju obrok: juhu, polpete, pire, kupus-salatu. Mljakanje, srkanje, gutanje, podrigivanje, scherzo, allegro.

Mislim se kakva li su djeca bili, moj otac i njegova sestra-buhtla, u ono doba dok su još odbijali zgnječenu mrkvicu, štrkljavi adolescenti na fotografijama koji bi prespavali doručak i često preskakali večeru. Vidjela sam te slike, ali svejedno. Karmen je jedna od onih za koje nikako ne možete zamisliti da su jednom bili djeca. Kladim se da je i onda živčanost satirala marmeladom od šipka, kao što sad kuhanjem i hranjenjem satire misao na svoju promašenu egzistenciju na planetu Zemlji.

Oduvijek me živcirala, ta nakupina žlijezda lojnica i depresivnih gonada, a pogotovo otkako je odlučila prijeći na taktiku lažnog razumijevanja. Otad je ne podnosim!

Nema šanse da netko takav može razumjeti ljepotu gladi, tu snagu koju nosim, kako sam iznutra čista i prozračena, jer sam tvorac svoga tijela, suptilni kontrolor. Just make a wish! Želim biti lijepa kao mjesečeva zraka i tu si želju uspravnom voljom ispunjavam. Moja je okomica sve okomitija.

Hranjenje nema višeg smisla, svjesni pristanak na glad ima prekrasan cilj, jedan od divnijih:

polagano postizanje nadzora, savršenstvo. Nakon nekoga vremena navikneš se na bol gladi, na tu lijepu strašnu žrtvu, počneš je obožavati. Ona moje tijelo čini podnošljivijim meni. Visoka sam 168, a svojih 46 kilograma ponosno održavam već mjesec dana. I jasno da se ne želim razboljeti i umrijeti, ja sam zasad zadovoljna sa svojih 46. Niti je ana bolest, barem ne uvijek, kako ona tusta pička Karmen kaže. Neke su cure naprosto izgubile kontrolu, ali njih je malo. Uostalom, imam pravo na svoj izbor! Ko da je njezino žderanje zdravije! Ona je sve ružnija, a ja sam ljepša.

Tata je, jasno, na njezinoj strani. Ko da ja ne vidim da je nju zvao zbog mene. Kao za moje dobro. Misli da mi fali mater. Pa kao da će mi ona zamijeniti mater, ta buhtla! Samo se nadam da nisam povukla nijedan njezin gen, dovraga. I ne mogu vjerovati da je ona rodila onakvo dijete kao što je Zvezdana. Moja divna mala rodica Zvezdana, žutokosa. Došla je jučer sa svojim crvenim kuferom punim bijelih košuljica i plisiranih suknjica. I da nije nje, ja bih već našla načina da istjeram njezinu napornu roditeljicu.

Dakle, da se vratim, u ponedjeljak mi je prekipjelo. Dakle, rekla sam, nedjelja je već mjesecima moj vodeni dan, taj dan pijem samo vodu. Voljela bih biti kao voda. Bistra, hladna, snažna, prozirna.

Teta je znala da nakon nedjelje dolazi najjače iskušenje. I što je napravila ta tužna sovučuga puna samilosti i razumijevanja – ostavila je na stolu vrući burek, napola razmotan, da se puši! Prvo mi se digao želudac i suze su mi navrle na oči, krenula sam s tanjurom prema kanti za smeće. Uvježbala sam se u bacanju hrane. Čak sam postigla takvu samokontrolu da sam ocu i Karmen pravila voćne sokove i frapee, na litre, bacajući tako doslovno u njih sve te jagode, naranče, banane prema kojima imam slabost, a pune su šećera.

Ali taj je jebeni burek tako prokleta ukusno mirisao da sam ga u slijedećem trenutku izvadila iz kante i sjedeći na pločicama ugurala prstima u sebe. I papir sam oblizala, masni.

Došlo mi je da povratim, ali obećala sam sebi da neću nikada postati jedna od onih patetičnih mia koje se prežderavaju, pa ljube školjku. To mi je nekako, čovječe.

Družila sam se neko vrijeme s bljuvačicama miama, bile su dvije u mojoj gimnaziji. Ma što ja znam, respect! Cure se trude, ali ipak je to niži tip. One kontrolu postižu primitivno, riganjem, ali ipak, kažem – respect! Ne može svatko biti ana. Mjesečeva zraka. Mlaz vode. Srebrna nit.

Tako je teško kad te nitko ne razumije, kad sve krivo tumače, kad ništa ne znaju, ne shvaćaju. Moja osveta za burek bila je jada. A što sam i mogla učiniti: sasuti sol u juhu, okrenuti dugme na pećnici na najjače da zagori pečenka, umiješati tabasco u kremu za kolače, pastu za zube u domaću majonezu, ostaviti otvorenu ledenicu sa ribom i slične djetinjarije. Ali mislim da je Karmen shvatila poruku, više me nije gledala kao glavata želva otrovanog mladunca; iz očiju joj iskri bijes, sigurna sam da noću škrguće zubima. Tata sliježe ramenima. Njega mi je pomalo žao, sigurno se zbog mene osjeća kao neki luzer, ali jebeš ga, i tako se liječe predrasude.

U svakom slučaju, teta Karmen odustala je od toga da od mene napravi prpošnu rumenu deklicu. Moj cilj da je otjeram bio je pred vratima. S vanjske strane, of course. Čekala se samo njezina kćer Zvezdana, koja je morala doći k nama iz te pripizdine, gdje je već živjela njihova sretna debilna obitelj. Mamica je obećala maloj vikend u gradu, što ti ja znam, i onda će kao skupa doma. Rodicu nisam vidjela gotovo dvije godine.

Inače ne volim te curičice u plisiranim suknjicama i bijelim košuljicama, majicama s puf-rukavima. Mislim, što je to uopće? Čak su i lutke počeli modernije oblačiti. Ali Zvezdana je uvijek bila odjevena kao da nastupa na školskoj priredbi. S jednom nepomenom: kao sasvim sigurno najljepša djevojčica u školi. Sad je imala četrnaest i već je bila visoka kao ja. I u toj svojoj demode odorici izgledala je kao biće iz slikovnice ili nekog starog filma. Izgledala je kao sunčeva zraka.

Smjestili su je na pomoćni ležaj u mojoj sobi. Ponosna sam na svoju sobu.

Imam postere Caliste i Kate i luster koji sam sama izradila, a moj prozor gleda na gradsku marinu i nekad vidim mjesec na vrhu jarbola kao crveno-bijeli lolipop.

Zvezdana je bila umorna od puta. Pričale smo o nekim dječacima s kojima smo se družile preklani. Ja više nemam posla s njima, dogodne sam maturantica, bila sam već više puta u klubovima. Tamo ti dječaci ne zalaze. Oni još napucavaju loptu na igralištu i jedu sendviče od pola štruce kruha nafilane parizerom. Otkada me jedan od tih smrdljivaca nazvao Skeletor, više im se uopće ne javljam. U klubovima djevojke poput mene nemaju problema s dečkima, ali obično su previše drogirani ili pijani ili ružni da bih otišla s nekim od njih. Malo mi se sviđa DJ koji tamo radi. Ima ukusa, faca je. Klub je kao svemirski brod, fantastično.

Kaže da nikad nije bila u klubu. Kažem joj da možemo sutra otići, nas dvije.

Zaspala je posred priče, onako odjevena, na prekrivaču. Stvarno je bila draga, ne kao ostale klinke njenih godina.

Pokrila sam je. Poslije, u krevetu, sjetila sam se da sam je zaboravila pitati koliko kila ima.

Subota je dan kad brijem u klubu. Vodim Zvezdanu. Bože, morat ću joj posuditi neke traperice, plisirana u klub ipak ne može, pa da i jest sunčeva zraka!

Cijelo sam jutro bila preljubazna prema njezinoj majci glavatoj želvi. Ona me sumnjičavo pogledava. Ne može me smisliti.

U kuhinju sad ulazi jaka južna svjetlost i zrnca prašine vrte se u krug. Vedro je i u zraku osjećam sol, a u tijelu prazne prostorije. Kad su dani vedri i hladni, moja je bol jasnija, prazne prostorije šire.

Zvezdana sjeda pokraj mene, bunovna i čupava, jutro je prespavala, miriše na šampon od jabuke. Karmen, čiji sam majčinski nagon totalno sjebala posljednjih dana, daje oduška frustraciji, hrani jedinicu: peče joj palačinke, prelijeva pahuljice mlijekom, maže joj na kruh domaći žuti maslac kao kod Hajdina djeda u planini, još samo fali kriška šunke, no stiže i ona... Toplo pecivo nestaje neobično brzo kao i mirisni kakao, ostalu hranu tek kuša, valjda da ne uvrijedi mater, što li. Ja sam popila bezmasni jogurt i pojela jedan prepečenac.

Zvezdana želi vidjeti dječake o kojima smo jučer pričale, nije mi baš drago, ali odlazim s njom. Ona ima role, ja ju sustižem pješke. Vesela je i brblja cijelim putem do igrališta, rola oko palmi i uz sam rub ceste, može upasti u more. Ruga se mojoj plašljivosti. Uči me onu stvar Dream od Depeche Modea. Kažem da nisam znala da je depešovka. Mislila sam da to više ne postoji. Ona se smije, kaže da nije, da joj se samo sviđa ta stvar, da nema pojma tko pjeva. Ja kažem da je stvar svejedno cool i tada stižemo na igralište. Dječaci imaju skejtove i ona rola usporedno s njima. Spretna je na koturaljkama. Najzgodniji dječak hvata je za ruke. Onaj što me je nazvao Skeletorom. Nekad mi se sviđalo kako mu pramen kose pada na lice dok se smije. Sad ga mrzim.

Moje praznine se šire. Sunce je oštro, zrak razrijeđen i suh. Odlazim popiti čašu vode i

poslije mi se ne da vraćati na to igralište.

Navečer sam ljuta. Ne želim da Zvezdana vidi mog DJ-a. Znam da bi joj se svidio. Sve su cure lude za njim. Ona bi mu se svidjela. Ja ne.

Izmišljam da me boli glava i tako ne idemo u klub. Ostajemo neko vrijeme pred televizorom. Karmen muti kremu za čokoladni kolač i opet peče palačinke. Moja rodica jede četiri s marmeladom. Tata je pojeo dvije palačinke, jer je kao na dijeti. I ja sam pojela jednu i pol i sad me grize savjest. Današnji dan totalno je usran. Burek i palačinke u istom tjednu, da – i vrećica kikirikija kad sam se vratila s igrališta, od živaca, zbog onog tipa.

Da me ne vide kako plačem opet se žalim na glavobolju i odlazim u sobu. Nikad neću biti kao Kate ili Calista, neću biti mjesečeva zraka.

Oko tri sata probudila me bol i buka u praznoj prostoriji u mom tijelu. Svemu je kriva prokleta palačinka. Razbudila mi je apetit. Užasno sam gladna. Kažu da pomaže ako žvačeš celer. Al otkud mi sad celer?! Moja prva pomoć: popijem čašu vode. Nekad i dvije, tri. Uglavnom pomaže, ako dovoljno brzo zaspeš.

Ali ja nisam mogla zaspati. Vratila sam se u kuhinju i htjela uzeti limunadu iz frižidera kad sam ugledala prekrasan kolač preliven tamnom, prst debelom glazurom od čokolade. Izrezala sam ga na pravilne kocke, poredala na tanjur i odnijela u sobu. Zvezdica je spavala kao anđeo. Kosa joj je padala po očima i ja sam je malo razmakla. Rastvorila sam prstima njzine usne, polako. Izgledala je još mlađa dok spava. Zaboravila sam je pitati koliko ono ima kila. Svima se sviđala. Mirisala je na šampon od jabuke. Sličila je na zraku sunca.

Uzela sam prvi kolač i počela joj ga gurati u usta. Pa drugi. Radila sam to brzo. Ona se odmah probudila, počela grcati kolač, gušiti se. Uzela sam je za ruke, čvrsto, najjače što mogu, a slobodnom rukom grabila sam kocke iz tanjura i zabijala ih u njezino lice. Odgurnula me udarcima nogu i ja sam se skotrljala s postelje na pod.

– Mamaaaa, mamaaaa! – vikala je. Glavata želva uletjela je u bijeloj spavaćici kao uspuhana sablast i, kao da nije riječ o četrnaestogodišnjakinji, podigla svoje mladunče te izletjela van mrmljajući neku prijetnju i psujući me.

– Tvoja kćer, tvoja kćer! – vapila je Karmen prema tati koji je krenuo hodnikom prema mojoj sobi.

– Vidi tata! – rekla sam mu čim je ušao u sobu – ja jedem kolače.

Trpala sam jedan za drugim u usta dok su mi tekle suze i slina i mislila sam da ću se udaviti.

– Zašto si to napravila?

– Tata, pojela sam sve kolače, sve, sve...

Nisam željela da me zagrli. Ništa slično. Nije ni on, ovaj put ne. Polako je zatvorio vrata.

VILMA GJEREK, MUČENA STRASTIMA, PRIZIVA LJUBAV I OČEKUJE SMRT

priča noir

Točno u 21.15 iz ulaza na kućnom broju šest u Poštanskoj ulici izašla je Vilma Gjerek (39). Vidjeli su je u crnom kišnom ogrtaču, čvrsto stegnutu pojasom i čizmicama od tamno zelene kože. Oko gležnja desne ruke bio joj je obješen kišobran s drškom od tamnog drva. Mirisala je na novi Issey Miyake. Ruž za usne bio je zagasito crven. Hodala je brzo kao da od nečega bježi ili nekamo kasni. Ili i jedno i drugo. U hodu je zabacivala kosu.

Prodavač kokica u kazališnom prolazu potvrdio bi da je gospođa imala jako crvene oči i da je u trafici preko puta kupila cigarete i paketić papirnatih rupčića.

Nakon nešto više od pola sata zapažena je kako izlazi iz taksija i ulazi u Aloha-bar u trajektnoj luci. U ložama nije bilo mjesta, pa je sjela za šank. Mjesto je vonjalo na vlagu i pepeljare. Konobar, islužen, s očima tužnog psa, stavio je pred nju duplu votku s mnogo leda i zdjelicu neljuštenog kikirikija. Ponovno je počela kiša i mokri ljudi su u lokal unosili mirise pokisle ulice. Promatrala je njihove odraze u zrcalu, između boca i čekala.

Vilma nije zalazila na ovakva mjesta, ali večeras joj je trebala ljubav i ona je došla po nju.

Bio je mlad, barem deset godina mlađi od nje i to ju je presjeklo, na trenutak. Otpila je gutljaj hladnog alkohola i izvadila cigaretu. Momak je ljuštio kikirikije i ubacivao ih u usta:

– Sorry, gospođo, ja bi ti pripalio, ali ne pušim, jebiga.

Visoka momčina, krupnih šaka i širokih čeljusti. Nije neki ljepotan, ni kavalir, a sasvim je sigurno i bez prebijene pare. Moglo bi mu biti dvadeset i šest godina, dvadeset i osam? Zdravi zubi, bijeli, pravilni.

Prešla je jezikom preko sjekutića, gornjih, da obriše eventualne tragove šminke, nekakav stečeni refleks, pogledala ga preko podignute čaše i nasmiješila se:

– Jednu duplu votku za gospodina...

– Žorž, svi me zovu.

– Za gospodina Žorža – odmjerila ga je s podrugljivim smiješkom i prebacila nogu preko noge na visokom barskom stolcu, tako da je izrez na suknji otkrio bijelo meso u tankoj crnoj čarapi.

Žorž je u gutljaju iskapio svoju votku i prelomio na pola kikiriki iz kojeg su, na njegovo zadovoljstvo, ispale čak tri sjemenke.

– Pusti to, – uhvatila ga je za ruku – imam nešto bolje za nas, rekla je i ustala.

Za pola minute dignuo se i on i, namignuvši umornom i ravnodušnom konobaru, krenuo put ženskog WC-a. Vilma je škljocnula ključem, a momak ju je žestoko pograbio za ramena.

– Čekaj, ne ovdje... – odgurnula ga je i izvadila iz torbice ogledalce na koje je pažljivo posula malo bijeloga praha koji je pažljivo rasporedila u crtice. Bilo je to sve što joj je ostalo od njezina bivšeg ljubavnika, nekoliko grama. Smotala je novčanicu, tisuću kuna, novu, šuškvu, u tubicu i dobro povukla, ostatak je utrljala u desni.

– Ne puši u to, Žorž, nije to goveđa juha! – dodala mu je ogledalce i novčanicu. Ušmrkao je, a ona mu je ugurala kažiprst u usta i natrijala mrvicu bijelog pudera. Drugu mu je ruku uvukla između nogu i pošakljala ga.

– U jebote, koja dobra roba – zajecao je momak.

– Nemoj mi se samo srušiti – rekla je Vilma i izašla iz zahoda.

Njegov stan, jedna soba s čajnom kuhinjom, visio je iznad luke. U noći su svijetlili veliki brodovi koji odlaze na daleka putovanja. S njih nikad nitko ne maše, nitko ne stoji na provi i zato sreća tih nestvarnih putnika postaje još stvarnija onomu tko ostaje na obali prateći kako isplovljala čudesni tovar svjetlosti. Kiša je stala i nebo se iznad tamnoga mora malo razrijedilo.

Žorž je ležao gol i miran s glavom na Vilminom boku, a ona je, naslonjena na jastuke, promatrala noć u trajektnoj luci.

Na radiju je pjevala Billie Holiday. Ne, nema tužnijeg instrumenta od strastvene, raspukle trube Bucka Claytona. Čulo se i pucketanje ploče, možda još ponekad puštaju ploče ili joj se

samo pricinilo, možda je to samo prerano ostarjeli glas Lady Day, koji tako pucketa... A onda su najavili da će sutra ujutro biti vedro, sunčano, što je bilo jako čudno čuti u tom trenutku, kao na primjer, u nekom filmu u kojem se čitava radnja događa po noći i svi puno piju i band svira blues.

Najednom je ustala i odleljala prema WC-u, gola i bosonoga, teturajući lagano, damski, s malenom torbicom u ruci.

Žorž joj je htio reći neka požuri, da je on opet spreman za nju, njezin veliki dečko, da je voli i čeka i tako nešto slatko, ali bio je prilično pijan i suviše pospan da kaže bilo što.

U 00.23 začuo se pucanj.

* * *

Vladimire ja sam se sada ubila i čekam da dođe nekakav liftboy i povede me dolje u pakao. Tamo ćemo se sresti, moj lijepi dragane. Imat ćeš što čuti, lutko. Stižem, pa da ti ispričam.

Onoga dana kada si sletio s ceste i poginuo mislila sam da ću umrijeti. A onda se dogodilo nešto što je moju smrt odgodilo na nekoliko dana.

Prije pokopa donijeli su mi tvoje stvari, među njima i mobitel. Znaš da nikad nisam kopala po tvojim stvarima, ali osjećala sam kao da će mi ta spravica, ako je uključim i učinim živom, vratiti dio tebe. I vjeruj mi, dragi, baš tako je bilo! Pogađaš?

Imao si nekoliko neodgovorenih poziva s istog nepoznatog broja. Telefon je vjerojatno zvonio pokraj tebe kad si već ležao mrtav. Nazvala sam i, pogađaš?

Bila je jako uznemirena, ta osoba. Bez daha je rekla:

– Ljubavi, napokon, već sam luda od brige!

Prekinula sam poziv. Bez riječi. Mobitel je uporno zvonio sve dok ga nisam isključila.

Mali kurvin sine.

Moram primijetiti da si mi nakon sedam zajedničkih godina ostavio opaku oporuku: da tvoju

ljubavnicu izvijestim o tvojoj smrti.

Možeš to tumačiti kako hoćeš, Vladimire, dječaće, ali nisam je nazvala da joj vijest o tvojoj smrti saopćim putem telefona. Možda je nekakva ljudska, ženska, kakva god sućut prevladala, a možda sam jednostavno željela vidjeti kako njezino lice reagira na mene, jer nije savim sigurna smije li plakati. I onaj mali srebrni pištolj što si mi ga darovao, sjećaš se, jer si se kao plašio zbog mojih noćnih šetnji, i njega sam ponijela. Večeras će netko umrijeti, mislila sam.

Planirala sam je možda i ubiti, ali, ne boj se, eto, nisam. Da si živ, takva mi pomisao ne bi bila ni na kraj pameti. Ti si me ostavio samu, bez mogućnosti da te mrzim i bez mogućnosti da te oplakujem. Ostala je noć koja ne prestaje, znaš, kao u onim filmovima u kojima svi mnogo piju i stalno svira blues i netko umre već na početku.

Zanima te ona?

Kad sam došla u njezin stan u Poštanskoj broj 6, kako mi je prethodno objasnila kad sam ipak nazvala i rekla da se moramo naći, imala je na licu nekakvu kozmetičku masku. Je li to smiješno ili morbidno? I tako, stajala je preda mnom, ja sam bila na vratima, i vrištala je, presavila se i vrištala. Sigurno te voljela. Je li više od mene? Nije važno. Zašto bih pucala u ženu koja s kozmetičkom maskom na licu vrišti na podu za mrtvim ljubavnikom?! Već sam je, jadnicu, ubila. Kao što si i ti ubio mene.

Sad, evo, ležim ovdje, prosvirana, na bijelim pločicama neke kupaonice ili čekaonice, netko će me pokupiti i odvesti, odnijeti, samo se nadam da će to biti brzo, jer mi već postaje hladno.

* * *

– Vilma?! Gospođo, ej gospođo... Majku mu drogiranu!

Jedan visoki mladić u bijelom ogrtaču stajao je iznad nje.

– O, mesje liftboy!

– Jebote, ženo, mislio sam da si se urokala naskroz.

– Mrtva sam?

– Nisi, gospođo, al ja bi mogao bit kad gazda vidi kako si mu sjebala kupatilo. Biće dobro ako ne dođe policija. Nije mi jasno koga si kurca pucala u ogledalo!?

Žorž ju je podigao s poda punog krhotina i odnio na krevet. Vilma je glasno jecala na jastuku, on joj je prao posjekotine od pada na komadiće stakla.

– Odnio me vrag, ne razumijem žene... – promrsio je momak prelazeći krpicom po njezinu golom tijelu koje je podrhtavalo od plača. A onda je osjetio da mu se diže i bilo mu je nekako neugodno pred samim sobom.

Dolje u luci čula se pjesma pijanih mornara. Žorž je navukao zastore i tiho rekao Vilmi:

– Spavaj, spavaj.

MATINEJA

za dragu J. U.

Nekad je to bio veliki rudarski grad, drugi po broju stanovnika u regiji. Naglo izrastao kao i većina betonskih grdosija, prljav i vruć ljeti, studen i neugodan zimi, otvarao se samo navečer, nudeći veselje šarenih neonki, glazbu i glasove u prizemljima kuća; miris prženog luka i hrenovki, pečenoga kestinja i kukuruza, hrane koja se kupovala na ulici.

Otkako je prije nekoliko godina zatvoreno tamno okno rudnika, svjetla su se, jedno po jedno, počela gasiti, žamor je jenjavao, glazba je bila jasnija u tišini, kao i glas s televizora kad bi se negdje u noći sa škripom otvorila, pa treskom zatvorila, vrata.

Stanari su napuštali stanove, slikari mostove, ljubavnici klupe; dućandžije su, kriomice tarući nos, jer su samo na nos plakali, stavljali lokote na teška vrata svojih trgovina, šefovi sala pokupili su bijele stolnjake i uškrobljene ubruse, okrenuli stolce nogama prema stropu i otišli. Igrališta su ostala bez djece.

Među prvima zatvorile su vrata male vlažne knjižare u starom dijelu grada, cvjećarnice, draguljari, prodavaonice rublja i slatkiša, antikvarnice, prodavaonice glazbenih potrepština, a veliki stakleni izlozi s pokućstvom ili automobilima zjapili su prazni.

Nije se to dogodilo preko noći, ljudi su nestajali godinama. Ili možda ipak: sve što se imalo dogoditi dogodilo se u onom trenutku kad je rudnik zatvoren. Tad je započelo ukleto nepomično vrijeme, nešto poput smrti – beskrajno mirno i prazno. Živi su ostavljali scenografiju nebodera, parkova i ulica.

Grad ih je napustio. Ostala je samo ljuštura.

– Kao zub iz kojeg je izvađen živac – rekao je posljednji od Jeleninih konobara kad je odlazio.

Posla u diskoteci više nije bilo i momci su, jedan po jedan, skidali pregače i opraštali se s Jelenom.

– Stvarno ostaješ? – pitali su je oni koji odlaze.

– A kamo će se Tomas vratiti?

Otkako su odselili svi prijatelji, rođaci, znanci, zapravo još i prije svega ovoga, otkako je Tomas nestao, često se budila noću, kuhala čaj, stajala pokraj staklene balkonske stijenke i promatrala grad. Praznina koja zjapi nije bila strašna, čak ni neboderi iskopanih očiju. Nije to bio grad koji su razderali ratovi, potresi, uragani. Taj grad umirao je nježno, prirodnom smrću, kao u snu. A u rijetkim krijesnicama pokojega prozora ispunjena narančastim svjetlom tinjalo je njegovo prituljeno bilo.

Oko pet ujutro, u mrklom zimskom mraku, izlazili su jedno po jedno iz svojih haustora, iz oronulih zgrada u kojima vodovodne cijevi propuštaju, a dizala uglavnom ne rade, jedini preostali stanovnici grada – starci. Glavinjali su ulicama, slični duhovima nekakve uklete varoši, svi kao zombiji, nepogrešivo ka istom cilju – maloj trgovini mješovitom robom na gradskom trgu.

Tako je kratko i široko njihovo vrijeme, kao da žive u dugoj vodoravnoj crti. Ali to je prirodno za starost. Kad si mlad, živiš pod pravim kutom, samo budale i nesretnici žive u uskoj okomici.

Starci malo spavaju, ne mogu dočekati zoru, 6.30, kad najmlađi među njima, Orlan, otvara zelena vrata, iznosi gajbe s povrćem i bakalarom pred dućan, a iz kombija donosi pedeset jučerašnjih hljebova kruha (prva pekara udaljena je dva sata vožnje) koji će danas nahraniti stotinjak stanovnika njegova grada.

Pričaju tiho ili šute. Stoje na trgu i puše, kašljucaju, poneko opsuje, poneka se starica prekriži kad zazvone zvona. Netko će poslije do crkve, netko do liječnika – život se zapravo i nije bogzna kako promijenio.

Jelena ih gleda nezapažena u stolcu za njihanje, s visoke verande nad diskoklubom. I ona čeka. Dvaput tjedno, točno u sedam sati, dolazi autobus.

Dovozi pakete od rodbine, poštu, ponekad i ponekog rođaka glavom.

Možda će jednom dovesti i Tomasa. Nasmijat će se prema verandi, zaklonivši oči od sunca i mahnuti. A ona će brzo zagladiti kosu i požuriti prema njemu. S tom slikom uvijek tone u san, u prvo svitanje.

Dolazilo je proljeće, pa su krpe snijega nestajale u nabubrenoj zemlji, a bilje je klijalo u procijepima asfalta. Sad je već bilo jako malo automobila u gradu. Na semaforima neprekidno su treperila žuta svjetla.

Zapadno je sunce ušlo i kroz razjapljena podrumaska usta diskoteke Rudnik, u zrakama iznad podija i oko reflektora, plesala je prašina.

Jelena je slagala boce i čaše u kartonske kutije.

It's all over now, baby blue, rugao se Bob iz velikih zvučnika. A onda je u prostoriju ušao starac srebrne glave i, kratko klimnuvši, sjeo u jednu od loža preko puta šanka.

– Dobar dan, Orlane, kako je?!

– Mhm. Radi li kava?

– Radi, radi. Još radi.

– Kavu i jedan pelin.

Jelena izvadi šalicu već spremljenu u kutiju i uspe kavu u aparat. Orlan je prvi gost nakon dva dana.

– Ideš?

– Ne, ne idem. Nemam ja kamo, dragi Orlane.

– Čekaš.

– Čekam. Gdje bi me drugdje Tomas mogao tražiti.

– Ako te bude tražijo. Znači ostaješ?!

Jelena se neopazice trzne, pa spusti ramena. Jasno da će je tražiti, jednom.

– A ovo – zaokruži starac očima po klubu – štoš s ovim? Zatvorit?!

You ain't go nowhere, i dalje se iz zvučnika podrugivao Bob.

Uskoro se na vratima pojave još dva starca, traže Orlana zbog nekakve povratne ambalaže, a zapravo zanima ih da privire u tu sodomu, dok još postoji. Ušli su pomalo nesigurno, kao nepozvani gosti u tuđu kuću, skinuli kape.

– Uđite, uđite – pozove ih Jelena. – Danas zatvaramo, kuća časti!

Kad su se malo otkravili, nakon prvog pića, netko izvuče karte na stol, pa pozovu četvrtoga za igru, a za njim se došuljaju i peti i šesti. Ni sat poslije po njih su se spustile dvije starice, malo se skanjivale, popile liker od breskve, pa nagovorile vlasnicu da upali „onu šarenu kuglu nek se vrti“.

U ranu večer u maloj diskoteci Rudnik bilo je već dvadesetak gostiju. Neki su zaplesali.

Dvije bakice, smiješeći se Jeleni svim sjajem svojih pozlaćenih zubala, spretno su brisale i slagale čaše, tanjuriće, šalice, pomagale joj oko nenadanih gostiju.

– Tombolu, gospođa mlada, trebalo bi tombolu četvrtkom barem! Ostale dane neka bude zatvoreno – nagovarale su je u duetu.

Treba zgrabiti ovo široko, plitko vrijeme, suziti ga na ljudsku mjeru, da se u njemu ne rasplinu.

Pristizali su i novi gosti. Vijest se brzo širila kroz gluhu večer. Netko je donio tek ispečene kiflice. Plesali su na Abbu. Abba može, sviđa mi se. I Pixies, ali manje. Šarena se kugla vrti, vrti, vrti. Svi su već pomalo pijani. Neki se naguravaju, neki teturaju, neki njišu omamljeni reflektorima. Modra svjetla i sjene igraju zajedno s njima.

Završila je vaša matineja. Uskoro ćete kućama, već je vrijeme, stari dječaci i djevojčice.

Jelena pogleda kroz prozor, kao i uvijek kad joj se učini da netko vani hoda. Al nije bilo nikoga, svi su već ovdje.

Netko kaže doviđenja, pa drugi, pa treći... i izlaze puštajući kroz vrata tmušu i noćni led.

Nad diskom sjaje plava neonska slova. Grad je pao u mrak, u otklopljenu teglu noći. Netko pjeva na mjesec, netko zavija u snu.

ŽUTA KONZERVA

Dok je Trpac bio živ, nije se on ničega plašio. Nikoga, možda jedino Trpca. Od prvoga dana njihova cimeraja, u Kući je vladala harmonia mundi zasnovana na boci rakije ili litri Peristila. Bilo je to nepisano pravilo, njegova stanarina, zalog miru – stari je ipak bio starosjedilac u ruševini. Nit su razgovarali, nit su skupa pili. Uzverali bi se noću, svatko do svoga toplog i smrdljivog brloga, izbjegavajući susret.

Jedan jedini put u tih nekoliko godina, koliko su proveli pod istim krovom, Trpac se popeo na Pejajin kat mašući dopola praznom bocom Vechije Romagnie. Bio je on golemi bijeli vrag koji se ceri hroptavo kroz izgrebeno grlo i bezuba usta:

– Vrag me odni. Stavili su te na ovu kartu su te mekli... he heh... Doji, vidi. Jesi li ovo ti na Vekji? Priznaji, majčin sine!

Na boci vinjaka Pejaja ugleda otisnutu svoju glavu. Neku vrlo sličnu. To ga zbuni.

– Na ti, majčin sine! Loči! Švršija je kurbin pir. Sutra ću nan donit žvir! Žvir! A jesi lipo ispa na boci, hehehe. Aj loči, jeba ti pas mater! Sutra ću nam donit žvir...

– Kjeten! Govno i gad! Kojeg je kujca dove tu pasju lešinu u Kuću?!

Pejaja sjedi skvrčen u kutu na hrpici vlažnih prnja i korom kruha grabi hladni gulaš iz limenke. Preko puta njega je Tajson, glavati baštard iskežene vilice, šporko mršavo pseto kojemu iz rebara rastu smeđe čekinje. Tajson potmulo reži na Pejaju, zna da ovaj proždire njegov obrok.

– Mjš, pizda ti matejina! – mumlja u bradu, nije mu svejedno.

Tajson je prepreden, lukavi đukac, reži, ali i on se drži podalje neprijatelja.

Otkako su odvukli Trpca, Pejaja se boji svega. Strah ga je Kuće – velike prazne betonjare s daskama prikucanim na prozorske rupe. Boji se mraka, štakora, pasa. Boji se bure koja noću cvili u jarbolima. Čuka u parku. Starih žena s metlama sraslim za dlanove i stršljenima pod jezikom: biš ča nesrićo lupeška, prajac šporki pijani, zvat ću ti miliciju. Plaši se milicije, ne voli socijalnu službu. Dva puta odveli su ga u Dom i oba puta pobjegao je isti dan. Užasava

se Doma.

A najviše od svega Pejaja se boji mulaca. Mulci u džepovima nose mačje repove, boksera i nožice, njihov je smijeh vrazji, njihove ga oči vrebaju, oni su mlade ulične beštije, nemaju milosti.

Dok je Trpac bio živ, nije se on ničega plašio! Nikoga, možda jedino Trpca. Stari Trpac, hrom, duge bijele kose i brade, debeo i krupna glasa, spuštao bi se niz Brce prema Rivi pljujući slinu i kletve:

– Šakali, kurbina muladi, krvavu van majku! Majku li van krvavu!

Ta krvava majka izvakana debelim jezikom među istrnulim zubima, ispljunuta u oprane uši malomiškanskoga jutra, bila je najjezivije što je Pejaja ikad čuo. A nisu ga baš čistili.

Trpac je vodio privatni rat s mulcima. Taj je podmukli mali rat trajao godinama. Ne zna se koji je od derana prvi bacio kamen u starčevu glavu, ali tako je počelo.

Pred Trpcem su strepili, sklanjali se u uličice dok je prolazio onako tronog s kvrgavim štapom huleći na sveca i fratra i boga i pasa i mater, a kad je pijan ležao naslonjen na neki zid, okrvavljene brade, djeca nisu prolazila tom ulicom: nikad ne znaš kad će te kuka kvrgavog štapa ščepat za potkoljenu.

Taj koji je prvi bacio kamen bacio ga je lud od strave. I odmah je postao junak, a njegov čin dokaz hrabrosti i obred inicijacije u jednu od skupina zapuštenih momčića koji su vonjali na mačji drek i parizer, bile su to grupice maštovitih imena: Koljači, Divlje ubojice...

Ratovalo se kamenjem. Letjeli su bovani, stine, babulji, piljci, šoder i komadi blokete. Izludjeli starac više nije znao u koga gađati, pa bi bubotak kadikad dokačio i slučajnog prolaznika.

A onda je našao Tajsona, gladno, podivljalo pseto, beskrajno vjerno gazdi. Žvir! Vodio ga je vezana brodskim špagom. Pas je bio lud. Pričalo se i da je bijesan. Mulci su ih se klonili.

Tako je bilo te zime i sljedeće, dok jednoga jutra nisu došli bolničari i odvukli poluživu gomilu mesa koja se od alkohola, hladnoće i nevolje strovalila, stresla i umirila. Trpac je umro u bolnici nakon dva dana.

On je vika na doktoje, on se bjania jukama, glava mu je bila tako gjozno, gjozno – nisu ga jazbili mulci, paja je, ubi se je.

Iza Trpca je ostao Tajson – pas je sad bio jedini Pejajin cimer.

Prvih se dana nije micao s Trpčeva kata, ležao je na njegovu beznogom naslonjaču i cvilio. Noću je tulio tako očajno, a poslije i trčao po Kući vukući za sobom onaj neodvezani brodski špag koji mu je bio stegnut oko vrata, da bi se Pejaja, kat iznad, od straha zakopao u gomilu krpa, smeća i papira, tresući se cijelim tijelom.

A onda je jednoga jutra pseto živnulo: netko je na ulazu u napuštenu zgradu počeo ostavljati otvorene limenke slasne pseće hrane, meke mesne komade u bijeloj želatini.

I Pejaja bi već nekako bio otjerao smrdljivu beštiju kuju gjubu, ali Tajsonovo je postojanje u kući držalo mulce podalje, a sad je eto imao i još jedan dobar razlog da ga zadrži: hranu. I to meso. I to svaki dan.

– Kjeten! Govno i gad! Kojeg je kujca dove tu pasju lešinu u kuću?! Ježi ti na svoju matej kuju, to je moje meso! Moje je!

Meso. I to svaki dan. Pred vratima, ne mora tražiti dalje, tamo dalje na ulici, gdje su ljudi, kuće, milicija, mulci. Pejaja stražari, zubi mu zvone.

Tajson cvili, trči po praznoj zgradi, za njim se vuče smrad gladi i grubi brodski konop koji mu para kožu.

Tog jutra nema limenke. Već je dan i nema je. Zaspao je skriven, sklupčan ispod skala, Pejaja.

U neki sat trzne se iz sna promrzao. Na skalama Tajson gura njušku u žutu konzervu. Oblizuje gubicu, pokušava pokusati ostatke.

Momak skoči, zaleti se na psa. Krene mahnita trka uz stube, pa grubi pad. Ispljune neku gorku krvavu gvalju. Tajson zareži iz želuca, zagriže mu nogu, čvrsto.

– Ugjiza me, kuja! Ugjiza me, ludu ti matej gjubu!

Pejaja zgrabi konop, iz sve snage pritegne i nogom gurne psa sa skala u slijepu provaliju dva kata duboku. Životinja se nekoliko puta stresla, izbečila oči i napokon smirila, postala teška. Umja je ka i Tjpac, tako je i Tjpac umja, samo bjez špaga.

Podigne obješeno truplo i odvuče ga niza stube, ostavi na onom beznogom naslonjaču pokojnoga gazde. Prvi put pretraži starčeve stvari. Pronađe crni lončić i pribor za jelo, među praznim bocama ugleda i onu bocu Vechije Romagnie s njegovim likom na etiketi. Pjižnaji, majčin sine! Opet se začudi toj sličnosti, pa je iz sve snage hitne u zid, za svaki slučaj. Potrpa sve što bi mu moglo korisititi u masno šatorsko krilo, zaveže i odnese gore, sebi. Nažalost, baš ništa za jelo, osim pljesnivog kruha.

Bio je vraški gladan. Ni u žutoj konzervi nije ostalo ništa. Pas je sve polizao.

I rana na potkoljenici izgledala je gadno kroz rastrganu nogavicu. A vani je sipila ledena kiša, oštra kao iglice, bijela. Dolazi zima.

Pejaja odšepesa do porta, oprezno, držeći se uličnih uglova. Dolje je jugo mirovalo u neprozirnu plićaku. Lijeno su škripale cime i stenjali madiri. Čučne na navoz i opere ranu u moru, a zatim krene, vukući za sobom mokru nogu, iza restorana hotela Ilirija. Pronaći će nešto za jelo.

Crnu kantu za smeće dovukao je pod trijem, pa tako, skriven od kiše prionuo poslu. Glad je zatulila pseći. Sagnuo se duboko.

Bubotak ga iznenadi. U rame. Pa još jedan jači, bolniji udarac u uho. Napipa vrelinu, rikne. Onaj koji je bacio prvi kamen već je bio predaleko.

PEDERI

Ja sam već u crkvi skovao plan, znao sam gdje stoji očeva lovačka puška, već i sam pucao, prije, u bocu ili da prepadnem mačke i kokoši.

Da dragi Bog postoji, u što više nisam siguran, sigurno mi ne bi progledao kroz prste, jer sam sve smislio ispred oltara dok je pop govorio baš o opraštanju. A ja sebi jedino ne mogu oprostiti što nisam preciznije nišanio u strica Peku, jer mi je ruka malo zadrhtala.

Neka, vidio je svoje Peko, gad jedan, a ja ću lako. Završit ću školu za koju godinu, pa bježim ravno u London. Zbogom, žohari!

Vanjac je jedanput bio u Londonu i pričao je što sve tamo ima i da je vidio crnca i bijelca kako se drže za ruke.

– Davide, zašto su se ona dva držala za ruke? – pitao sam brata kad je Vanjac otišao.

– Bore se protiv rasizma! – smijao mi se David, pa sam znao da se ruga.

Mama je u kuhinji ribala rernu. Klečala je na koljenima i puhala.

– Majko, zašto se crnac i bijelac u Londonu drže za ruke?

– Ko ti je to rekao?

– Vanjac.

– Reci ti Vanjcu da bi mu bolje bilo da je ostao u tom Londonu!

Tata je u dvorištu prao auto. Bila je prva sunčana nedjelja nakon duge zime. U vrtu je procvjetala trešnja i bilo je fino. David je pripremao kantu sa sapunicom.

– Tata, zašto se u Londonu crnac i bijelac drže za ruke? Rekao mi je Vanjac.

– Zato što su pederčine. Jel tako Davide?

– Aha.

Ja sam znao što je pederčina. To je sidaš. U našem je mjestu bio jedan. Petaš nas je odveo do njegove zgrade. Živio je na prvom katu.

– Ko će?

– Evo ja ću!

Inače nisam tučar i ne bacam kamen u prozore, ali ovaj sam put dobro pogodio. To zbog Davida i Vanjca. Da niko ne pomisli da je i moj brat sidaš.

Vanjac mi je bio dobar jer mi je pržio odlične cedeje, pričao je neke smiješne priče i imao je jedne plave patike kožne. Škripale su jedna o drugu. Jako su dobre bile. Imale su žutu crtu. Rekao mi je da će mi ih dati kad mi noga naraste 43. On će ionako, kad maturira, otići iz ovog šugavog mjesta. Zbogom, žohari! Tako je govorio.

A meni se naš gradić činio baš lijep. Ima dosta zelenila, ljudi su jaki, ženske su zgodne, klima je blaga, a ni more nije jako daleko kad se voziš autom. Ima dosta kafića u koje zalaze najviše mladi i jedan disko. Neki žive u zgradama, al ljepše je kad imaš vrt i držiš životinje. To sam mu nabrojao. On je rekao da ipak ne vidi dana kad će otić, samo nek malo novca ušpara. Ja sam zamislio Vanjca kako šeta po nekom velikom gradu kao na TV-u, pokraj izloga s najkicama i cedejima.

– Davida ti otac nikad neće pustiti! – izlenuo sam.

– Ko će ga pitati! – rekao je Vanjac i pljunuo dosta daleko.

I ja sam pljunuo, ali slabo.

Nisam želio da David ode u ti grad s patikama, želio sam da ostane u našoj kući. Želio sam barem, ako već idu, da on i Vanjac povedu i mene, ali nisu se ni sjetili. Rekli bi: nema šanse, nisi ni osnovnu završio. Eto što bi rekli. A možda bi se držali za ruke ko crnac i bijelac, pa neće da ih ja vidim. Reko sam to tati, onako. Stari je sredio da, čim završi školu, Davida uzmu u vojsku.

A onda su na početku ljeta David i Vanjac nestali. Svagdje smo ih tražili dva dana.

Sad svi šute, a novine su pisale i na TV je bilo. Našli smo ih na izlazu iz grada, u polju, kako vise svako na svojoj trešnji. Svi znaju da sam ih ja prvi vidio, ali ne znaju kako je to bilo. Trešnje taman sazrele, još razlistane, i trava je narasla i požutila. Ja sam prvo vidio patike od Vanjca, one njegove modre sa žutim crtama, kako se njišu ispod grana i vikao sam: Vanja, Vanja, zadovoljan što sam ih napokon pronašao. Mislio sam da beru trešnje. A onda me u trku pogodilo drugo tijelo. Bio je to David, moj brat. Visio je hladan i modar i sav izbeljen ko da mu se nešto gadi ili gore.

Ne znam zašto su se svi zabrinuli za mene, ko da sam se ja objesio. Nisam previše plakao, samo onda kad sam ih našao, od straha, jer nisam prije vidio mrtve ljude. Jedino što mi se s nikim ne da govoriti. Po noći, prije nego zaspem, naprežem se da zamislim Davida, htio bih da mi dođe u san, pa da mu objasnim da nisam htio reći ocu ono da će pobjeći od kuće, da mi je žao, i da mi fali. Al kad zaspem baš ništa ne sanjam, samo nekad Vanjine patike kako vire kroz grane trešanja ko da se krije negdje u krošnji ko čvorak. Ja mu ih skinem i pobjegnem.

Došli su strina Rosa i Peko, malo pomagat mami. Ona stalno pije apaurine i sjedi ko drvena Marija. Oca nisam ni vidio, sakrio se u šupu, nešto tamo radi, brusi li ga brusi. Rosa nam kuha, a Peko filozofira. Svi misle o Davidu, znam ja, al niko njega ne spominje. Samo Peko, dosadni, malo-malo pa kaže:

– Dobar je to mladić bio, samo u lošem društvu.

Onda svi umuknu. I tako. Ja isto šutim, a u sebi se živciram.

Jutros, prije nego smo krenuli u crkvu i na groblje, strina Rosa mi je izvadila i očetkala odijelo od pričesti koje sam naslijedio od Davida. Tu smo se skupa rašmrkali. Ona me zagrlila, bila je mekana i vruća, kosa joj je mirisala na frigane uštipke i to me nekako rastužilo.

Peko je došao u sobu da nas požuri. Ja sam se oblačio, a on je u hodniku smirivao Rosu, onako tiho, ali dobro sam ga čuo:

– Ajde, smiri se, pa možda i bolje ovako, šta iko ima od takva života.

Čim smo nakon sprovoda ušli u kuću, ja odem po pušku, pa u dvorište, naciljam strica i opalim. Dosadio si ti meni, gade! Kad su me vidjele strina i mama, odmah su skriknule, a stari se zaletio na me. Nisam ga htio skroz namrtvo, pa da moram u zatvor, nego samo u guzicu ili u nogu. Al ruka mi je zadrhtala i metak se zabio u stablo pokraj Peke.

Tata mi je oteo pušku i digao onu svoju ručetu ko da će me zgromit; što bude bude, sakrio sam glavu. Al on mi je stavio ruku na rame, samo je ponavljao:

– Sine, sine.

HEROJ

– Ali mačkice, koke, čekaj, još samo dvi riči! Nemoj mi zatvorit, pa nisam zaslužija. Koke! Nogu mi pritiskaš ovin vratima. Aj samo pet minuti porazgovarajmo, znan da si sama doma!

Koji san jadnik. Treći put ove sedmice, nije ni čudo što joj se gadin. Evo u očima joj vidin da me se sad i boji. Ma ne boj se, to san ja, onaj isti tvoj Dama, ej... Ne mogu je ostavit na miru. Ne mogu živit bez nje. Oduvik san bija lud za ženskima. Ono, kad se zaljubim, nema toga boga, cili san romantičan. Mene nije sram. Kupujen ruže, napravim večeru: šterike, vino, sve to. Pišem pisme. Takvi san muškarac. Zapravo, ne za fintu.

– Niveska, razumija san, iden sad ča, ali zapanti: mene nije briga ako si se oladila, meni je važno da znaš da te ja volim i da ću te čekat zauvik.

– Nemoj me čekat, pliz, samo više otkači, čoviče! – eno je, više iznutra. – Zvat ću policiju, Dama, majke mi.

– Jubavi!

– Crkni, manijače, neću s tobom više na lipe. Dabogda krepa ako me ne pustiš na miru!

– Dobro je, dobro je... Evo, sad me vidiš zadnji put.

– Ne vidim te, na sriću.

– Nives, ja ću se ubit. Znan da te nije briga, ali ja sad idem i gotovo je. Nives?

Ne javlja se. Nives me ne voli. Boli me želudac. Boli – mrzi me.

Susida je otvorila vrata, provirila na hodnik i brzo se povukla.

Guštajte, svi guštajte i smijte mi se iza tih vrata. Redikul san zato šta se usudin volit, ja se borim za ljubav! Do posljednjeg daha. Ljubav mi je sve i, ako treba, umra bi za ljubav!

Šta san ja bez Nives?

Znan za nju oduvik. Od srednje škole. Kad bi dolazila kod prijatelja Zuje, uvijek bi u hodniku stale i jedne malene ženske cipele. Svake godine cipelice su rasle.

Zuja i ja bi brzinski prošli roditeljsku carinu, pa u njegovu sobu: stripovi, ploče, Erotika, duvan, šit. Pa vanka; kratak pozdrav na vratima kužine prema gospoји mami i u život! Na biljar, flipere, u disko.

Onda je jedne godine bezimena vlasnica malih cipelica, koje više i nisu bile tako male, postala Nives. Ali prije toga, u kratkom prijelaznom razdoblju, bila je biće iz banje.

Članovi obitelji bili su na rubu živaca:

– Ne moš se ni popišat od nje, šta koga vraga čini u veceju po cili dan?

A ja znan šta je radila. Divila se sebi. Svome glanc novom tilu. Peruckala se, mackala onim kremicama, šminkala se, malo, da stari ne podivlja. Češljala je kose. Stavljala one bogove, češljice. Isprobavala parfeme, ruževe, lakove. Veliki je posa bit lipa cura. Radno misto cili je novootkriveni svit, a centrala – kupaonica, banja.

Tako sam i ja jednog običnog dana, u neuspješnom otvaranju vrata sporne prostorije, napokon naletija na biće iz banje, na vlasnicu cipelica koje su rasle u hodniku. Zahihotala je i onako, samo sa šugamanom oko sebe, pobigla put sobe.

– Luda u pubertetu! – gleda je Zuja mrko u mlađu sestru.

A ja san ka u pismi „osta inkantan, jer je ne smin slidit“. Samo san bacija neki bezvezni komentar prikladan za ovakve situacije.

Prošle smo zime jako puno učili za ispite kod Zuje.

Prvo san osvaja kužinu i gospoју mamu. Zna san da će Nives prije ili kasnije ogladnit, ožednit. S vrimenom se odmrzla, sila bi za stol i grizla fetu kruva i marmelade i gledala me zelenim očima i grizla oni kruv i onu marmeladu, a grudi su joj bile sve veće i veće. Pa kad bi krenila priko vrata, došlo bi mi da rečen gospoји mami, di pušta samu vanka ćer s takvin sisama, jel ona normalna?! Onako pomućene pameti, srce mi je tilo iskočit. I prepone su me bolile. I bilo me sram. Al protiv srama san se dosta uspješno boriја.

Od onog sunčanog popodneva prošlog prolića kad san se napokon uspiја probit kroz roditeljske i bratske zasjede do Niveskine sobice, za mene ne postoji ništa osim nje. Ja san

disa Nives. I živi Nives i ljubija po cile dane Nives. Tajno, zbog njenih. Stalno san se nada da će se i to s vremenom prominit. Ja ne bi ima ništa protiv ostat s Nives do kraja života. Makar ne bi smija ni jednu drugu žensku pogledat. Ja bi to moga, bez problema. Takvi san muškarac. Volin je.

I ne mogu virovat da ona više ne osjeća isto.

Moja je agonija započela prije misec dana. Otad ne znan di san, ne jeden, ne spavan, ka luđak lunjam oko njezine zgrade noću, a danju ležin u postelji i plačen. Luzer, obični gubitnik, slabić, eto šta san. Do danas san mislija, ja ću nju vratit: ka na filmu ili u romanu. Ona će uvidit veličinu moje ljubavi i opet će me zavolit, još i više.

Nakon svega, stojin ka posran prid po ko zna koji put zalupljenin vratima s kojih me zabrinuto gleda sveti Ante nalipljen za blagoslov stana.

I odjednom mi se prividilo, ne znan ni sam, da svetac na naljepnici diže obrve i mršavi kažiprst i govori mi:

– O mladiću, pusti tu djevojku na miru, drugdje potraži svoju sreću! Uistinu: već mi se posvema smučilo gledati tvoje patetično lice pred ovijem vratima, daj nestani već jednom!

Protrlja san oči. Sveti Ante je gladija neko janje i nije više obraća pozornost na mene.

Sve mi se skupilo u grlo ka jedan grop koji će me zadavit. Da bar oće.

Da me bar neka ruka utrne, udune.

Spuštan se niz skaline i čini mi se da se množe, da ih ima puno više nego obično i da nikad neću uspit izać iz ove zgrade.

Na ulici nigdi ni pasa. Sve je nekako zlokobno tiho. Kružin po kvartu kojeg poznan ka svoj džep, totalno izgubljen. Evo kraj ove san zgrade proša već tri puta. I butige su zatvorene. Nisan ni zna da je nedilja. Al je danas nedilja?

Skroz san puka. Ka cvrčak. Izgubija san pojam o vrimenu i prostoru.

E da me ubiješ ne znan kako san sad dospija na ovo križanje!

A nigdi nema auta. Nasrid raskrsnice neke vriće.

Odjednon, odnikud, iz neba, sa zemlje, odakle li – zapuškara! Majke ti, šta je sad ovo ?!
Jesan li skroz poludija ili neko puca u mene?!

Iza oni vrića neki momci u uniformi, deru se:

– Biži ća, ludaće! Miči se, oš da te ubiju?

– Ha, ha – ne mogu virovat, šta je sad ovo. – Oću!

Okrenija san se prema pravcu iz kojega se čulo pucanje i zavika:

– Ubijteee mee! Ja ne želin živit, neman zašto živit! Pucajteee!

Raširija san ruke ka spomenik narodnom heroju.

– Pucajteee, jeba van pas mater! Šta će mi život bez jubavi? Šta ću ja na ovon svitu bez jubavi?!

I bogme su ošinili.

Jedan od momaka iza onih vrića poćirija je vanka:

– Ma ja ovoga znan! Damir Perišin, iz moje škole. Dama, jebateled, jes normalan?! Poginit ćeš. Nije ti ovo za igru: počėja je rat!

Skroz san se slomija. Počėja je rat. Kleka san na cestu i opet zavika:

– Neka me ubiju! Ili me vi ubijte! Ne želin živit. Ne mogu ja živit bez nje...

I jebiga, tu san se rasplaka. Dva momka u uniformi dopuzala su do mene, uvalila me ispod ruku i odvukla iza onih vrića. Nisan se bunija. Leža san u zaklonu i gleda u plavo, plavo nebo.

PROFESIONALNI CYRANO

Svatko je, kažu, dobar u nečemu. Helio Bašić dobar je jebivjetar. I sada mu je sve smiješno, iako sjedi u lokalnoj policijskoj postaji, prljav i pretučen. Sa stupa od prokroma kesi mu se vlastiti iskrivljeni odraz.

Dinamično je uređena ta soba u policijskoj s raštrkanim stupićima i stropnim halogenkama koje gvire u njega umjesto zloglasnih pandurskih reflektora.

Gotovo domaći ugođaj: tapison – fikus – fascikli – ladičari – rešo, a na zidovima plakati Mikea Torrella i Playbojeve srpanjske zečice u policijskoj uniformi... hm, zapravo bez uniforme, s kapom, čizmama i pendrekom.

No, više od toga Helija veseli njegov domaćin, inspektor Zdeslav Đirlić Đirlo, stasit muž šarmantna brka i čvrsta značaja, ozbiljan kao da pred njim sjedi serijski pljačkaš banki.

– Znači vi, Bašiću, ništa ne radite? Trideset godina, nezaposlen. A stan, novi auto... Bogati, ka da se te stvari besplatno dobija. Ili švercaš, dilaš?

Jel mu ovo ofenzivna ili defenzivna taktika, misli Helio.

– Ma jee... dilan?! Odakle van ta ideja?! Grubo ste me uvridili. Ja san fin momak, umjetnik, šjor Đirlić.

– Inspektor Đirlić, za stranke.

– Već sam vam reka, inspektor Đirlić, pišen ljubavna pisma po narudžbi. Za pristojnu lovu.

– Na crno?

– A eto, nisan zna kako bi registrira obrt.

– Sad me i zajebavaš, koke – pogleda ga Đirlo ispod obrva, pa mu se nenadano unese u lice.

– A pričaju da si ti homoseksualac!

Ipak ofenzivna.

– I šta kažu? Jesan li dobar? – smijucka se Helio.

– Aj, nemoj da te za jaja obisin, šta kažu... Kažu, kažu. Ja kažen: kako može peder pisat ljubavna pisma ženama?! Slušaj ovo! – nakašlje se Đirlo i počne naglas čitati sa svijetloplavog papira:

– ...Da samo jednom osjetim miris tvojih grudi, da zaplovim među tvojim bedrima i popijem... hm... popijem more iz tvoje srebrne... hm... uzdrhtale ško... jel ovo školjke? Uzdrhtale školjke. Pa neka onda vrijeme stane, nek okus ljubavne gozbe zauvijek ostane na našim usnama...

Inspektor odloži papir, pa zaškilji na mršavog momka koji je rastreseno lickao bolnu, rasječenu donju usnu:

– Ti tvrdiš: pod a – da si ta pisma ti napisa; pod b – da si od tog dobro živija i pod c – da su te zbog toga pribili. A ja ti ne virujen ni pod a, ni pod b – to najmanje, a samim time ni pod c! Ni jednu ti točku ne virujen, štaš sad?

– Inspektor Đirlić, i opet naglašavam da san ja u ovon slučaju žrtva, a k tome da se napomene – nisan vas ja ni zva, oni je vaš kolega slučajno naletija.

– Naletija?! Dera si se ka lud dok su te ona dva cipelarila. Ne bi da si in ćaću ubija! Da nije kolega uletija, jeba bi ti moj Bašiću ježa, bubrige bi tražija po okolici. A, sve mi se čini, da to nije neka vaša homoseksualna afera?

Helio se nacereči od uha do uha. Trebat će ovdje takta. Ovaj blesan inspektor Đirlić mu itekako treba, ukoliko ne misli do sutra preseliti na Novi Zeland. A ne misli.

Posao mu je dobro išao, a s njim pod ruku i emotivni život. Zračio je uspjehom i na njega su se lova i seks ljepili kao na oznojenu pevaljkinu sisu. A jedna vrsta pevaljke je i postao prije samo godinu dana.

Prije samo godinu dana bio je ostavljen, dekintiran i na rubu samoubojstva. Njegova jedina zbirka pjesama Ljubavni zločini, gorki plod jedne zime, bila je temeljito prešućena i, da bude apsurdna – voljele su je žene.

Od usnula mladića Vesne Parun u našoj književnosti nije se pojavila takva himna muškoj ljepoti. Voljele su je do posljednjeg stiha i drske Ane i sanjive Marije, gole Maje ostavljale su nevinost između njezinih korica, čitale su je lijepe gospođe i blagoprijekorno uzdisale pri

pogledu na zahrkala supruga, a gojenice u samostanu skrivale su je u jastučnicama i očajno se zaljubljuvale za vrijeme mise, jedna po jedna, u zelenookog ministranta nimalo slična Spasitelju.

Pročitala je Ljubavne zločine i mlada gospođa Pivalica. Odložila ih na noćni ormarić, pogledala na satić, cmoknula gospodina Pivalicu i dvoje dječice te veselo krenula na novi posao. U naručje novoga poslodavca. U sljedećem činu vidimo gospodina Pivalicu pred vratima tada skromna Helijeva doma. Kuc-kuc. Naš pjesnik, koji se trenutno krije od gazdarice te nekolicine neljubaznih ljudi, virka kroz zastorčić, oprezno otvara vrata. Podne je, Helio se tek probudio, pronašao i obuo samo desnu papuču, ogrnuo šlafrok preko bokserica, šeretski se prislonio na dovratnik:

– Trebate nekoga?!

– Gospodin Bašić?

– Nazočan.

Pivalica je uznemiren, osvrće se oko sebe:

– Dragi Bašiću, bi li mogli na minut unutra!? U pitanju je posao intimne prirode, vrlo delikatan. Ne brinite, pošteno ću vas honorirati.

– Ma slušajte vi šjor...

– Pivalica. Inženjer Pivalica.

– Moš bit šta oš, ali ja ti se ne jeben za lovu! Ja sam pjesnik, ne neka đankara iz parkića! Sram vas bilo, tako ozbiljan čovik. A i niste moj tip, puno ste mi, šta znan, pihtijasti.

– Ma Bašiću... – Pivalica ga doslovno ugura u stan. – Čovječe, pogrešno ste shvatili. O Bože!

Čovo sjedne na kauč, zarije lice u šake.

– Ej, ajde, prvi put je najteže, posebno u tim godinama, mogu mislit.

– Čujte, ma slušajte, prijatelju, ja trebam samo pismo... – pribere se Pivalica i otvori dušu – možda je to pogrešan, očajnički potez, ali moja supruga mi zamjera, ona mi upravo to najviše i zamjera, jer ja, znaš, nisam romantičan. Ona tebe, vas, primjerice, drži romantičnim, ta vaša djela... Problem je što se gospođa zaljubila. Ja ga znam, običan papan,

prijatelju. Možda joj je on romantičan?! A ja radim greške. Kupim joj proklete teče od inoksa za rođendan...

– A iznenadili ste me. Puni ste, kako bi reka, iznenađenja. Ali ne kužin link, kakve ja iman veze s tin?

– Da, oprostite. Dakle, ja vas molim za nekoliko suvislih rečenica, za jedno romantično ljubavno pismo koje bi mi možda pomoglo da je vratim, moju suprugu. Kao što sam predložio, spreman sam platiti koliko tražite, bez obzira na ishod...

...bez obzira na ishod, mila moja, završavao je iste večeri pismo Helio Bašić, uvijek ću te voljeti do bola. Tebe, najljepšu ženu na svijetu, moju svjetlost, jedinu ljubav ovog ludog, odbačenog srca, koje će se, strepim, od očaja zaustaviti, ako ipak odeš drugom, baš kao u tužnim pjesmama koje smo voljeti slušati nekoć, u vrelini noćima punim zvijezda, lahora i slavuja...

* * *

I to je zapravo bio početak biznisa s ljubavnim pismima.

Hrabren vlastitim blagoslovom očajnika koji nema šta izgubiti a i za osobno veselje i razbibrigu, Helio je oglasio svoju uslugu na internetu i u poznatom časopisu za muškarce. I, gle čuda – posao je cvao! A svijet mladoga poduzetništva zamirisao je pod prozorima, ponistrama i pendžerima mnogih pripadnica ljepšeg spola. Neke baš i nisu imale previše razumijevanja za poetične epistule svojih snubitelja i udvarača, ali većini su ta nježna, patetična, strastvena pisma, ako ne baš ljubav u srce, a ono barem vratila osmijeh na lica i smekšala ih za pomirljiviji odnos prema suprotnom spolu.

A onda se umorio od pustih emocija. Sve te tuđe ljubavi sličile su jedne drugima. Sve su se mogle svrstati u nekoliko kategorija. Statistika prema potražiteljima bila je ovakva:

- tajni obožavatelji 32 %
- prigodničari (godišnjice, rođendani, Valentinovo, Dan žena i sl.) 25 %
- zavodnici a) slobodnih žena; b) zauzetih žena 19,5 %
- ostavljeni muževi i prezreni ljubavnici 17 %
- seksualni manijaci 5,5 %

– smutljivci 2 %

Početak prošloga ljeta došao je na sjajnu poslovnu ideju. Izvukao je iz napisanih pisama najbolje fraze, najzvučnije refrene, efektne uvode i bravurozne završetke – stvorio je šest obrazaca za šest najboljih ljubavnih pisama, za šest vrsta potražnje.

Bio je to poslovni pothvat koji mu je napunio džepove i koji ga je ovog vlažnog jesenskog dana doveo u postaju pred inspektora Đirlića.

– Pa šta se dogodilo, Krleža? – pita ga sada taj načitan Đirlo, suzdržano zainteresiran.

– Pobrka san obrasce za gospođu Palaversa. Zna, koji put se dogode i te dvostruke narudžbe. Uglavnom, mužu i ljubavniku iste gospođe da san pismo po obrascu broj 5. Ima san ludi dan, strka.

– Broj 5?

– E, petica je za ove luđake, seksualne. A zamisli joj facu kad je to dobila prvo od jednog pa od drugog! Za krepac od smija! Uglavnom, Palaversićka je ufurala da su u nekom dilu, da je zajebaju, kuju osvetu... Popizdila je i izlajala se mužu. On kod ljubavnika, a onda obojica meni. Bili bi me ubili namrtvo, ka šta ste rekli: ježu bi ja mater, da policija nije promptno reagirala. Pravo recite, inspektor Đirlić, ima li tu pravde i morala, tako nabit nedužna građanina!? Ja bi in novce pošteno vratija!

– Samo mi ti nemoj pričati o moralu! Al zakon je, jel te, zakon. Mi ćemo te pripaziti, možemo i njih kazneno goniti, ako ih tužiš, a ti ukini te svoje pisanije! Čuješ? Nemoj meni opet modar dolaziti! Aj biži da te ne vidim!

– Vrlo rado! – poskoči Helio sa stolca i veselo namigne inspektor. Ovaj ustukne. Al potom brže-bolje poleti prema Heliju i uhvati ga za nadlakticu.

Mladić vrisne:

– Ma koji ti je!

– Muči budalo, da nas ko ne čuje! – u grčevitom će polušaptu Đirlo – Ima jedna mala, radi doli na porti, doobra! Gledamo se, našalimo onako. Al ja ti nisan baš za prići ženskoj, ako me razumiš. Malo san ka grez, zabunin se... Pa ako bi ti moga štogod napisat, potaknit je da sa mnom popije piće? Puno mi je draga.

- Obrazac 3 – to vama treba! Diskrecija zajamčena!
- Obrazac?! Samo nemoj nešto prostački. Al nek je erotično, to žene vole – promeškolji se inspektor. – Primjerice, ubaci koju uzdrhtalu školjku!

AMERIKANDRIM

Zračna luka. Jo, dobro zvuči, lipo. Njegov avion, njegov reoplan, isplovit će iz zračne luke.
Split – London – Los Angeles.

Cijeli život sanja kako odlazi niz pučinu starim parobrodom koji voze skitnice na zapad.
Sanja da Rex pristaje uz bokove njegova otoka i odvozi ga uz plesnu glazbu s palube. Da je
Shane, da je Elvis, da je njujorški taksist, da ima bananu pred bijelom kućom na Floridi i
malu pustinju u Texasu. Da će pronaći svoju visoku crnkinju s velikim bijelim zubima.
Onakvim zubima o kakvima je pričao nono Nick kad se vratio na školu iz Amerike, gdje ga je
škver poslao da nauči popravljati i avionske motore.

– U Amerike – rekao je – svi jemaju zube. Velike, ka biser bile zube!

Bilo je to 1950-te, na Prošperov deseti rođendan. Nono je donio majicu na američku zastavu
i limenku Coca-Cole.

– To ti je muoli, amerikandrim!

Jedina limenka u mistu sve dok nekoliko godina poslije netko nije donio žutu od Schwepsa, iz
Trsta. Ali to nije bio američki san.

A od sutra sve će biti potpuno drukčije. Već sutra vidjet će svoju Billy Jean, svoju lipu crnicu
s bilin zubima koju je upoznao preko interneta.

Na žičanoj klupici preko puta njega sjedi mladić, rasta, u širokim hlačama, sa slušalicama na
ušima. Momak prelistava neki časopis i pogledava ga podrugljivo.

Novine su svemu krive i televizija s tom, tom... propagandom! Svijet se srami Amerike, on
osjeća da se svijet srami njegove duhovne domovine, ali on je vjeran i solidaran! Proud to be
American – otisnuto je na njegovoj pripijenoj sportskoj majici i oni ga zazorno gledaju, sada
to već stvarno osjeća. Uvlači trbuh. Iz stražnjega džepa na hlačama vadi češljčić da bi
zagladio onih nekoliko vlasi koje su stršile ispod šešira, a i da zabavi ruke.

Nešto nije u redu.

Momčić s rasta-frizuricom sad ga već izaziva otvoreno, pilji u njega. Pokazuje mu na naslovnicu časopisa koji je maloprije listao. Na njoj je fotografija nekoga čovjeka, mršava, njegova vršnjaka. Čovjek ima jako razjapljena usta. Taj je čovjek, sudeći po odjeći, neki Arapin i on plače. Ne vidi se zašto plače. Nema razmrskanih, mrtvih tijela kao na ratnim slikama inače. Ne baca se nikakva starica po prašini za poginulim sinovima, niti dječčić plače za mrtvom mamom. To je fotografija jednog muškarca, ima crveno-bijeli šal oko vrata i on tu sjedi i tako plače, jako otvorenih usta.

Prošpero odvrti pogled od mladića, zureći u avione koji slijeću na pistu.

Kolovoz je i ljudi su umorni od vrućine. To je sve, desetak dana ljeta, san je gotov, sutra će svi ovi turisti opet naviti budilice.

Svi osim njega. On će poletjeti prema svome snu, u meko i tamno naručje sna. On, Amerikanac po duši, otkrit će Ameriku.

Htio bih nešto reći onom čupavcu, ali više ga nema, zna on sve o Americi i sve o terorizmu. Može mu objasniti. Ali momak je nekamo odgibao sa slušalicama na ušima, već je daleko, okreće se i pokazuje mu srednji prst. Govnar balavi! Na mjestu gdje je sjedio ostao je onaj časopis s očajnikom na naslovnici. Nešto je izgubio. Taj na naslovnici.

Već ih pozivaju na londonski let. Prošpero proguta pljuvačku i skine bijeli šešir. Crvenim rupcem obriše znoj sa čela. Putnici vade putovnice i uredno napuštaju ovaj djelić svijeta. Posljednji poziv za London.

Hodajući prema izlazu, krišom, baci dečkov časopis u kantu za smeće. Strese se kao da je izbjegao opasnost. Pa se pokuša nasmijati misleći opet na Billie Jean, koja već vjerojatno smišlja što li će mu pripremiti za večeru tamo u Los Angelesu. Sočni hamburger i krumpiriće s kečapom? Kukuruz i kotlete? Vafle sa slatkim sirupom za doručak – to je uvijek tija provat. Svaki dan za desert – pita!

Na samom izlazu opet se smrači. Odjednom onemoća i spusti se na klupu od žice: ne bi li bilo više američki kada bi sada ostao u zračnoj luci i pustio da mu avion odleti...

– Gospodine, jel vam dobro?! Sve u redu? Gospodine?! – zabrinuto ga je pozivala mlada zemaljska stjuardesa plava kao anđeo.

... A on da ga dugo slijedi suznim pogledom kao u hollywoodskim filmovima.

KANARI

Stari Toltek je upravo istresao kupine iz plastičnog maštala u crni lonac, u namjeri da počne kuhati tu marmeladu, kad je u kuhinju upala Mama i izjavila:

– Ako ja umrem prva, želim da me spalite i prospete moj pepeo niz rijeku.

Toltek je u ruci držao otvorenu papirnatu vrećicu kristal šećera i taj se šećer rasuo po kuhinji. Radilo se o cijelom kilogramu šećera i Mama je samo prekrížila ruke i tako, demonstrativno vukući papuče za nogama, odbazala po usisavač.

– Ali zašto? Reci mi zašto? – žurio je za suprugom, a pod nogama mu je krckao šećer – Sada kad sam nam napokon pronašao povoljnu grobnicu?

Mama je raspalila usisavač i trljala pločice. Usta su joj bila naškubljena što nije dobar znak.

– Rekla sam ti, neću ja u grob s nepoznatim.

– Nije ti baš nepoznat.

– Još i gore. S tim pijanim.

– Ajde ženo, pa od njega su ostale samo kosti. Ako! Uostalom, pokojni nam je Prkić neki dalji rod.

– Tebi je rod. Mene neka kremiraju. A šta ako umrem prva, pa sama u grobu s njime!?

Toltek je duplo veći od nje, stavlja joj veliki dlan na tjeme:

– Nakon četrdeset godina braka i tko zna koliko još, ti bi se od mene rastavila, Dragice.

– Leži ti s pokojnim Prkićem. Uostalom, dok nas smrt ne rastavi!

Mama je odvukla usisivač u spremu, a Toltek otvorio novu vrećicu šećera, skinuo majicu i počeo kuhati marmeladu. Znojio se i stenjao. Što da radi s tom ženom?! Najednom je tako važno što će bit kad ih ne bude, a baš je navaljivala, navaljivala i sad kad je povoljno našao tu grobnicu, opet ne valja.

– Rekla sam našoj Sanji da nam vidi na internetu! – derala se s balkona. – Tamo imaju

solidne stvari. Posmrtnu pripomoć. Možemo se učlaniti. Plaćamo članarinu, na kraju kad umreš dođe te džabe.

Šutio je i miješao. Brisao čelo kuhinjskom krpom.

– E-eh.

– Lijepi jedan mali grob, sa spomenikom. Ništa skupo, ali naše.

– O, jebemu kakvim spomenikom?!

– Ploča može. Kako već ide. Bijeli mramor je ljepši, al ostaju fleke. Ili ću se spaliti, pa nek u vjetar...

– Šuti Dragice, ne igray se!

Ono što je Toltek želio bilo je uživati u mirovini. Što je Toltek želio bilo je skuhati ovu marmeladu, crnu, gustu, slatku i staviti je na bijeli kruh, zagristi. Toltek je želio dignuti noge na ogradu balkona i gledati kako se automobili vrzmaju po parkiralištu i slušati ptice kako vrište i susjede kako se svađaju i djecu. I pustit misli da plutaju daleko od njega, prema suncu koje pali.

To je bilo sve, nedjeljom izlet i na izletu riječni rakovi za ručak, jer mirišu na rijeku.

Ali što je Mama željela? Ponekad bi stavila lice u svoje sićušne dlanove, pokrila oči i tako odmarala.

– Ali bez križa.

– Mora križić. To mora.

– Ne na meni.

– To što je Sanja našla na internetu, znaš, za članove. Dobiješ mjesto za grob, lijes, garnituru, pogrebne papuče...

– Papuče?!

– Par.

– Papuče. Šta će ti papuče, Dragice? Ajde, šta će ti?!

– I ja bi radije u onim zelenim salonkama.

– Ma slušaj me – zajapureni muž je stajao s ulijepljenom kutlačom nasred sobe – ja ne mislim tako skoro. A ni ti. I ne mislim carstvo potrošit na to. Nemam ja novaca za umrijeti. I basta!

Mama je makla dlanove s lica i pogledala ga ozbiljno:

– Onda meni aluminijska urna, ne mora bakrena. Nek me prospu.

– E ako se zapališ, Dragice, vjeruj ti Tolteku, držat ću te zatvorenu u regalu!

Još će mu i marmelada zagorjeti. Vratio se nad onaj pakleni kotao iz kojeg se pušilo i klokotalo. Natali do kraja plavičaste jezičke plina i jedan vreli plamen sukne uz lonac na mjestu gdje je smjesa iscurila. Ofuri mu ruku. Opsuje kroz zube, pa se zagleda dublje u ono grotlo, u zgusnuti, ljepljivi mrak i male opasne vulkane koji iz njega prdućaku ljubičastu lavu od kupine.

Mramornu ploču bi ona, bijelu. I križ. I papuče. I garnituru za lijes. A daa. Što joj se žuri umirati.

Miješao je čitavo popodne, a kad se vratio u sobu, Mama je nepomično ležala na trosjedu.

– Ajde Dragice, diži se da prelijemo marmeladu u staklenke. Dragice? Mama?!

Nije se makla. Priđe joj sasvim blizu. Ruke su joj opušteno ležale uz tijelo. Kapci mirni.

Na tren ga prođu trnci. A onda začuje tiho hrkanje. Neka spava, neka.

Iz ostave, dvije po dvije donese na stol sve staklenke, a onda se popne do najviše police i dohvati još jednu. Ta nije bila prazna. Bila je puna love, papirnate. Uzdahne duboko, pa prekriži krupna slova na bijeloj naljepnici: KANARI.

ZAPANJUJUĆA KRISTINA

mirakul

Jednom dok je spavao dođe k njemu sveta Kristina u san i reče:

– Tomislave, ne mogu više ovako, luda sam. Treba mi malo odmora. Idem Kuzmi i Damjanu u spa-centar na neko vrijeme, ti ćeš me morati zamijeniti.

Stvarno se činila iscrpljenom svim tim stoljećima svetačkog mahnitanja. Hajde, reče Tomislav sebi u snu, a napola svjestan da spava, da učinim i ja nešto plemenito, nešto neobično u životu, pa makar teoretski:

– Nemaš brige, idi u spa, uživaj. Što trebam činiti?

– Ništa posebno. Bit ćeš, recimo to tako, sveti supstitut.

– Čekaj, ti znaš da sam ja agnostik.

– Ziheraš?! Mislila sam da si ateist.

– ???

– Ti si Tomica Grgin, propali student teologije i bivši ministrant Crkve sv. Ane?

– Apsolutno. Al to je bilo davno prije.

– Dobro, potkrala se mala greška s tim agnosticizmom. I nebeska računala katkad pogriješe, bože moj... No, Tomica, moj godišnji teče već sat vremena i ja mislim da ćeš se ti snaći... Aureola ti je na noćnom ormariću. Zbogom, Tomica!

Sвета Kristina nestala je u dugoj haljini od bijelog platna negdje među žutim limunima zidnih tapeta.

– Ej, Kristina – dozivao je uzalud – nisi mi rekla kad ćeš se vratiti!?

Zatreperili su tek svijetli listići na tapetama i jedan se limun otkotrljao pod krevet.

* * *

Jutro je bilo meko kao maslac, znate ta dobra jutra, blažena. Bijela kava, bijeli tanjurić, sunčan rujanski dan. Kraj je ljeta, godina na vrhuncu. U takva jutra Tomica je čio, naspavan, ima bistar um i jasan plan. Jasan je plan da u svoj stari opel ugradi novi CD-plejer, ode napokon do Zavoda za zapošljavanje, poljubi pano i digne lovnu, ruča kod staraca, pogleda sa starim Ligu prvaka, kupi nekoliko piva i provede večer s društvom na zidiću dok se male zvijezde vedroga neba pale-gase.

Na izlasku zgrabi još jedan keks pa, žvaćući, žustro dohvati ključeve auta s noćnog ormarića. I tek tad, kada je zgrabio ključeve, opazi da oko njih blista zlaćani krug. Očaran, Tomislav ga podigne nježno, jagodicama prstiju, i pred zrcalom postavi poviše kose.

Pristajala mu je kao da ju je božji šestar nacrtao iznad njegove glave.

Stajao je tako kao začaran nekih desetak minuta. Dakle nije bio san... A onda podjednako nježno pokuša skinuti auerolu. Ali njegovi prsti pipkali su samo pozlaćeni zrak, u stisnutim šakama vječni sjaj Duha svetoga, hm...praznina. Aureola se, naprosto, nije dala s glave. Pokušao ju je uhvatiti i skinuti kapom, stresti, ali uzalud!

Pomalo zabrinut, poprilično zaprepašten tim jutarnjim čudom, učini jedino što je mogao: stavi na glavu šiltericu. Tako, ne vidi se... i zalupi izlaznim vratima. Već je kasnio autoelektričaru, a i nekako, odjednom mu nije bilo do em-pe-trija, ni do Lige prvaka, pa ni do piva na zidiću.

Tomica se duboko zamisli. Požali u trenutku što ga nije rentao neki drugi svetac: sv. Juraj u viteškom oklopu, na bijelom konju, što na aždaju s isukanim mačem juriša te svijetlim oružjem divnu djevu oslobađa ili, kad smo već kod svetica, Marija Magdalena. Kristina, Kristina, sveta Kristina... svetica što zastrašuje i zapanjuje, imala je taj čudan dar da osjeća smrad ljudskoga mesa, smrad grijeha, osobito korupcije.

– O! – zabrine se Tomislav. – Pa ima da se udavim, danas nema tko nije korumpiran! Mislim da takvo što ja ne mogu podnijeti.

I tako Tomislav odluči napustiti grad i, do povratka svete Kristine, nastaniti se u maloj

napuštenoj kućici na nekoj zabačenoj plaži daleko od ljudi. Spremio je nešto odjeće, radio na baterije, četuricu i malo kruha. Odlučio je da će kao i stari pustinjaci, pravi frikovi, živjeti od onoga što mu Bog da. Lovit će ribu, pit će kišnicu, brati divlje jabuke, skupljati pinjole (sezona je pinjola!) i razmišljati. Duboko razmišljati. Što bi drugo svetac pustinjač.

– Ne mora bit loše. Asketski život, to je dobar život za mene – hrabrio se. I tako je tekao njegov svetački dan.

Pojeo je sav kruh do podne i još ga je morila glad.

More je bilo kao staklo. Izvadio je nekoliko nanara za tunju i stukao ih na kamenu, ali nije uhvatio ništa, pa je pojeo ješku. I dva-tri priljepka. I jednu prozirnu kozicu koja ga je grizla za gležanj. I to je sve. Pokušao je razmišljati o izgubljenoj vjeri, zašto da ne, bila je to zahvalna tema, al misli su mu se stalno vraćale na hranu i na to je li zavrnuo plin kad je izlazio iz stana. Onda se u mislima pojavila zgodna susjeda koja ponekad svrati na zidić na kojem se skuplja njegova klapa, ali nije se usudio misliti o njoj sad kad ima svetačku auru, pa je malo molio da ga takve misli prođu.

Rujan je, kraj kalendarskog ljeta, godina na vrhuncu, prezrela. Turisti su uglavnom već spakirali kofere. Pijesak njihova ljeta iscurio je.

Plaža je udaljena od naselja i nikad nije previše puna, a u ovo je doba godine već sasvim pusta. Ponekad netko prošetava psa ili zalutaju tajni ljubavnici, ali ni njih danas nema.

U predvečerje se na plažu, iz obližnjeg staračkog doma, spuste tri male starice.

Sve tri imaju iste frizure: kao snijeg bijele glave s hladnim trajnama, široki vikleri. One su ovdje svakoga dana malo iza šest popodne, ili iza sedam, ovisi do kada traje dan. Zadižu visoko svoje široke flannelske suknje i ulaze u more. To je jako dobro za vene, za cirkulaciju... Stoje dva-tri metra udaljene jedna od druge, gledaju kako se u nebeski tor vraćaju rajske ovce, a sunce boje sladoleda uranja u neku gušću i tamniju tekućinu, i malo razgovaraju.

Kad nestane dnevnog svjetla, jedna od njih kaže: Gotovo za danas. Druga kaže: Gotovo. Treća doda: Idemo. I tri male starice odu.

Ali ne i večeras. Baš dok su čekale trenutak u kojem će ponestati dnevnog svjetla i u kojem će jedna od njih objaviti odlazak, iz mora, tik pred njima, izroni goli mladić s aureolom.

– Ajme! – reče prva starica i prekriži se.

- Ajme! – uzviknu druga i treća starica uglas i prekriže se.
 - Ajme! – uzvikne i goli mladić, pokrije rukama golotinju i pobjegne iza palmice na plaži.
 - Gospođe – javi se odmah potom palmica – molim vas da se malo maknete ili okrenete, barem dok ne odem u kućicu.
 - Ne pada nan napamet! – oštro će prva mala starica.
 - Vaša svetosti – doda za svaki slučaj druga mala starica.
 - Mi bi volile znat, koji ste vi od svecov... ako jeste?! – upita treća.
 - Oli je manijak? Kažije se starin ženani.
 - Egzibicionist!
 - Drage gospođe – zavapi palmica – ja sam tek jedan običan mladić, koji, eto, ne morate virovat, mijenja jednu sveticu dok je na godišnjem odmoru. Svetu Kristinu, da budem precizan ...
 - A svetu Kristinu, onu bidnu ča joj smrde griji. A moj mladi, lipo te tokalo, dobro ćeš se navonjat.
 - Ma oće, s nas tri ovdi na plaži. A ča tu činiš, tu ti je samo nas nekoliko prastari u domu, mi smo svoje, da prostiš, odsmrdili!
- I tri male starice zahihoću.
- Imao sam želju posvetit se pustinjaštvu. Razmišljati. Ponovo spoznati izgubljenog Gospodina.
 - Pusti, pusti, ne vridi ti to. Meni se čini da bi takov mladić triba bit tamo di smrdi, a ne uteć ovamo, da svetica kad se vrati mora odrađivat i tvoje zaostatke. Pošten čovik to ne bi učinija! – presudi prva mala starica.
 - Jok – složi se druga.
 - Ča je je – zapečati treća.
- I tri male starice spuste suknje i odu u starački dom. Za njihovim tragom digla se čudna

magla. Pepeljasta i grimizna, kao magla na koncertima, kao dim iz kadionice.

Tu se Tomica opet duboko zamisli. I kako ništa nije smislio, obuje tenisice i uputi se prema gradu, potražiti odgovor. Tisuće svjetala približavalo mu se iz daljine. I vjetar je donosio sve snažniji vonj trula ljudskog mesa. Bilo je gadno, ali ne i posve nepodnošljivo.

Zapanjilo ga je. Sav strah koji je osjetio stisnuo je u šake i bilo mu je nekako lakše. Obrisao je znoj sa čela, popio malo vode iz čaturice.

Odlučio je misliti na onaj limun koji se otkotrljao ispod njegova kreveta i na to kako će ga potražiti kad dođe kući. Mislio je na milijune zvijezda što se pale-gase iznad njegove zgrade i na prijatelje koji klate noge dolje na zidiću. Mislio je malo na roditelje i kradom na onu susjedu.

S takvim je mislima ušao kroz vrata grada zviždukajući tiho kroza zube neku mističnu pjesmu tužnoga pjevača. Kapu je bezbrižno skinuo s glave, puštajući da mu aureola osvijetli put.

Sutradan su se perači ulica i noćni portiri kleli da je sinoć gradom prošao svjetleći čovjek iz svemira.

Z-MAJKA U EPIZODI: FANTOMSKA GOSPOĐA UKURCIJA

strip-priča

Mirna zimska večer spuštala se nad provincijski gradić K. Tek tu i tamo po koji prolaznik s rukama u džepovima brzim bi korakom pregazio Dugu ulicu ne zadržavajući se pred neonskim svjetlima izloga. Sve je bilo tiho, pretiho, a da u sebi ne bi skrivalo uznemirujuću slutnju budućih događaja.

U istoj ulici, na broju 22, vladala je ugodna obiteljska atmosfera. Luda Baka pekla je vanilin-roščiće, a Muško Dijete čekalo je pred kupaoničkim zrcalom kad će mu početi rasti brkovi. Za dvanaesti rođendan poželjelo je da mu majka Zdenka kupi brijaći aparat.

– Nedostaje mu muška figura. – komentirala je Luda Baka u oblaku brašna, pa nadodala sebi u bradu. – Svima nama nedostaje muška figura!

Zdenka Fajt, otupjela na pokušaje Lude Bake da je dobro uda, ipak je pomalo zabrinuto pogledavala sina, iznad čijeg se beznadno golobrada lica u zrcalu pokušavala našminkati.

Kasnila je na posao. Ispred kinoteke sigurno već stoje u redu. Večeras je projekcija filma U zmajevom gnijezdu Brucea Leeja.

O čemu je razmišljala Zdenka dok je pokušavala pokrenuti svoj plamenoružičasti yugo-florida?

Život u gradiću bio je inače posve ugodan otkad je uspjela razjuriti onu bagru udruženu u polutajnu sektu pod imenom Što će svijet reći te raskrinkati njihove američke saveznike, u licemjerje i spletku ogrezlu grupaciju Što će reći Zajednica.

Ipak, dojave o neobičnim događanjima na nekoliko gradskih šaltera, prodajnim mjestima i jednoj pumpi samo naoko nisu trebali biti razlog za zabrinutost. Instinkt je Zdenki govorio suprotno.

Uz škripu kočnica plameni yugo zaustavio se ispred kinoteke, a iz njega je izašla crvenokosa prodavačica karata. Iako je s obližnje crkve već odzvonilo osam puta, nitko nije protestirao.

Zdenka Fajt u svojim je ranim tridesetima izgledala baš onako kako stereotipni adolescenti zamišljaju strip-junakinje. Iskusno i privlačno.

Brusliovci su bili hladni i ozbiljni kao pred posljednji okršaj. Iz još nerazjašnjenih razloga kinoteka će večeras biti poluprazna. Lica superheroja na plakatima u predvorju kinodvorane izgledala su te večeri zabrinuto, baš kao i lice naše heroine u okruglom prozorčiću šaltera biljetarnice.

U 20.15 nazvala je Luda Baka.

– ... u gradiću je eskalirala neljubaznost, a smradni duh birokracije pomalo zahvaća ostale, zdravije segmente života u mjestu K. – citirala je spikera mjesne radiopostaje.

Zdenka upali radio: „Među stanovništvom šire se vijesti o besprimjenu valu najbezočnijeg činovništva koji prodire u trgovinu, ugostiteljstvo, zdravstvo, kulturu, školstvo i šport te razara temelje pravosudnog sustava. Javnosti je već poznat primjer gospođe koja je za litru mlijeka i deset dekagrama parizera morala u supermarketu popuniti trideset i osam formulara te na njih nalijepiti taksenih maraka u vrijednosti od 850 kuna. Da biste naručili najobičniju kavu, morate otići do šaltera obližnje banke, uplatiti novac na žiro-račun gazde kafića i konobara koji će vam donijeti, a zatim to potvrditi kod javnog bilježnika. Mafijaši su zbog birokratskog udara oslobođeni svih presuda. Već su zabilježeni i smrtni slučajevi izazvani bolničkom birokracijom, a kao ravnatelj osnovne škole primljen je na dužnost podvornikov pas, jer je jedini imao vezu...”

U gradiću K. zavladao je kaos.

Pitanje je trenutka kad će nastupiti panika i kada će doći do tjelesnoga razračunavanja, pucnjave i sličnog klanja.

Zdenka je sumnjala čije bi to maslo moglo biti.

To strašno ime nije čula od djetinjstva.

Stariji su pričali da je taj birokratski fantom podrijetlom iz Rusije 19. stoljeća, a o njemu je svjedočio i sam Nikolaj Gogolj. Već dulje vrijeme postoje stanovite sumnje da se krije kod nas i pomalo nas truje, a danas je započeo otvoreni sukob.

Gospođa Ukurcija – ime od kojeg su drhtali megapolisi, a kamoli ne provincijski gradić K.!

– Vrijeme za pokret – rekla je sebi crvenokosa trgačica karata – imam još sat i pol da se vratim do kraja predstave.

Pod kaputom imala je svoj legendarni azbestni Z-kostim, a u prtljažniku yuga spremno je čekao njezin Superboard – sveopća daska za surfanje na vodi, snijegu i u zraku, koja je na tlu postajala najbolji skejt na svijetu.

Fijuuuuuuuu i već je bila iznad gradskih ulica paleći vrhove stabala neviđenom brzinom.

Z-majka točno je znala kamo ide i koga traži.

Krenula je ravno u Ustanovu i uletjela u Glavnu dvoranu. Bila je to golema prostorija širom otvorenih prozora iz kojih su nošeni zapusima vjetra izlijetali listovi i čitave role papira u nevjerojatnim količinama, a novi papir stvarao se naprosto niotkud.

Iza jednoga papirnatog brda sjedila je fantomska gospođa Ukurcija u naslonjaču, đavolski se cereći.

– Ha ha ha, kakva čast! Zmajčica glavom! E pa, draga moja, bit ćeš samo bespomoćan svjedok gušenja ove kržljave civilizacije u moru moje nedokučive papirologije. A prije toga kanim te dotući upravo sadističkom neljubaznošću. Crkni!

Nad sobu su se nadvili oblaci nečiste savjesti. Zrak je gadno zasmrdio i svatko bi normalan pobjegao glavom bez obzira. Takva koncentracija neljubaznosti ubija zauvijek svaku volju za životom.

– Što kaniš poduzeti ti, hosteso iz kinoteke sa sedamdeset sjedećih mjesta? Ti, samohrana majko u yugu iz 88? Što kaniš poduzeti ti, provincijska poluzvijezdo, protiv moje svemoćne papirologije i rastuće neljubaznosti?!

– Hmm, pa ništa posebno, nakašlje se Z-majka blago nadražena smradom, pa se odmakne korak unatrag da sve obuhvati pogledom. – Al mislim da će ovo biti dovoljno!

Puhne prvi put i iz usta joj izađe malo dima. Ups!

Puhne drugi put i vatreni plamen iz njezina grla lizne po papirušinama sve do Ukurcije.

Puf!

Sve otišlo u dim...

Od svega je ostala tek hrpica pepela na vrhu koje su stajale naočale gospođe Ukurcije.

Z-majka pogleda na sat. Opet kasni. Ali sa Superboardom je pred kinom za desetak sekundi.

Otrese pepeo s kostima i malo popravi frizuru.

Zvonio je mobitel. Hitan poziv: Muško Dijete otkrilo je dlačicu na podbratku.

POSLOVNI PUT U TAMBURU

Svi su u firmi fasovali neku trbušnu virozu i tako je Mače, htjela-ne htjela, morala mene povesti u Tamburu po robu. Nikad prije nisam bila u Tamburi, iako je udaljena svega četiri sata vožnje od grada u kojem živim. Moje je tijelo treperilo pri pomisli na svjetla velegrada. Morala sam se praviti cool ispred Mačeta, jer ona je bila super cool mačka, a ja sam u najboljem slučaju mogla izigravati njezina psića. Jutro je bilo rumeno i nježno. Plavi je kombi čekao pod trešnjom. Pokušavala sam košticama pogoditi svoj palac u sandali. Mače me pogledala zakolutavši očima i bacila mi snop ključeva koji je pao na pod.

– Znaš onu francusku poslovicu, Haklberi? – pitala me. – Nije žvaka za seljaka.

Vozila sam praznom autocestom, a Mače je motala džoint. Prije deset ujutro bila je totalno napušena. Zrak je bio vruć. Cesta usijana. Poželjela se okupati i mi smo skrenule s autoceste u neku pripizdinu.

Bijaše to ubava pripizdina. Tamarisi, pinije, obluci. Gomila račića poskakala je sa stijena u more. A more nas je zivkalo: Dobro jutro, curice!

Mače se skinula do gola, zagazila u plicak i rekla mi mrtva ozbiljna:

– Dobro kažu stari Indijanci, kad staviš prst u more, osjećaš vezu s cijelim svijetom.

Dok se ona praćakala, ja sam sjela na katran, pa sam skinula šorc i prala ga u plicaku. Bilo je još gore. Ruke su mi bile crne od katrana. I lice, jer sam brisala znoj.

Sad je i Mače izašla van i meni je bilo glupo piljit u šefičine sise, pa sam se skinula u gaćice i grudnjak i hitnula se u modru modrinu. Možda me opere.

Nadala sam se da će se obući, al nije. Smotala je još jednoga i mahnula mi da izađem. Evo, puši, tutnula mi je smrduckavi smotuljak pod nos. Nikad prije nisam pušila travu.

Tako sam se zavidala da nisam osjećala ništa osim smijeha koji mi je u valovima dolazio iz trbuha. Mače nije bila osobito duhovita, ali moj radar za humor postao je odjednom istančan. Otkrila sam kako svaka riječ može biti smiješna, ako joj dopustiš. Sunce me pržilo, zemlja se hihotala, a onda se nebo pomiješalo s mojim mekanim mozgom i ja sam zaspala kao tuljanovo mlado.

Sljedeće što sam vidjela bilo je stopalo s crno lakiranim noktima koje me drmusalo po bedru:

– Diš se Haklberi, matere ti, neko nam je popalio robu!

Gola Mače skakala je od grma do bora nimalo cool. Zbilja nam je neki manijak dok smo spavale ćopio odjeću, moje sandale i njezine nove pink nanule.

Glava mi je pucala ko da je u njoj drobljeno staklo. Srećom, torba s ključevima od kombija bila je cijelo vrijeme pod mojim licem. Čak mi je i cvijet s torbe ostavio fosil na faci.

– Isusati, na što ličiš – zamijaukala je šefica.

Vidjelo se da je u panici, jer je ko blesava zvrndala plažom i psovala fantomskog đavla koji nas je okrao. Predložila sam da sjednemo u kombi i u prvoj kući pokušamo zamoliti neku odjeću.

– Ja ću – kazala sam – pokucati i pitati.

Ona me odmjerila. Bila sam crvena od sunca i crna od katrana, u pepita gaćicama i push-up-grudnjaku iz kojeg se još cijedila slana tekućina. Počela je plakati. Histerično je jecala desetak minuta, onda je uzela ključeve i krenula prema kombiju. Pokušala sam je utješiti onom bjeloruskom: tko pita, ne skita. Ponovno je počela ridati.

Prva kuća na koju smo naišle imala je na sebi plavu zvijezdu. Mislila sam, ko crta plavu zvijezdu na kući, toga ni mi nećemo odveć iznenaditi.

U kući je živio uhati zvekan i njegova starica majka. Starica majka brala je bob u vrtu kad sam se pred njom uprizorila u svoj svojoj raskoši. Podigla je crni rubac s čela i pogledala me poluzainteresirano:

– Aha, još jedna kojoj su ukrali robu na plaži.

Mače je dobila muške gaće i žutu majicu na kojoj je pisalo ime nekog deterdženta, da ne reklamiram, a ja sam dobila kariranu pregaču koja mi se super slagala s pepita gaćicama. Uzela nam je po sto kuna za te štrace, ali znate onu austrougarsku: tko bira, masturbira. Ili nešto slično... Uglavnom – nismo baš imale izbora, pa smo bile zahvalne.

Stara nam je skuhalo kavu i ostavila nas u kuhinji s uhatim zvekanom. Zvekan se zvao Marko, imao je tridesetak godina i, kao i ostatak poštene mladosti u zemlji, živio na materinoj grbači. Mače se sjetila kako je nedavno na TV-u gledala belgijsku Živu istinu u kojoj su prikazali kao izumiruću vrstu tridesetogodišnjeg Belgijca koji je, da se čudom naćudiš, još živio s roditeljima.

Belgijac je u svoju obranu rekao:

– U Istočnoj Europi ima mnogo mladih koji žive s roditeljima i poslije tridesete.

Naš uhati Marko u svoju je obranu rekao:

– Ma ja bih već odavno kidnuo, ali stara mi ne da. Tjera me da ljudima kradem robu s plaže, pa je onda preprodaje sljedećim žrtvama. Moj je san otići u Tamburu i zaposliti se kao konobar.

Ja sam rekla:

– Obriši suze, generacija: ti nama naše krpice – mi tebi put u Tamburu!

Mače je rekla:

– Znaš onu balkansku, ako stvarno nešto želiš čitav svijet se uroti da to i dobiješ.

Stvarno je cool ta Mače.

Predvečerje se nježno zlatilo. Zrikavci su zrikali. Pod orahom je čekao plavi kombi. U vrtu je stara nabadala taklje za pomidore.

Nas troje neopaženo smo uskočili u vozilo. Ubacila sam u prvu i nagazila po gasu. Kokoši su prhnule kokodaćući, a naš je kombi veselo zabrazdio niz seoski makadam.

Marko se blentavo smiješio i pjevuckao pjesmu s radija. Me and Bobby Mc'Gee, standard. Mače je digla noge i lagano motala. Htjela sam je pitati hoće li mene i ubuduće voditi na poslovni put, jer mislim da bi trebala. Nakon svega. Ali nisam pitala ništa.

Osjećala sam kako iz daljine trepere svjetla Tambure. Taj ritam ponavljalo je moje bezazleno i pomalo ludo srce.

MUHA

Bilo je to u brodskom salonu, jedne večeri prije koju godinicu, kada sam upoznala Šeboja.

Tada još nisam pisala priče, pokušavala sam završiti fakultet, a ljeti sam se uglavnom dobro provodila i pokušavala zaraditi nešto na suvenirima.

Sezona je završila tek u listopadu. Moja je torbica bila nabrekla od sitne papirnate love čeških i njemačkih turista, ali stizala je još jedna zima u kojoj nisam imala pojma što ću sa svojim životom, jer taj će mi novac, mojim načinom, potrajati najdulje do veljače.

Ipak, bila sam preumorna od količine sunca i alkohola koju je tijelo upilo protekloga ljeta, da bih razmišljala o budućnosti.

Putnici su uglavnom zauzeli pozicije u restoranu ili u kabinama ili gore na palubi, neki su spavali u vrećama na zelenim i bordo tapisonima u hodnicima; sve u svemu salon za pušače bio je poluprazan i mene je donekle veselilo što ću se, uskoro, s ruksakom pod glavom, moći opružiti u jednoj od loža obloženoj umjetnom kožom. Mladi par vjerojatno skandinavskih ljubavnika, preko puta mene, oboje u veselim bermudama, drpali su se poprilično slobodno, pa sam nastojala ne piljiti u tom smjeru, što nije bilo jednostavno, između ostalog i s obzirom na moj položaj. Grizla sam preskupi brodski sendvič s pršutom, pazeći da mi se kora ne odvoji od sredine, jer tad se cijela stvar raspadne i, eto, u nedostatku ikakve literature, zurila u jedan od kaleidoskopa koje sam u torbi nosila natrag, doma. Nekako se, više-manje, prodalo sve osim njih, čak i keramički dupini u skoku nad propetim keramičkim valom. Turisti su jedan veliki sretni narod, narod lošeg ukusa.

Ma nisu to bili bogznakakvi kaleidoskopi, ako se uopće za neke tako bajkovite stvarčice može reći da nisu bogznakakve. To je kao da kažeš da neka čarolija nije bogznakakva. Ili san. Ili zaljubljenost. Htjedoh reći da su moji kaleidoskopi bili od one vrste optičkih igračaka koje imaju leću od prozirnih stakalaca, pa igra sjena i boja ovisi isključivo u okolini.

– Muhe imaju oči kao kaleidoskop.

To je bilo prvo što je izustio. Zamislila sam zelenu brekulju koju smo jednom, dok smo bili djeca, uhvatili na ribarnici, otkinuli joj krila i otvorili utrobicu u kojoj su bili sićušni crvi. Zamislila sam bezbroj svojih umanjenih glava u njenim golemim, barem za jednu muhu, očima. O muhinu načinu gledanja na stvari čitala sam dosta poslije kod Gospodinova, ali nije

spomenuo kaleidoskopski pogled na svijet. Vidjela sam priličan broj usnica kako se rastvaraju i ponovno govore, nešto glasnije:

– Muhe imaju oči kao kaleidoskope. Znaš li to, koka?

Bile su to Šebojeve umnožene usne, kako sam odmah potom i službeno saznala, jer je spustio pivo na moj stol i sjeo u moju ložu izgovarajući svoje ime:

– Petar Šejoj.

Jebote, Petar Šejoj! Mršav i blijed, ko smrt na dopustu, s kosom u repu i dugom rijetkom bradom striženom u nekakav špic na prsima, što mi je, osobno, odvratno. U crvenim starkama poderanih peta i desetak godina stariji, ali ipak on, djevojko, tvoj omiljeni trubadur s bulevara, Vincent Vega tvoje adolescencije, pjesnik svih roquera, apsolutna zvijezda svih čitaonica i glazbenih tobogana osamdesetih.

– Neko sam vrijeme, odmah nakon što sam odselio, radio za jednog tipa u Zürichu koji je proizvodio slične igračke. Kaleidoskope, muzičke kutije, čigre, jo-jo, takve stvari.

Ali ti si Šejoj, zar ti ne bi trebao pisati pjesme, a ne proizvoditi jo-jo, htjela sam ga pitati, ali kako se još nisam uspjela sabrati, samo sam ga pogledala kroz durbin svoje igračke i nasmijala se lepezi njegovih plavih očiju koje su zaplesale svud oko mene.

– Slatka si.

O, ne, nisam ni najmanje, samo tako izgledam. Varka prirode, kao npr. panda ili biljka mesožderka, htjela sam zvučati fatalno ili tako nešto, ali uspjela sam tek procijediti:

– Imam sve tvoje albume i obje knjige pjesama.

Pa dodala:

– Bila sam ludo zaljubljena u tebe, znaš. Zašto si nestao, čovječe?

Šejoj se zamišljeno zagledao u mene. Ne baš očima muhe, ali slutim da me vidio barem dvostruko. Što Šejoj ima s mojom pubertetskom ljubavi, ne može on pojmiti kako je to lijepo i pomalo tužno, kad o nekom znaš sve, a on ne zna ni da postojiš, ah, zvijezde, ostanite zvijezde, koji vam je kurac, pa počnete sjedati za naše stolove.

– Pa čuj, sad sam dobro, vratio sam se pisanju. Doduše ne pjevam i ne pišem više pjesme,

riječ je o prozi.

– Ej, super. Glavno da se stvara.

– Da, vidiš, to je to. Nova stvar. Mala tvornica teksta kod poznatog autora, u Austriji, tamo radim. Ne mogu previše otkrivati, kužiš, stvar je diskretna. Tip je bogat ko Krez, obogatio se od te svoje nenadjebbive filozofije koju prodaje upakiranu u romane. Dogodine planiramo prijeći na povijesne, romane mislim, instant klasika, to sad kuri, pratiš me?! Povijest ili egzistencija ili pornjava. Nema ti druge. Ili sve zajedno po mogućnosti. Al mora biti bezobrazno žestoko il barem onako duboko, s porukom, a transparentno. Mi smo ispitivali puls tržišta. Razumiješ, koka!?

– Mislim. Valjda. Ti si kao nekakav ghostwriter?

– Ma jok, premda i to koji put, onako nabaciš autoru neku ideju, više je podmetneš kao njegovu nego svoju. Ali u biti mi proizvodimo tekst, raspisujemo njegove skice, zapravo nas troje-četvero pišemo roman slično kao što rade crtači u Disneyjevom studiju za animirane filmove. Tako otprilike. Lovica je pristojna. Poslić okej.

Par mladih stranaca već je zaspao u svojoj loži, isprepleteni kao gušterice s mnoštvom udova. Željela sam biti jedno od njih. Ili oboje.

Konobar je donio naše pivo i zatvorio bar, ostalo je gorjeti samo žuto svjetlo iznad šanka. Lijepo je izgledalo prelomljeno stakalcima.

A Šeboy definitivno nije bio bogznašto, ako se za takve ljude poput Šeboja može reći da nisu bogznašto. To je kao da istu stvar kažeš nakon što upoznaš Marilyn Monroe ili Bukowskog. Ko ti je kriv za tvoja blesava očekivanja. Kao da si ti bogznašto. Od tebe to nitko čak i ne očekuje.

Sjetila sam se njegova posljednjeg koncerta na velikom navozu, kad je u stanci čitao neke svoje pjesme i plakao. Nije on jecao, ništa tako bedasto, al došle su mu suze, čovjek je sam sebe ganuo. Možda je patetično, al zapravo je lijepo, nisam sigurna da bi to ovaj Šeboy, šegrt velikoga mange u maloj tvornici teksta, sada mogao. Te sam večeri od čiste sreće i koječega kliznula s navoza u more, odjevena. Neki su mi momci pomogli da izađem, netko je dobacio ručnik, bilo je još hladno za kupanje. Tad mi se Petar Šeboy od srca nasmijao, gledajući kako iz cipela izlijevam more, al ne vjerujem da i on to pamti.

Bio je dobrobrano razvaljen i onda kad je sjeo, a sad ga je nekoliko piva posve odčepilo, pa je nastavio naklapati o tvornici teksta i o tom svom velikom autoru:

– Si čitala Barthesa, o smrti autora i to?!

Klimnula sam glavom, jesam nešto čituckala, nisam sigurna da sam baš sve razumjela.

– E vidiš, sad ti se događa nešto suprotno. Događa se smrt teksta. Autor je taj koji se prodaje, on je pop-zvijezda, kužiš. Kao Madonna, ne kupuješ njezin album zbog pjesama, nego zbog nje. Ona je svoj glavni proizvod. Moraš biti faca, moraš imati neku kvaku, nešto da te ljudi požele konzumirati, tebe, baš tebe kroz tvoj tekst koji je sam po sebi manje važan. Kod nas su stvari mrvicu pitomije, malo je tržište, al to ti je isti vrag, samo u umanjenom mjerilu, što je, pravo gledajući – jasnije. Prije su pisci morali imati jeben život, drogirat se, ubit, gladovat, krepat u kanalu, šta ja znam, da postanu superstarovi – sad se to umjetno radi. To je čitava mašinerija. A u njoj ja mogu proć samo kao šljaker u pozadini. Dobro plaćen šljaker. To je pošten posao.

– Ti si za mene bio najbolji.

– Potrošio sam se, lutko. Ne vjerujem ni u šta, a kamoli u riječi – rekao je Petar Šejoj i otpio gutljaj moga piva. Dio pjene izlio mu se na bradu i ostao stajati neko vrijeme kao još jedna mala brada na ovoj čudnoj postojećoj. Rekoh samo:

– Ma da – kao da stvarno znam o čemu govori, a zapravo sam razmišljala o realnoj mogućnosti da prespavam u njegovoj kabini, jer znam otprilike kako to ide. Kad mi ovako uređen ispovijedi sve što mu je na srcu, počet će se upucavati, tek toliko da utuče noć. Prepijan je pa ćemo se samo malo ljubakati, malo povatati i to je to. Idol moje rane mladosti će se prevrnuti i zaspati pored mene, a ja ću imati tu uspomenu, tu priču: njegov jezik u svojim ustima. Ne sliči više na sebe, al nekad je bio moj, moj Vincent Vega. Baš sam glupa balavica. Grupi ocvala kantautora i zaboravljena pjesnika.

Ali Šejoj je u tom trenutku ustao, nadlanicom obrisao ono bradato pivo i otklatio se prema brodskom zahodu. Pogledala sam kroz okrugli prozorčić. Mrak je mrak, u njemu se ništa ne prelama. Valjda se već sve prelomilo. Valjda.

E, tad sam malo zadrijemala, uljuljkana brodskim motorima. Čim čujem brodske motore, dođe mi ili mučnina ili san, a kad sam se preнула, zbog ruke koja je utrnula u takvu položaju, popularni pjesnik još se nije vratio iz klonje.

– Šeboj, alo Šeboj!

Jadnik, dušu je ispovraćao. Pomogla sam mu da se očisti i otpratila u kabinu. Promrsio je da mogu ostati i tu, ništa mi neće, dobra sam ja cura, najbolja. Aha.

Ostala sam još malo, da vidim hoće li bit sve u redu, hoće li se buditi, a onda mi se stvarno prispalo i otišla sam natrag u salon. I humanost ima granice. Čudno, bio mi je sad malo draži taj Petar. Ostavila sam mu jedan kaleidoskop na ormariću, valjda se neće pitati otkud to tu.

Stvarno mrzim putovati trajektima, nema to mnogo veze s morem, s onim bliskim susretom; smrdi i dugo traje. I nikako da doživiš romansu. Totalno precijenjen način putovanja, barem što se mene tiče.

Ujutro, čekajući u gomili putnika da se otvore vrata garaže i da izađem iz kitove trbušine, spazim i njega. Šeboja, sa sportskom putnom torbom na ramenu. Nekoliko se puta osvrnuo. Povučem se između jedne lijepe alfice i minibusa. Otud sam ga promatrala, skriveno. Garaža se otvorila i provalilo je tisuću boja jutra, šušur, buka, nered. Moj grad! Napokon.

Muškarac je odlazio u svojim starkama poderanih peta, a ja sam još jednom pogledala na njega kao mušica. Muha te gleda kroz kaleidoskope, ali te vidi iz svih kutova. Čak sam ti na rame sletjela, o da.

IGGY POP

Treće noći Iggy Pop se nije pojavio u Afroditi. Tražili su ga u kampu, na plaži, po birtijama. Nakraju, gazda je poslao Tomija na Malo Brdo.

Tomi se derao:

- Gospodine Pop, gospodine Pop, gospodine Pop, gospodine Pop!

Ali ništa.

Našao ga je nakon dva sata na trajektu koji prebacuje turiste iz Kaštilca na otočić. Skidao je zvijezde nekoj punanoj Hildegard lupkajući iza svakog akorda gitaru kao druškana i mumljao melodiju, ljubav iz nekog američkog hita koji je izmicao jeziku, popio je previše, svega je bilo previše, previše. O Hildegard koliko pjegica ti imaš, previše sisa, Hildegard.

- Gospodine Pop, ma jel vi to bižite? - skriknuo je Tomi kad se sav zadihan uspentrao na palubu.

- Molit ću lijepo?! - pogleda ga Iggy Pop, smirujući dlanom rasplesane žice. - Uživam u krasnoj večeri, putujem, zabavljam mladu damu.

- A ja vas molim da siđete s broda ili ću se bacit s bande! I sebe i vas. I nju ću! - trzne bradom na debelu.

- Ubiće me gazda, pa ja san vas priporučija, satra se da vas uvalin, čovik van je platija unaprid, a vi, jebagapasisus, treće večeri utekli za Švabicon!

- Momak, ja volim mlade ljude. Mi se razumijemo. Mladi mene poštuju, pogotovo ženske. One me kuže. Pogledaj, pogledaj oko sebe: Milina! Vi mladi, ništa vam se ne nudi, al svejedno, vi se zabavljate, lijepo vam je, uvijek ispadne neka kita, dobro je. Cijenite pravu svirku, što je bitan faktor. Ali tvoj gazda nema mladu dušu, on je prodana duša, bezveznjak, bivši čovjek. Iz njega je iselio duh rokenrola i u njega se, kao u jednu ruinu, uselio prdac kapitalizma. Tvoj gazda je ljudski hram kapitalističkog prdca. I složit ćeš se sa mnom, svoj umjetnički rad ne mogu podredit takvom tipu koji traži da mu svirkam. Ne mogu odgovoriti na potraživanja. Naime, izvodeći ta, kako bih rekao, muzičarska onaniranja, zalazim u opasnu zonu grijeha potraćenog talenta. Razumijemo se, ti i ja frajeru? - Iggy Pop lizne

cigaretu, pripali i prekriži nogu preko noge.

Hildegard se nasmiješi zbunjeno, jednom pa drugom muškarcu i počne osvrutati za ostatkom njemačke obitelji.

U tom trenutku, Tomiju je sinulo, pa je zaškiljio na oba oka, zgrabio vitki vrat preko žica i zaljuljao gitaru iznad tamne površine mora:

- Silazi meštre ili će zajecat gitara! Ajde gibaj, podignu li most, veslat ćeš na njoj do kraja!

Sjedila sam na zahodskoj školjki i čekala da se Tube našminka.

- Večeras ću se riješiti! - vikala je ona preko vrištećih zvučnika i gurnula mi vino pod nos. - Dosta je bilo dosade u ovoj vukojebini!

Tube je morala učiti za popravni iz kemije, pa su je zatočili kod bake. Baka je bila opaka. Prekjučer je sredila ligamente, zadržali su je u bolnici. Stara je bila preopaka. Dopuštala je Tubi da popodne ode sa mnom do plaže, jer sam fina i pristojna štreberica. Otpila sam gutljaj iz plastične boce i onda malo crnog vina procijedila kroz zube da vidim kako to izgleda u ogledalu. Strava.

- Daj da te namažem - kleknula je Tube s neseserom ispred moga koljena.

Nikad se ne šminkam. Jednom sam stavila crveni ruž na usne, izgledala sam komično, kao maloljetna prostitutka. Pustila sam Tubu da radi što je volja, bez nje bih crkla od dosade. Nekako sam vjerovala Tubi. Zabavljala me, u svakom slučaju.

Ona se namazala onim svjetlucavim losionom za samotamnjenje, a već je bila pakleno crna.

- Crna si ko crnkinja - rekoh joj.

- Sereš? - pogledala je ruke i noge u japankama. - Obući ću plavu haljinu, kratku. Ona mi ističe ten.

- Plava te otvara u struku - smijala sam se, vino me već nakon tri gutljaja zaljuljalo.

Tube se svukla i ispupčila trbuh:

- Kako sam debela!

- Nisi – rekoh. Tube nije debela. Ona je kako treba. Ja sam žgoljava i nemam atribut. Tube je baš kako treba. Moja polubrača kažu da dovedem Tubu na njihovu plažu, na kavale. Oni inače mrze cure, al Tube im je napeta. Uzalud, jer ona kaže da su mi polubrača glavata. Sviđa joj se taj malo stariji tip, jedan novi koji ovog ljeta svira u Afroditi.

- Tip je pljunuti Iggy Pop, kosa, žile, sve.

- Izandali roker?! Koji ukus – promumlah dok mi je olovkom ocrtavala usne.

- A reci, šta se bolje nudi u ovom tvom selu od izandalog rokera? Jel gljivo? Treba mi samo da se riješim, kužiš?! Netko tko zna kako se to radi, da ne prtlja bezveze. Vidit ćeš kako me bere. Miruj, nemoj da ti nacrtam silikonsku usnu!

- Misliš ovakvu – podignem gornju usnu i napravim glupi, pačji izraz.

- Prebolesno s tim tvojim velikim ustima! – oduševljena je. – Ovako našminkana, s tom čunkom, i ti sličiš na Iggyja.

Svaka ljubav je ucjena, mislio je Iggy Pop dok se uštimavao na bini ispred bazena hotela Afrodita. Zato on nikad nije pristao vezati se uz jednu ženu. Moraš biti spreman na kompromise. Na inflaciju kompromisa. Dok jednog dana ne osjetiš kako se daviš u njima, kako lupkaš repom po suhom. Daj im sve što žele, ljubi ih najbolje što znaš i onda, prije nego što postane ovisna, nestani. Ne zajebi, budi pošten, ne obećaj brak ni voljet ću te vječno, ali neka se, dok filing traje, osjeća kao jedina na svijetu, carica.

I on se jednom skoro zajebo, skockao se, počeo živjeti neki malograđanski život, pisati horoskop za lokalne novine i onako u fušu izrađivati natalne. Al carici najednom pregorilo, našla nekog pедера iz tenis kluba, nekog s bradicom, udala se, ubrzo, trice i kućine.

Otišao je k vragu, polupao u klubu sve one preser slike sportaša po zidovima, loptice i mrežice i suknjice. Tri mjeseca se nije trijeznio, a onda je došlo ljeto; život se smiri, uvijek ispadne neka kita, zvali ga na gažu, još je bio dovoljno mlad. Jedno ljeto s Irenom, s Erikom, sa Svetlanom, s Franciscom.

Red Dylana, red Cohena, malo Beatlesa, u principu je rijetko svirao stvari Iggy Popa, al imao je taj gard, dobro je brijao sa svojim oružjem, imenom i gitarom. Bio je kralj svih terasa na Rivijeri.

Pričalo se da mu je jednom prišao producent Škarica s ugovorom, ali Iggy ni u glazbi nije pristajao na kompromise.

Pričalo se da je prije tri godine pokušao na jednom festivalu, ali doživio je fijasko, glas mu je pukao, počela je padati kiša, iznervirali ga bekvokali, svjetla reflektora, naprosto nije estradni tip.

I tad se sve strmoglavilo. U kožnim hlačama i prsluku, povezujući u rep ono što je ostalo od kose, ali još uvijek bez trbuha, namirisan, lani je umalo ostao bez gaže, radio je za sitne pare kod jednog poznanika u kafiću, pjevao za nekoliko vremenšnih Mađarica i ekipu metalaca iz pomorske škole koji su tu dolazili na jeftino pivo i trešet.

Isprva je bio zadovoljan kad mu je jedan od njih, Tomi, namjestio da ovog ljeta svira kod njegovog gazde u koktel baru na hotelskom bazenu. Tarapana. Tirkizna voda bazena, tirkizne kokice.

A onda, jebatga, uvijek ispadne neka kita, šlager publika oće šlager pjevača. Prva večer mlaka, osuli se prije treće pauze. Drugu večer, gazda pizdi, oće mijenjat repertoar koji je bio dobar punih dvadeset godina s nekim manjim inovacijama.

Došli smo do kraja, rekao je slomljeno gitari, sjedeći kasnije, nakon propale večeri, za nekim šankom u portu.

- Ej, pjevač, je li slobodno? Šta se radi? - pitalo je neko lijepo dijete, plavooko, tamno, u svijetloplavoj haljini. Neki curetak posut zvjezdicama.

- Evo - otpuhnuo je. Nije mu bilo do ćaskanja s malom.

- Slušala sam te, odlično sviraš - zazvrckala je. - Doću te slušat i sutra, možda budeš bolje volje, pa mi platiš cugu!

- A-a, hvala. Dođi, dovedi i mamu.

Neće ovo mjesto sutra vidit Iggyja Popa, It's all over now baby blue.

Mala je otplahirila niz noć, pomalo nestvarna kao srebrni daždevnjak, gušterica.

A večeras evo ga opet, terasa hotela Afrodita, u bijeloj košulji, trapericama, novi imidž, novi repertoar. Po prvi puta u vašem gradu, Iggy Pop nastupa bez muda. Raspali dva-tri puta po žicama za svoju dušu. Peng, plong! Dobra večer, drage dame i gospodo, vilkomen,

benvenuti...

Došle smo pred sam kraj svirke. Tube kaže da je to zbog napetosti. Da bude fatalnije. To su te zakonitosti stare škole, cake.

- Tube, osušit će ti se mozak od sapunica - prigovaram.

- Ma - veli Tube - samo nek cicke stoje.

I onda sam ga vidjela. Bile su skromne šanse da ga odmah prepoznam, prošlo je barem pet godina, a i oprao se u međuvremenu. S Dylana prešao na Julia Iglesiasa i Mišu. Ko bi reć.

Naručim neki đus, jer mi se već malo smučilo od vina.

- Šta si se ti ukipila? Ole, ole! Idemo plesat!

- Aj, pleši, idem ja u WC - izvučem se.

Ne bi on mene prepoznao, ne zna on ko sam ja, pojma taj nema, al svejedno nije mi napeto da me vidi. Rekli su mi odavno za Iggyja Popa. U Kaštilcu svi znaju bolje o tebi nego ti sam.

Poslije, kad bih ga vidjela na ulici, u onim kožnim hlačama, s gitarom... Ko đankara, kosa preko očiju, uvijek s nekom nakvarcanom tetom ispod ruke.

Da kažem Tubi? Da joj ispričam, a ne znam ni sama što. Bolje ništa.

Svirka je završila i u borovima su se popalili lampioni. Crveni, plameni, ružičasti, žutićasti. Dolje kraj bine stoje neki ljudi oko Iggyja, smiju se, eno i moje frendice glamurozne Tube - sjaji, nešto mu govori, vrti se, mene traži, pa skače luda, maše mi: dođi.

Odmahujem, lovim zrak, on ionako ne zna, ma valjda ne zna, a sve i da su mu rekli, nema beda, kako bi me prepoznao?!

Najednom me iz trbuha počne škakljati smijeh. Zamisli da se spustim dolje i kažem: E bog tata, jesi li to ti?

Dođem onako kao da nisu moja posla, kao da smo stari znanci i tako kažem.

Koja bi to jeza bila!

Tube bi zinula: Stara, jesi faca! To bi ponavljala danima.

Dolje neka pripita cura skače obučena u bazen i više nešto. Pjeva ili zapomaže – ne mogu razaznati. Svi se sjatili, pa je vuku vani, ali tuljanica kliže natrag. Neki se smiju, već su i oni napola mokri.

Sjedim poviše na zidiću i klatim noge. Malo pratim lampione na vjetru, pijuckam sok. Valjda je sve to uzbudljivo.

NASMIJATI PSA

Narkomanski stol je stanje stola. Ukoliko u dvadeset četiri sata sve što ti zatreba doneseš na stol, a ne odneseš ništa, dobit ćeš narkomanski stol, pa makar na njemu ne bilo droge, što je, izvan teorije, malo vjerojatno. Nismo mi baš neki džankiji, moj frend Belmondo i ja. Mi smo, kako bih rekla, gotovo pa prezreni i od fureža i od trezvenjaka. Ziheraši za jedne, zgubidani za druge.

Ne znam kako je to sve krenulo, s travom, šitom, pokojim vikend-bombončićem, novogodišnjim crticama bijelog ili žutog. Možda smo predugo studirali, brat bratu teče i osma godinica, pa se usput navikli na tu travu ili smo, naprosto, predugo dimili, pa skužili da je svaka akcija osim nužne reakcije suvišna.

U nužne reakcije spadaju: odgovori na potrebe vlastitog organizma u što nekako ide i mjesečna nabavka dima, odgovori na pojedine telefonske pozive, a ponekad i odgovori na postavljena pitanja, ako si raspoložen za dijalog ili ako čovjek inzistira. U tu skupinu svakako ne ide otvaranje vrata zbog kućnog zvona te ustajanje iz gnijezda postelje i odlazak na ispit zbog rondanja budilice.

Odlazak do kontejnera ili najbližeg marketa dopadne samo onoga luzera koji ljuto spuši na kartama. To obično uvalimo neukom gostu, nas dvoje prepređenih kockara.

U principu, ovdje u dva metra imaš sve što ti treba: liniju, TV, karte za briškulu, hranu koja je najčešće čips i kečap, u boljem slučaju manistra na tunjevinu i pome, piće, naravski, pa duvan i stripovi i škatula trave. Ta škatula trave ili punim imenom škatula za travu i rizle nikad nije obična bezvezna kutija; vidjela sam uistinu prekrasnih primjeraka: pozlaćene oble kutijice za nakit, baršunasti etuiji, one škrinjice od ebanovine što učine klap! kad se zatvaraju, limene kutijice s ugraviranom južnjačkom zastavom ili s naljepnicom gole plavuše kao hard-verzija, a nerijetke su i one s medvjedićima koji se drže za ručice, sretni čuvari djetinje bezbrižnosti, više ili manje mudre, više ili manje bedaste.

Našu cimersku, lakiranu kutijicu, naslijeđenu od gazdarice, s malim crnim botunom koji se navije, pa svira ajne klajne nahtmuzik, popalila je, zajedno sa sadržajem od osam grama marice (i to sibirskog tigra!) i čokoladnom pločicom šita, neka nemoralna pogana šupčina koja je ostala neotkrivena do dana današnjeg.

Privremeno koristimo nečiju zaboravljenu futrolu od crvene kože za naočale Valentino.

Ljudi nam dolaze i odlaze, donose vijesti, novine, koji put kruh (dobri ljudi), kavu, tirolsku i slično. Prekjučer je došla Belmondova frendica Ana Jebena Zoraja, skurila trubu, malo se vrtila po kužini u smeđim čizmicama, smeđoj kapici, svijetlosmeđoj suknji. Zoraja zna: smeđe je u modi.

Ana Jebena Zoraja u našoj kuhinji izgovara svojim smeđim Margaret Astor 56 usnama:

– Fuuj, braalee, vii niistee noormaalnii! K vraaguu, uuzgoojiit ćeetee kuuguu u kuužiinii.

Usne i obrve miču se sinkronizirano. Znala sam da ne smijem pušiti skank, to je kao da se naduvaž čistog PMS-a. I još ta Zoraja, usne, obrve, pijavice, hiperestenzija samoglasnika.

A Bel je kano živnuo, vadi iz hladnjaka jedan smežurani limun i cijedi ga, jedini preostali izvor vitamina, toj nevjerojatnoj kaki-ženi za limunadu.

– Imaatee lii smeedii cuukaar?

Imamo piizduu maateeriinuu.

– Nemamo, nažalost. Nemamo ti ni obični, kad promislim – ljubazno ću.

– Aj, ja ću skočit! – čujem stanoviti polet u glasu svoga letargičnog cimera, jedinoga mršavog muškarca koji je rođenom guzicom uspio iskopati rupu u trosjedu, i ne mogu vjerovati da uzima jaknu, obuva patike i izlazi. On izlazi. Nakon punih dvadeset dana. Sigurna sam da bi preskočio skale u dva skoka da ne zna da ga moje svevido treće oko prati.

I evo ga natrag, u rekordnom roku – šećer Turbinado, nerafinirani proizvod, u ruci. Ima se para. Nemoš virovat.

– Čiji je ono bokser ispod skala?

Bilo je to, da se ne zaboravi, prekjučer. Ana Jebena Zoraja iskapila je brzinski limunadu s nerafiniranim šećerom Turbinado, kupila svoju kožnu smeđu torbicu i nestala:

– Saamoo naa daan, pliiziin tee, čooviičee, dook oonaa vjeeštiicaa gaazdaariicaa nee oodee!

Ostavila nam svoju kuju boksericu Rio. Na dvadeset i četiri sata. U dvadeset i četiri sata pas piša (i ostalo) tri puta. Dakle tri puta vani na studen-zimu. Tri puta. A s obzirom da još je nema, Ane Fakin Zoraje... Nema je točno dva i pol dana, $3 \times 2,5 = 7,5$... dakle, sedam i pol puta... kako to? Kakosadto? Hmm... na zimu, vani se smrzavat i čekat da kuja obavi nužnu reakciju, divljački optrči kvart vukući tvoje modro tijelo nesviklo na rekreaciju, da te viču bake s dječurlijom, jer moraš ić na poseban teren istrčat psa i onda još skupit drekec za životinjom. A pasja hrana? Kuhaš meso i rižu i zelen, jer ovaj pas ne voli Pedigre pal, ma vidi ti to. Meso, riža i zelen, još ćemo počet zdravo večeravat! I iznad vlastitog standarda.

Jasno da sam isprva otkantala Bela, pa to je njegova prijateljica, pliiziin tee, nisam ja pristala bit pseća dadilja, on je pristao:

– Naravno, stara, nemaš brige, heheh. Pazit ćemo je, hehe.

Muškarci su patetični, pliiziin tee. Budala.

A onda je pao dil: on će oribat kuhinju, a ja svaki drugi put izvodim Rio.

Kuhinja zbilja blista, milina. Tek nekoliko šalica sa skorenim fundačem od kave koje su se u međuvremenu okupile na sudoperu. Rio je u kutu, bali pločice, tužnooka Rio. Napušteno pašće. Od Zoraje bi se očekivala neka modernija kuca, mops ili nešto slično.

– Kako pasmina može biti u modi? To je koma, ove sezone šeta se, ne znam, pinč, afganistanski hrt nije in, kao ni hrvatski ovčar, ali zato se u retro stilu na špicu vraćaju jazavčari! – gledam cimera, koji otvara crvenu futrolu Valentino i vadi rizle.

– Bokseri nisu u modi... već godinama. E, u pravu si, ima ova kujica i godina. Bili su moderni oni, kakos zovu, irski seteri i koker španijeli.

– Jebate, pa otkad ti nisi izaša vanka? Od osnovne škole? Oni su se furali s pjađo-vespicama, onim starim, i s bijelim gaćama i rebama u boji. Jesi svjestan otkad se to ne nosi?

– Od prije mobitela.

– Od prije mobitela.

– Od prije rejva i hip-hopa.

– Od prije rejva i ekstazija. I hip-hopa.

– Bili smo vrlo mladi. Pače djeca.

– Dica.

– Prije rata.

– E.

Sjecka šit. Mrvi maru. Prazni duvan. Soli. Tuti-fruti.

– Zamisli da se mala Zoraja ne vrati, morali bi svaki dan ovako izlaziti s psetom, po tri puta – zamislio se.

Mala Zoraja? Muka mi je.

– Aj, priznaj da je želiš povaliti. U po ure si pokaza više aktivnosti negoli u zadnjih misec dana!

– A šta ću kad mi ti ne daš?

I tako godinama. Povlačim dim. Ma zaboravi. Mijenjam temu:

– Možemo probat naučiti kuju da igra karte?!

– Ako se i šališ. Pas može svašta. Štulićev pas se smijao, ima ona pisma, kako ga je taj pas upoznala s curom u parku.

– Nije, Štulićev pas je bio nasmiješen, a Fanteov se mali pas smijao.

– Eee?

– John Fante, konju nepismeni!

– Jesi koza, ja svake godine pročitam jednu knjigu i svega se sićam do u detalje, a ti se zapravo preopterećuješ. Zašto ti uopće čitaš, kad ništa ne zapantiš?

– Zapantini. Neke stvari zapantini. Recimo to. Priča o malom nasmijanom psu. Stalno je spominje, a nije napisana.

Bel je vrijedno motao drugi džoint, ne mareći puno za neku nenapisanu priču. Ruke su mu se

malo tresle, ali bio je kao pčelica. Marljiv i posvećen. Ja nikad nisam naučila motat. Gotovanka.

– Da damo Rio da povuče dim, možda bi se stvarno nasmijala?!

– Pusti pasa, sad ćemo nas dvi u šetnjicu... Može se samo rasplakat nad nama. Vidi kako je jadnica tužna. Gle joj oči!

– Zoraja mi je pričala da ju je Rio jedanput pogledala ravno u oči i rekla joj: ma-ma. Razumi ti to: ma-ma! Ravno u oči! Ne viruješ, jer nikad nisi imala pseto. Sićaš se kako ti je kaktus uvenija jer si ga zaboravila zalit. Kozo, kaktus ti je usa! A da si ga naučila govorit, pita bi vode i još bi bili sretni zajedno!

– Ajmo, Rio, nek se gospodin zabavlja! Dobro se utrubi, dušebrižniče! I ne zaboravi zalit gljivice među nožnim prstima, to je jedino što si ikad uzgojija! Možda ti i kažu: ma-ma!

– Loša ti je baza. Totalno. Propadaš intelektualno. Baš me brineš.

– Fakof.

– Loša.

Svježi zrak omamio me više od dima. Kuja je veselo mahala repom i vukla me za sobom. Ja sam se neveselo klatila na vodilici. Jel ovo osmi ili osmi i pol put da je izvodimo van? I kakoto? Kako to može bit: i pol?! Što je s drugom polovicom? Matematika nema blage veze s mozgom. Pogotovo mojim.

Ja trčim i trčim za Rio kroz borove i udaram u njihova mekana rebra, lišena boli, dok napokon od vrtoglavog slaloma ne padnem na zemlju, toplu i suhu. Tup! Zima je, a zemlja posuta sitnim iglicama topla je i suha i udobna, udobna pod mojim licem...

Sjetim se kako sam već... Davno. Kako sam to mogla zaboraviti? To vlažno škakljanje njuške na uhu i obrazu.

Taj pas, moj, naš pas, jedini kojeg sam ikad imala, živio je na selu kod najstarije mamine sestre.

– Najjači je! – govorili su rođaci. – On ti je poluvuk.

Ali nije bio poluvuk, bio je samo dobri peso, veliki mješanac. Iz jednog okršaja s jazavcem izašao je bez stražnje noge i kad bismo odlazili iz sela, mama, tata, sestra i ja, trčao je za našom starom stojkom kilometrima. Na tri noge kroz tri sela. U trećem selu uvijek bi se okrenuo i vratio, tamo su bili opaki psi. Seoski psi napadaju u čoporima. Zna se koji je đukac iz kojeg sela!

Na početku rata teta je umrla i nitko više nije dolazio, postalo je opasno. Prošla je vojska i kuća, iz koje smo nekih sretnijih zima gledali velike pamučne pahulje, ostala je hrpica pepela prekrivena snjegovima.

Bijedni je peso podivljao. Nikad mi nije bilo jasno kako pas poludi. Koliko samoće, koliko batina, gladi, ugriza, straha treba da pas poludi? Do ujaka su stigli glasovi da kolje ovce. Zamišljam ga, tronogu mrcinu, medu, kako se prikrada među njih. Poluvuk! Bez režanja, bez glasa, njegovi očnjaci hvataju vrat ovce koja pase, dok se ona ne trzne, ne bekne i padne kao krvavo klupko vune iz kojeg pas loče iznutrice. Ali mislim da nije bilo tako, da je zapravo ulijetao među njih kao bijesna zvijer, režeći, grizući gdje dohvati, noge, grkljane, a ovce su blejale i blejale i trčale u krug, jer ovca se ne odvaja od stada. Ne zna ona to. Pokolj, bio je to pravi pokolj, a ne borba za preživljavanje, zakon hranidbenog lanca i te stvari. Jednoga dana ujak je kradom otišao u selo i upucao ga...

Kako sam ga mogla zaboraviti? To vlažno škakljanje njuške po uhu i obrazu. Rio me njuška. Promatra me pseći. Zabrinuto ili bi se igrala? Pod mojim dlanovima dlaka joj je glatka, tijelo mirno, zadovoljno.

– Znaš, Rio, ma ništa ti ne znaš, pseto jedno, onaj kaktus nije krepa je sam ga zaboravila, nego zbog toga što sam ga zalivala svaki dan. A ako ti jebena Zoraja ne dođe, ja ću tebe posvojiti. Ma ne brini ti ništa, bit će nama lipo: ti, ja i onaj napušeni magarac! Obiteljska idila!

Kuja me pogledala ravno u oči. Ravno u oči! Ej, nemoj, nisam ti ja ma-ma. Polizala me po čelu, mahnula repom i povukla vodilicu.

Prema nama je žurio Belmondo, smiješan onako visok i tanak, u prevelikoj toperici.

– Jebateled, di ste? Mislija san da se šta dogodilo, a vi se sprijateljile. Ko bi reka: ti i pas. Puna si iznenađenja – ne bi me čudilo da jednog dana dite rodiš, kako si krenila!

– Ma nemaš ti pojma! Već sam imala pasa, a da znaš i ovce sam jedanput čuvala .

– Hahaha, da ovce... a i tvoje biografije. A je ovako iz profila malo mi bacaš na čobanicu! Fali ti zeru rumenila i – prava!

– Stvarno si seljak!

– Ja seljak, hahaha, pa ko je čuva ovce?! Aj dođi, čobanice, skuvat ću ti kavu. Zvala je Zoraja, moli da pričujemo Rio još koji dan, gazdarica joj nikako otić...

– Je li rekla pliiiiiziiiiin vaaas, jer ako nije – ništa!

Bel se smije, prebaci mi ruku oko vrata. Idemo kući. Ruka pod rukom. Četiri stopala. Za njima četiri šape. Ti mašeš repom, ja mašem repom. I pas.

ZABAVA ZA DOKONE KĆERI*

Što da se danas radi, Marijana?!

Hoćemo li sjesti u taksi i kružiti gradom, a onda, dok je crveno, pobjeći na semaforu?!

Možemo otići na pješčanu plažu iza nebodera i kupati se gole, ali mislim da je za to ipak prehladno.

Ukradimo novac tvojoj mami i otputujmo. Otputujmo, na primjer, u Amsterdam na kraljičin rođendan: drogirajmo se legalno! Kupimo neku kurvku tamniju od noći da nam do jutra priča svoj život. Mora biti uvjerljiva. Ne mora biti gola. Ali može.

Otputujmo u London. U Portobellu postoji prodavaonica ploča. Tamo pucketa glazba. Vani kiši. Čuje se kako sipi prašina po policama. Prodavač je mladi prištavi Škot u pletenom prsluku. Možemo mu priuštiti prva seksualna iskustva. Uхватiti ga za dječjačko dupe dok priča o Bijelom albumu. Raskopčati mu košulju i zaključati dućan. Neka muzika glasno trešti s gramofona, iz zvučnika, a na staklenim vratima nek se ljulja CLOSED.

Slatka mala Marijana, prevest ćemo naše pjesme na portugalski, na francuski. Ja ću uzeti harmoniku, a ti bubanj. Plovit ćemo do luke do luke. Svirati i recitirati poeziju!

Zašto je to glupo? Zbog čega je to nemoguće?

Zar ćemo ovdje sjediti cijeli život? Sjediti i gledati kroz prozor stana, kroz prozor ureda, kafića, televizora? Ma daj!

Pogledaj: ono što je prekrilo nebo rožnata je peta Boga. Ona tek onako prijeteći da će se spustiti na nas. Al nikad ne znaš kad će se Gospod spotaknuti, ups! Nema više Marijane, samo malo brdašće praha. Ne smij se, ovo ti ozbiljno govorim! Ja nisam tako luda. Otiđimo negdje gdje je nebo otvoreno.

Dobro gledaj što radim, jer ja sad napuštam ovu kuću u kojoj sam sjedila za računalom i puštala da u mene ulazi bjelina praznoga dokumenta. Da iz mene izlaze ulice, prašume, istrčavaju atletičari i silaze striptizete na poklon znojnim ćelavcima podstavljenih dlanova. Postoji način da prekinem s poezijom, da prekinem s običnim ispisivanjem teksta. Opak način. Škljoc! i gotovo je s tom zabavom za dokone kćeri.

Dobro gledaj što radim, oblačim uniformu: mrežaste dokoljenke, vojničke hlače do koljena, ružičaste gležnjače, prozirnu košulju. Na oči stavljam sjajno zeleno sjenilo, na usne svijetlocrveni ruž. Svijetlocrveno na nokte. Na zglobove zakopčavam šarene kože s metalnim zubićima. Moja glava ima rep. Tamni rep čvrste i zdrave kose.

Mali damski pištolj ne stavljam u torbu, nego do kože, u rub hlača. I kad zatvorim vrata, čim zakoračim na ulice, početak će priča.

Ne znam još kako će početi, a kamoli kako će završiti, ali kad djevojka tako odjevena s pištoljem ispod pupka krene niz ulicu – definitivno počinje priča. Koja od priča će me odabrati, još ne znam. Među onima koje se nude, ja moram probrati pravi trenutak u kojem ću namignuti zgodnom neznancu, prave stube kojima ću sići u zadimljeni klub, u dobar tren repetirati, ako zatreba. Zaustaviti pravi kamion na cesti, izaći u pravom gradu, zagristi u najopasnije usne.

– Ti si samo ljubomorna na likove iz filmskih priča. I knjiga – kažeš.

I potpuno si u pravu. Ali baš zato priuštiti ću ti, baš kao i sebi, nezaboravnu avanturu. Idemo u grad, obuci se, uzmi ključeve mamina auta... Dobro, možemo i pješke!

Trebaš mi da kasnije zapišeš sve što se događalo. Svjedoči mi, bit će jednostavno. Ja ću potegnuti obarač, ti olovku.

Bit će to nezaboravan lov na priču. U kojoj će zvjerka često progoniti nas.

Jedino na što trebam paziti jest da ne poginem prije nego što naletim na dobar kraj. I da dobar kraj ne naleti čim izađemo iz stana.

*Naslov pjesme Ane Ristović – op. aut.

Olja Savičević Ivančević

Rođena 1974. u Splitu. Pjesnikinja i spisateljica, uvrštena u mnoge domaće i međunarodne antologije poezije i proze. Knjige su joj prevedene na desetak svjetskih jezika, a poezija i ulomci iz proze na tridesetak.

Pisala je kolumne u novinama i na portalima, surađuje s kazalištima kao autorica songova i(li) adaptacija (predstave *Baba Jaga je snijela jaje*, *Ružno pače*, *Adio kauboju*, *Čudnovate zgode Šegrta Hlapića*, *Moj prijatelj Mačkodlak*), a prema njenim pričama snimljeni su nagrađivani kratkometražni igrani filmovi (*Balavica*, *Sedam neodgovorenih poziva*). Živi i radi u Splitu kao slobodna spisateljica.

Za rukopis *Nasmijati psa* nagrađena je Prozakom, dobitnica je prve nagrade Ranko Marinković Večernjeg lista za kratku priču te nagrade Kiklop za zbirku poezije *Kućna pravila*. Roman *Adio kauboju* nagrađen je nagradom T-portala za najbolji roman u Hrvatskoj 2011., kao i nagradom Slobodne Dalmacije za umjetnost Jure Kaštelan. Prema romanu je postavljen istoimeni kazališni komad. Za adaptaciju lutkarske predstave *Čudnovate zgode Šegrta Hlapića* dobila je nagradu Mali Marulić 2013. godine. Istu nagradu dobila je i za dramske tekstove *Moj prijatelj Mačkodlak* (2014) i *Som na cilome svitu* (2015).

Objavila: *Bit će strašno kada ja porastem* (pjesme, 1988); *Vječna djeca* (pjesme, 1993); *Žensko pismo* (pjesme, 1999); *Puzzlerojc* (pjesme, 2006, 2006); *Nasmijati psa* (priče, 2006); *Kućna pravila* (pjesme, 2007, 2013); *Adio kauboju* (roman, 2010); *Mamasafari (i ostale stvari)* (pjesme, 2012).

Biblioteka Online

knjiga 123

Olja Savičević Ivančević

NASMIJATI PSA

treće, prošireno izdanje

© 2015 **Olja Savičević Ivančević**

© za elektroničko izdanje: **Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2015**

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Aleksandra David

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

© Domagoj Lozina

ISBN 978-953-345-455-9 (HTML)

ISBN 978-953-345-456-6 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-457-3 (PDF)

ISBN 978-953-345-458-0 (MOBI)

Prvo izdanje

AGM, Zagreb, 2006.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu

Grada Zagreba.